

Kézen-fogva

irodalmi antológia

2015

Kézen-fogva antológia
2015

**Kézen-fogva
antológia
2015**

Szerkesztő: Komáromi János

ISSN 2416-2620

Felelős kiadó: Info-Szponzor Kft., Paks, 2015

Nyomdai előkészítés, borítóterv: Komáromi János

Nyomta és kötötte: Séd Nyomda Kft.

Felelős vezető: Katona Szilvia

Tartalomjegyzék

Előszó-----	6. oldal
Antalffy Yvette-Hildegard és Vass István-Pál-----	8. oldal
Antal Gergely és Molnár Kati-----	31. oldal
Borsos Irén, Nógrády Andor és Pataki Katalin Glica-----	41. oldal
Bukovinszky Mária és Kulcsár Edina-----	68. oldal
Daneva Georgieva Borbála, Dr. Gligor János és Peták Éva -----	73. oldal
Kaposi Ildikó, Rácz Ildikó, Rácz Kata, Tillman Zsófia és Timli Irén-----	79. oldal
Komáromi Anna, Áron, Bogdán és János-----	88. oldal
Papp Fruzsina és Tolnay Lili-----	118. oldal
Rodé Klára és Sinoros-Szabó György-----	132. oldal
Rodé Klára és Szenté Melinda-----	156. oldal
Soós Katalin és Tolvaly Mária-----	162. oldal
Szőkéné Kakucsi Erzsébet és Tímár Nikolett-----	174. oldal
Vilcsek Adrienne és Vörös Eszter Anna-----	185. oldal

Előszó

Amikor, kis elbizonytalanodásunk miatt, megnéztem a Magyar Tudományos Akadémia helyesírási portálját, azt találtuk, hogy a Külön vagy egybe? menüpont alapvetően a "kézen fogva" szókapcsolatot tartja helyesnek. Azonban a Helyes-e így? menüpont a "kézen-fogva" írásmódot is elfogadja.

Megnyugodtunk és ezt választottuk ennek a most induló antológia-sorozatnak a címéül.

Tehát: Kézen-fogva!

Egy szokatlan és újszerű antológiát tart most a kezében az olvasó. Abban az értelemben nem szokatlan, hogy ebben is versek, novellák, rajzok, festmények és fotók találhatók. Így volt ez a másik két, már nagy népszerűsége szert tett, rendszeresen megjelenő antológiáinkban, a Verselő Antológiákban és a különböző című, tematikus nyári antológiáinkban is. Azonban van egy nagyon lényeges különbség! Mégpedig az, hogy ebben a kötetben nem szerzők, hanem szerző-csoportok alkotásai olvashatók, láthatók! Emlékezetem szerint ilyen kiadvány még nem jelent meg a magyar könyvpiacra.

Nem is ment könnyen a kötet megtöltése. A pályázat kiírása utáni időkben nagyon lassan érkeztek az anyagok, de végül rendkívül érdekes, különleges és értékes tartalom jött össze.

...és megvalósult az eredeti elképzelés!

Vannak a kötetben szereplő szerző-csoportok tagjai között többféle rokoni kapcsolattal rendelkezők és olyanok is akik baráti, szerzőtársi kapcsolatban állnak. Nagyon érdekes látni a közös munkákat, amiket egymás alkotásai inspiráltak, vagy közös munka során születtek.

A tartalom rendkívül változatos. Komoly és vidám hangulatok váltják egymást a kitalált vagy éppen múltidéző történetek sorai-ban és a hozzájuk kapcsolódó képeken.

Kiadónk tervei szerint ez csak egy hosszú és tartalmas sorozat első darabja. Természetesen már ezt is igyekeztünk olyan kivitel-ben elkészíteni, hogy a megjelenés is közvetítse azt az üzenetet, amit ezzel a sorozattal hangsúlyozni kívánunk:

Az alkotás, ha egyének hozzák is létre a műveket, mégis közös eredmény, hiszen mindannyian hatunk egymásra, mindannyiunk munkái nyomot hagynak a többiekben. Az Ember csak közösség-ben teljesebb ki!

Ezt a gondolatot legszebben József Attila fogalmazta meg "Nem én kiálltok" című versében:

"Hiába füröszköd önmagadban,
Csak másban moshatod meg arcodat."

Boldog és tartalmas szemlélődést, olvasást kívánunk a kiadó nevében:

Juhász Krisztina és Komáromi János

Antalfy Yvette-Hildegard és Vass István-Pál

39 éve élünk a férjemmel házasságban. Két felnőtt fiunk van. Budán élünk. Magam műszaki, kommunikációs és újságíró végzettséggel, vagy inkább „kezdettséggel” rendelkezem. Férjem előbb angol–magyar szakos tanári, majd külkereskedelmi és pénzügyi diplomákat szerzett. Korábban alapvetően műszaki területen dolgoztam. Voltam villamosgép-szerkesztő, számítógépes nyomdai előkészítő, és dolgoztam az egészségügyi informatika területén is. Közel hat éve sorstársi önkéntesként egyik segítője vagyok az OORI (Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet) Ergoterápiáján működő kreatív klubnak, és az ott működő OORI Galéria kiállító művészeivel bemutató interjúkat készíték. Férjem korábban tanított, most egy bankban nemzetközi bankkapcsolatokkal foglalkozik.

A haiku-írás az egyik közös témánk, amin együtt dolgozunk.

Antalfy Yvette-Hildegard

Tizenhét szótag feketén-fehéren

2011 szeptemberében, egy reggel arra ébredtem, hogy a gondolataimat haikukba szintetizálom ezentúl.

Tizenhét szótag, 5-7-5 szótagos sorokban.

Ezzel az ötletemmel „megfertőztem” férjemet is. Így egymást inspirálva, mindennap született egy-egy haiku.

Majd kísérletképen, néhány virtuális-ecsetvonással szimbólumokat festettem a haikuinkhoz. A kísérlet tetszést aratott a baráti körben. A férjemé fekete alapon fehér ecsetvonásokkal, az enyéme pedig fehér alapon feketével.

(Anagrammáinkat is elkészítettem: Vass István-Pál – VIP és Antalfy Yvette-Hildegard – AYH.)

Közel hatvan illusztrált mű született egy hónap leforgása alatt. Ebből és a későbbiekből adunk át most egy tematikus képpár-válogatást.

A tematika:

feketén-fehéren, univerzum, lélekmadár, templom, Makovecz, ősz, gyógyulás, tenyér, vég kezdete – kezdet vége

Fogalmak:

A haikuról

A haiku a japán költészet egyik jellegzetes versformája, mely a 20. század elejétől egyre több nyelv irodalmában megjelent. Három sorból áll, melyek rendre 5, 7 és 5 morásak (a fordításokban szótagosak).

Egyebekben formailag kötetlen, a sorvégek – mintegy mellékesen – rímelhetnek, de ez nem előírás. (Az összecsengő sorvégek sokszor csak a fordítók leleményei.) A haikut ugyanakkor nagyon erős zeneiség jellemzi, részben a szimmetrikus forma ritmusa, részben a magán- és mássalhangzók hangulati értéke miatt, melyekre a vers rövidsége miatt a befogadó is nagyobb figyelemmel van.

A haiku azonban nemcsak versforma, hanem műfaj is. Haiku formában íródnak a szenrjú-k (tréfás alkalmi versek), vagy a dzs-iszei-k (halál előtti búcsúversek) is, ezek azonban nem tartoznak a haiku műfaj alá.

A kalligráfiáról

„Van egy kanji, elsők között tanuljuk, ha japánul tanulunk. Ez az írásjegy a jin, nin, hito (dzsin, nin, hito) olvasatokkal rendelkező ember (人). Nézzük meg történetét.

Amikor először tanultam leírni ezt a kanjit a mesterem egy nagyon szép történetet mesélt arról, hogy mit ábrázol maga az írásjegy. Én mindig úgy képzeltem a nyugati fejemmel, hogy az ember írásjegye egy embert ábrázol, ahogy két lábon áll. A mesterem viszont úgy tanította, hogy a két szár két embert ábrázol, ahogy támogatják egymást mindenben, lévén az emberben ez egy értékes tulajdonság. Az emberek képesek egymás segítségére. Éppen ezért van az, ha leírjuk ezt az írásjegyet, akkor a két szárának egyforma erősnek kell legyen. Érdekes nem? Ezzel a gondolattal egy teljesen más érzés- és gondolatvilágba tekinthetünk be, mint amilyen elképzelés mondjuk az enyém volt. Az ember kanjija így egyben a közösséget, az együtt való munkálkodást is magában hordozhatja.”

(Gáncs Nikolasz – japán kalligráfus)

Szimbólumok

"A pont az Isten rejteke"

(Hamvas Béla)

"A kör Isten 'monogramja', az ő határtalanságát, örökkévalóságát és tökéletességét szimbolizálja.

A kör még hordozza eredete lényegét.

Megnyilvánult és mégis végtelen.

A Szellem jele."

(Rákos Péter)

Tűz, a szellem az Istenség, a felfelétörekvés. Templom.

Térhez kötöttség. Az Élet fája, gyökerei a pokolba nyúlnak, de a csúcsa Isten trónusánál van, és ágai között a világot tartja. A megváltás szimbóluma.

„A kereszt ajtóvá lett, rajta

át léphetünk a mennybe." (Thomas Merton)

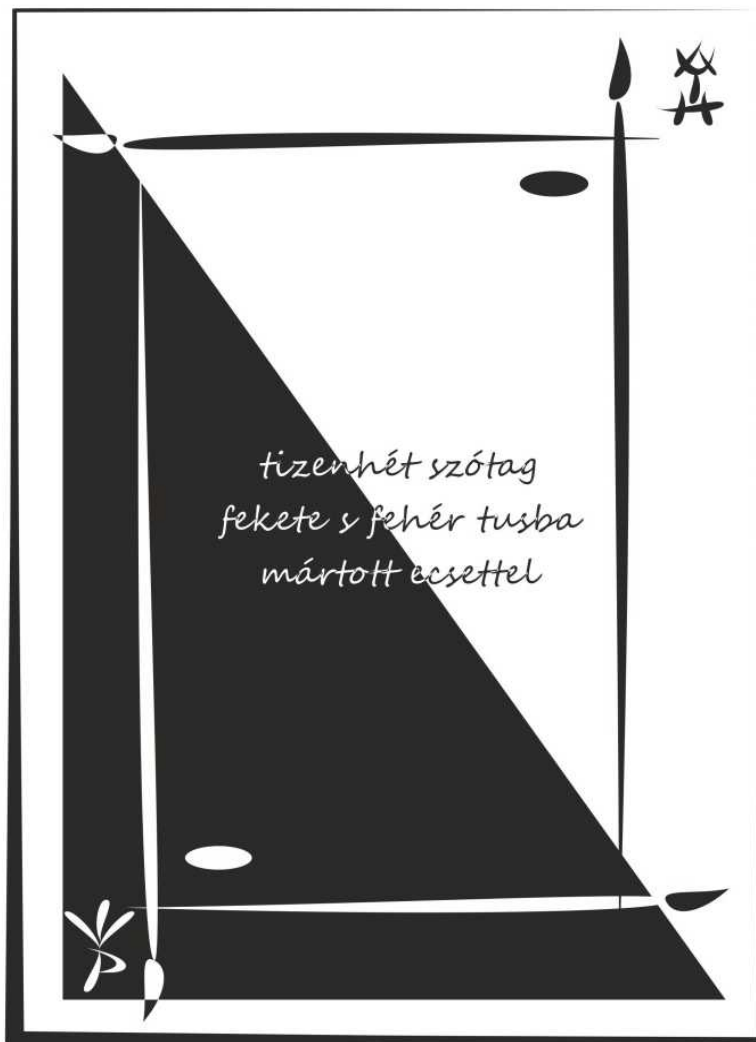

A spirál balra irányuló örvénylése lebont, jobbra irányuló változata teremt. Az idő ciklusai a spirálban szállnak le és fel.

Íme az ember...

...s az ő árnyéka, az ördög.

feketén-fehéren - haiku-kalligráfia 2015.

feketén-fehéren - haiku-kalligráfia 2015.

univerzum - haiku-kalligráfia 2015.

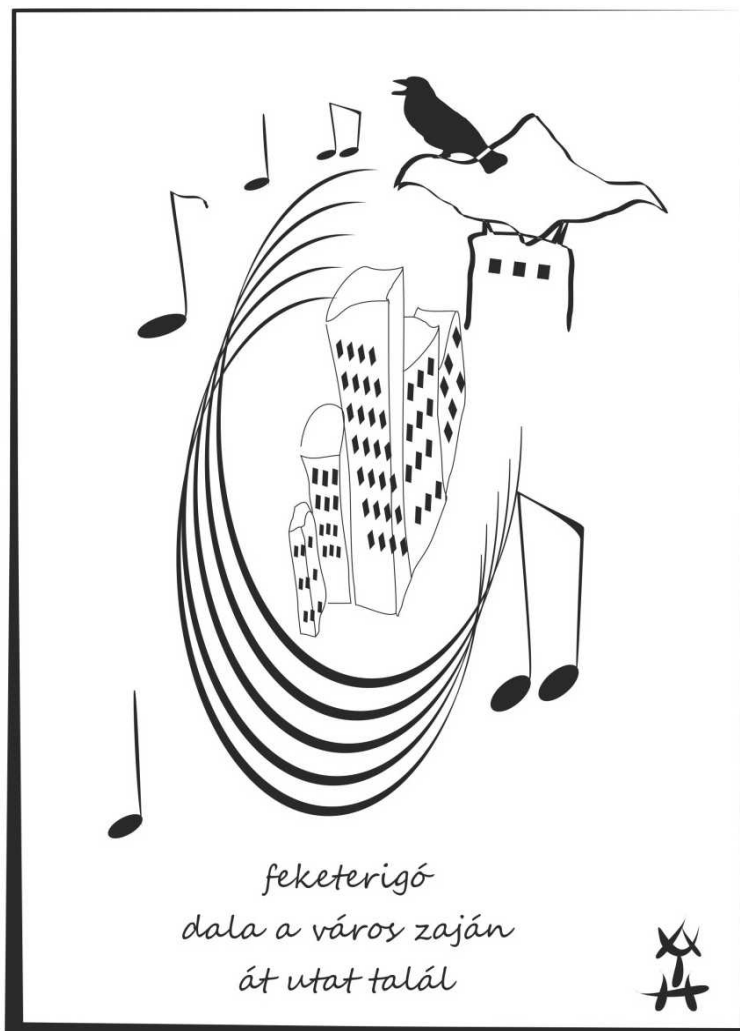

univezum - haiku-kalligráfia 2015.

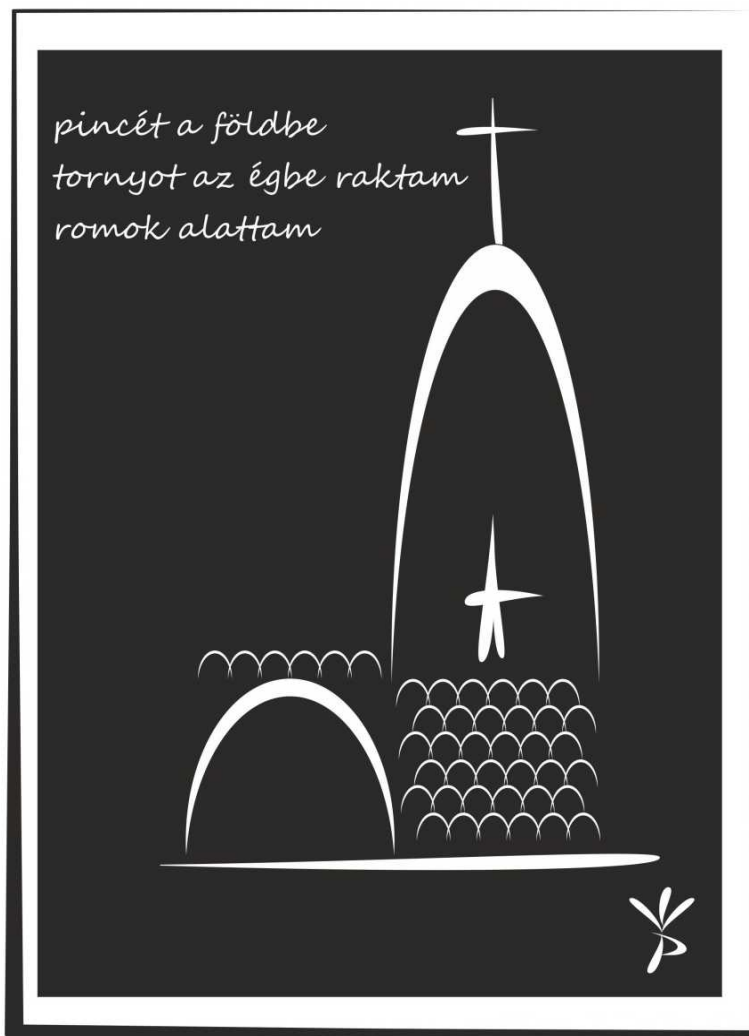

lélekmadár-haiku-kalligráfia 2015.

lélekmadár-haiku-kalligráfia 2015.

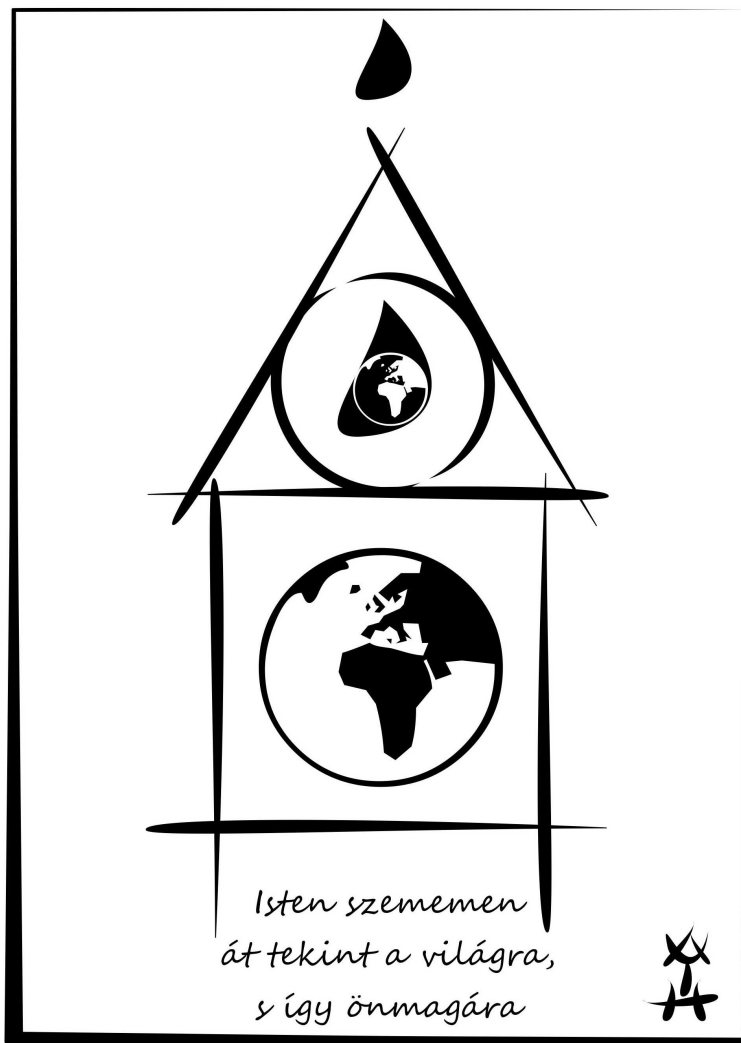

templom - haiku-kalligráfia 2015.

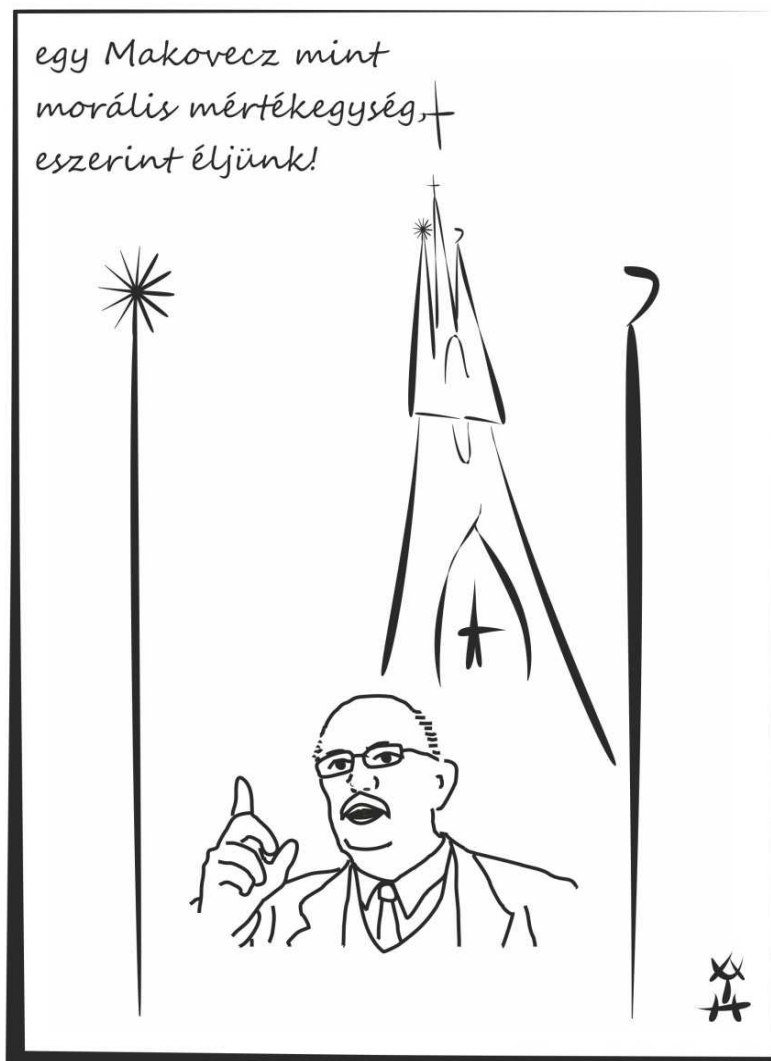

templom - haiku-kalligráfia 2015.

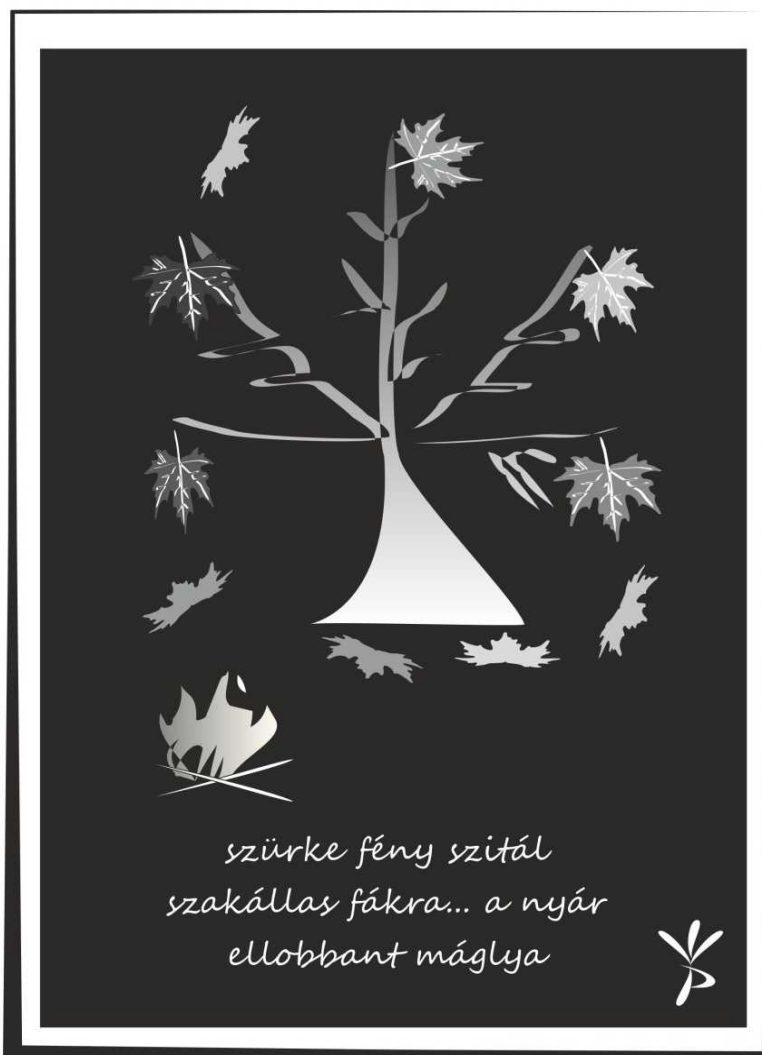

Makovecz - haiku-kalligráfia 2015.

Makovecz - haiku-kalligráfia 2015.

ősz - haiku-kalligráfia 2015.

Krasznahorka, ősz,
első fagy, platánfáról
levél le hull, mind

ősz - haiku-kalligráfia 2015.

gyógyulás-haiku-kalligráfia 2015.

gyógyulás-haiku-kalligráfia 2015.

tenyér - haiku-kalligráfia 2015.

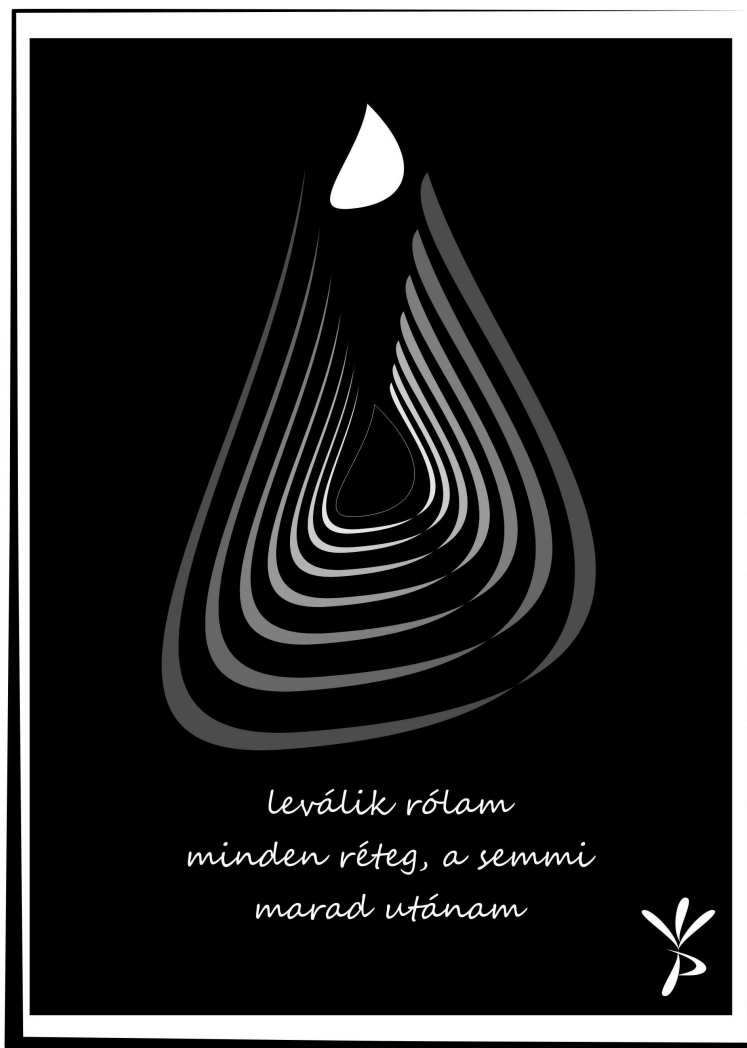

egőt elveszítve
ma, Isten tenyerébe
belesimulni

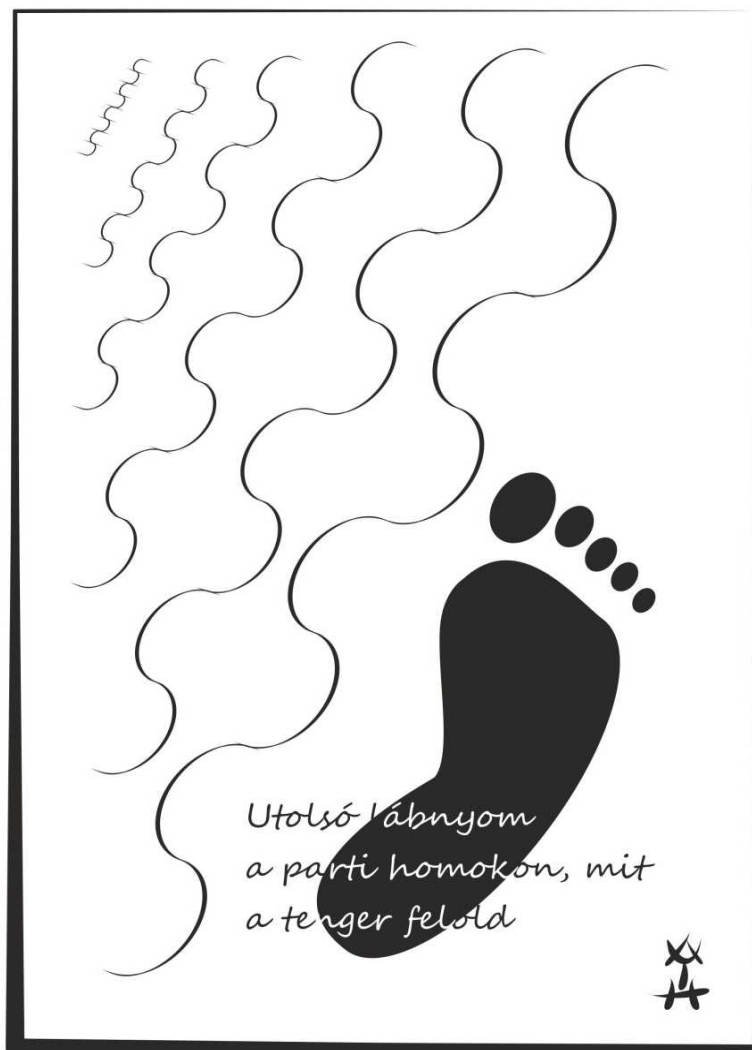
tenyér - haiku-kalligráfia 2015.

vég kezdete-kezdet vége - haiku-kalligráfia 2015.

vég kezdete-kezdet vége - haiku-kalligráfia 2015.

Antal Gergely és Molnár Kati

Antal Gergely a verselő

Kilenc éves vagyok és nagyon szeretek verset írni, mert megnyugtat. Tavaly kezdtem. Az ötletet nagymamámtól szereztem, Molnár Katalintól.

Az apukám, név szerint Antal György sokat segített a formázásban.

Molnár Kati az akvarellfestő

Gergellyel úgy gondoltuk, hogy indulunk ezen a pályázati megmérettetésen. Részéről nem túl régen merült fel az a kérdés, hogy jó lenne, ha mi ketten egy könyvben mutatkozhatnánk be. Akkor tudtam meg, hogy írogat. Meglepődtem és megörültem, és azt mondtam – nosza – próbáljuk meg. Remélem, hogy ezzel a néhány oldallal senkinek nem okozunk csalódást.

Zölderdő

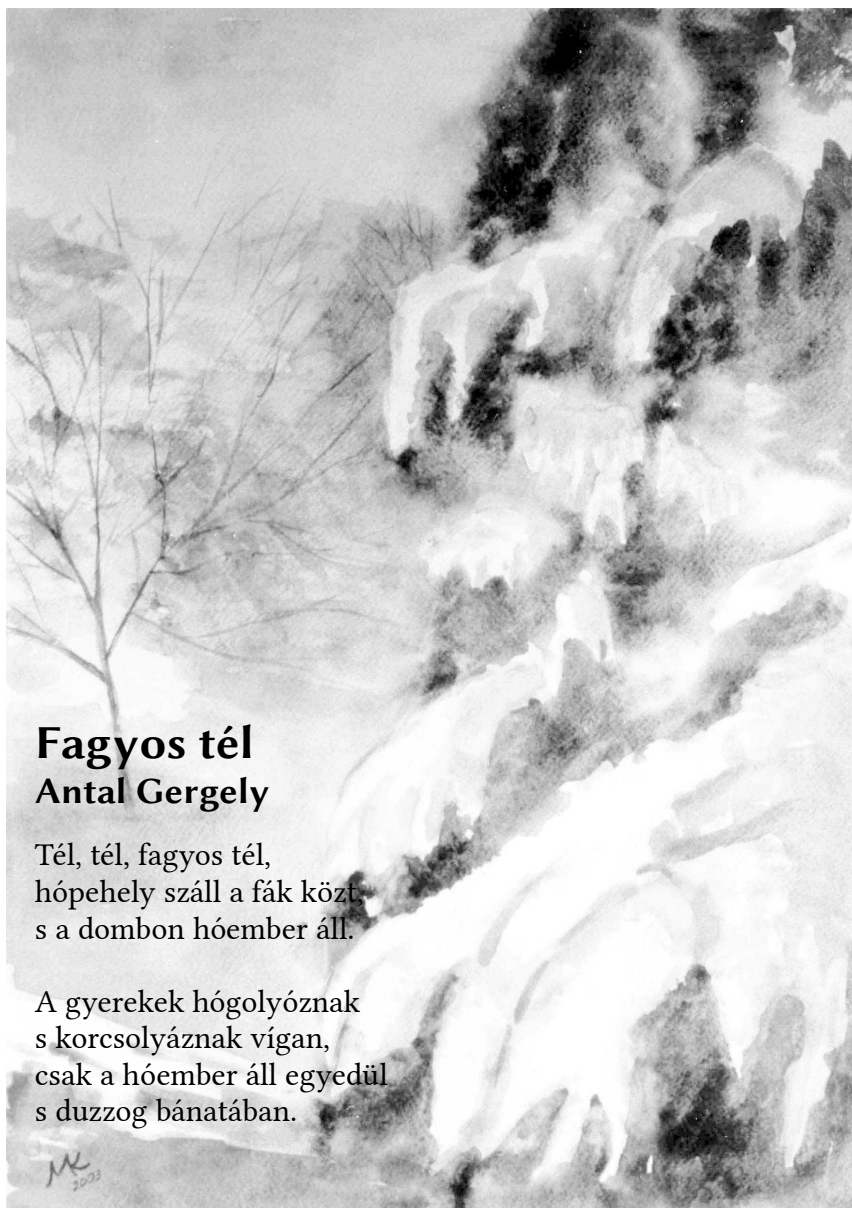
Antal Gergely

Erdő, erdő, zölderdő,
sok madár él benne,
s mind-mind azt csipogja:
Itt van a meleg.

Medve ébred álmából,
s a rigó azt fütyüli:
Itt van a kikelet.

Molnár Kati festménye

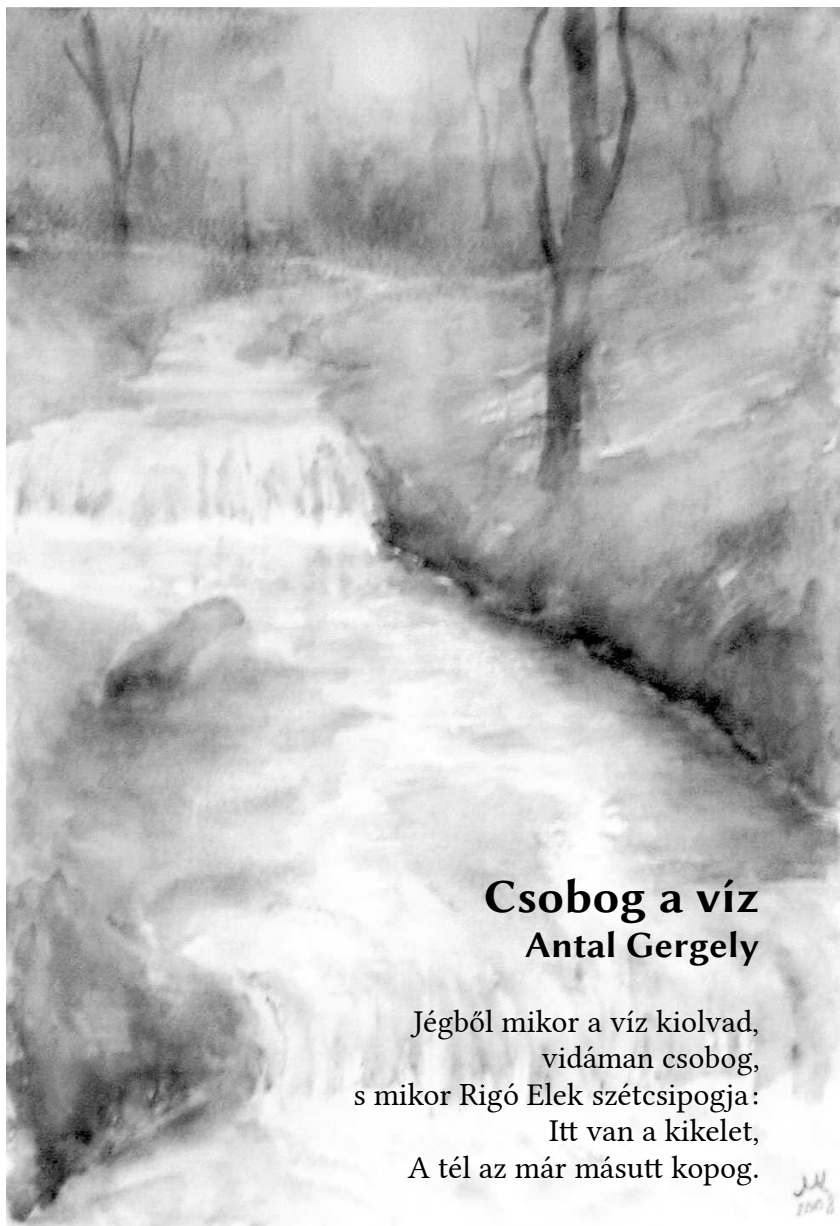
Fagyos tél

Antal Gergely

Tél, tél, fagyos tél,
hópehely száll a fák közt,
s a dombon hóember áll.

A gyerekek hógolyóznak
s korcsolyáznak vígan,
csak a hóember áll egyedül
s duzzog bánatában.

Molnár Kati festménye

Csobog a víz **Antal Gergely**

Jégből mikor a víz kiolvad,
vidáman csobog,
s mikor Rigó Elek szétcsipogja:
Itt van a kikelet,
A tél az már másutt kopog.

AM
2008

Molnár Kati festménye

A vár-rom **Antal Gergely**

A vár-rom körül
ősz fák állnak,
s körülöttük
varjak szállnak.

Romos csigalépcső
vezet fel a vár tornyába,
s az emberek onnan néznek
a tarka tájra.

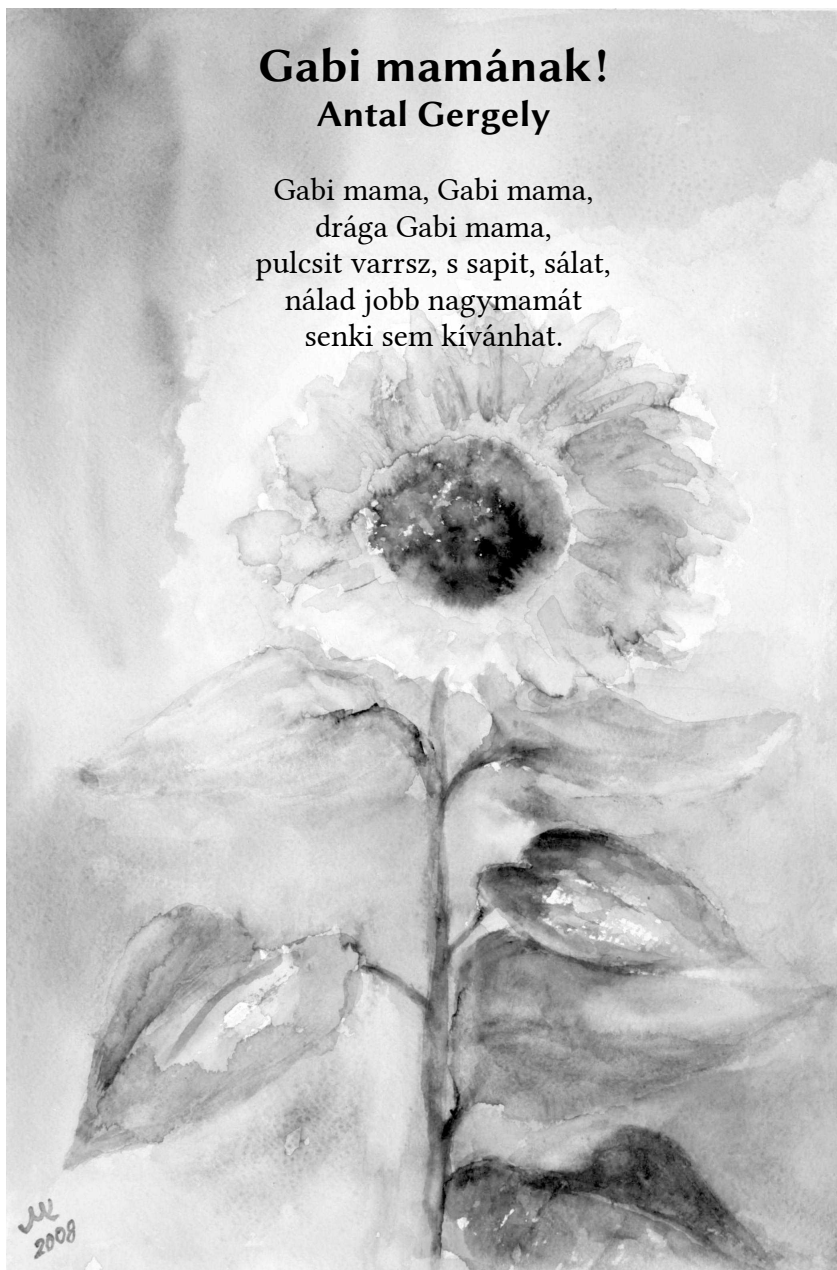
Molnár Kati festménye

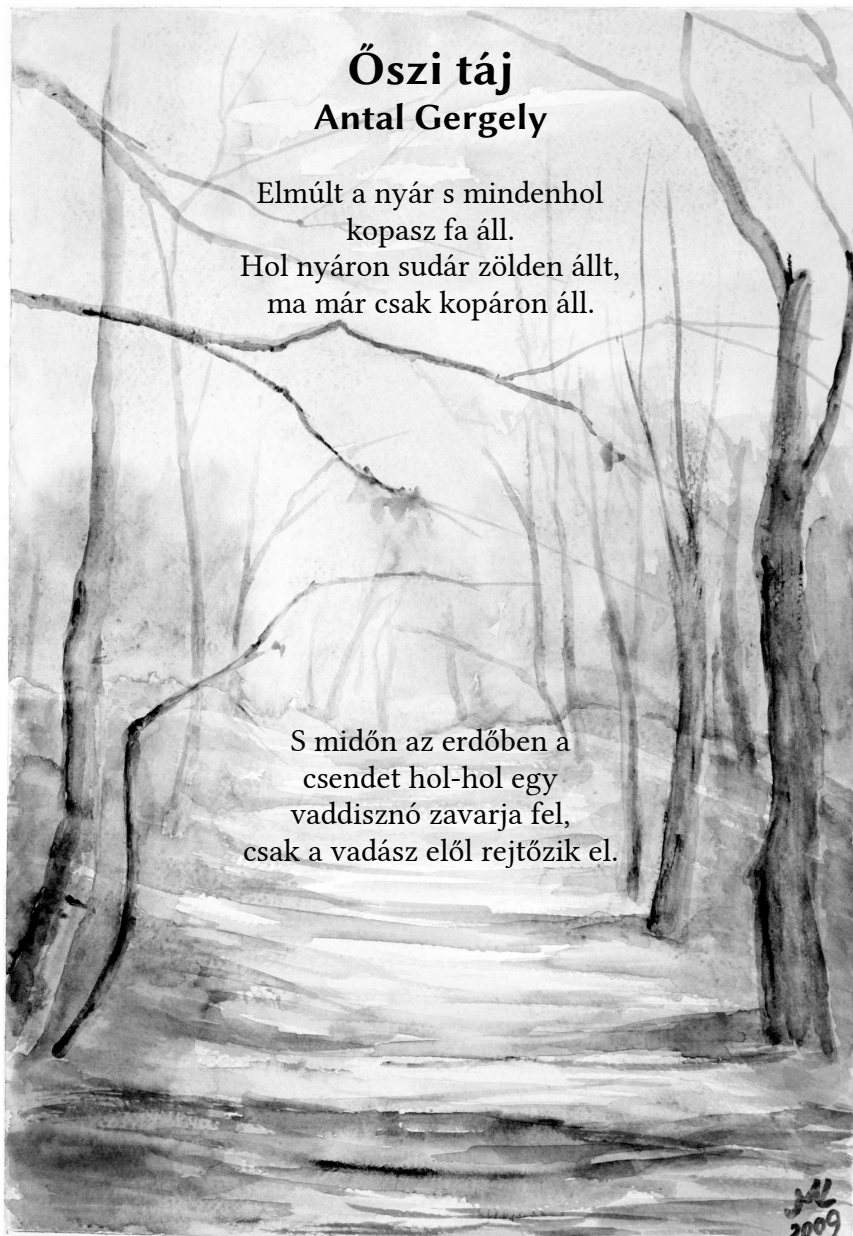
Gabi mamának!

Antal Gergely

Gabi mama, Gabi mama,
drága Gabi mama,
pulcsit varrsz, s sapit, sálat,
nálad jobb nagymamát
senki sem kívánhat.

Molnár Kati festménye

Őszi táj Antal Gergely

Elmúlt a nyár s mindenhol
kopasz fa áll.
Hol nyáron sudár zölden állt,
ma már csak kopáron áll.

S midőn az erdőben a
csendet hol-hol egy
vaddisznó zavarja fel,
csak a vadász elől rejtőzik el.

Molnár Kati festménye

De szeretnék varázsolni!

Antal Gergely

Ej hogyha én varázsolnék
Szegényeken segítenék
Otthonokat támogatnék
Háztalannak házat adnék
Betegeken segítenék
S a bús ember arcára
Mosolyt fakasztanék.

Molnár Kati festménye

A szél

Antal Gergely

Süvít a szél hegyen
völgyön át, a fa rezzen,
levél száll, s ott egy
kalap, mely kering a szélben.

Betegség

Antal Gergely

Betegség, betegség,
milyen gonosz, álnok.
Levegőben szállong,

s ezért kell felvenni
sapit, sálat és
kabátot.

Molnár Kati festménye

*Végezetül unokám első verse, amit hozzám írt,
és amelyet az ő külön kérésére közlök.*

Gergelytől Katimamának!

Antal Gergely

Katimama, Katimama,
drága Katimama!
Idős vagy, de munkás,
drága Katimama.

Mindenkinek csak
jókat adsz, mindenkire
csak jól gondolsz,
mindenkire csak
jó szemmel nézel.

Katimama, Katimama,
ó Katimama!
Mindenkit szeretsz
s mindenhol
új barátokra lelsz.

Idős létedre sokat
dolgozol, főzöl,
sütsz s még
mi mindent!

Borsos Irén, Nógrády Andor és Pataki Katalin Glica

Borsos Irén: Nyugdíjba vonulásom után eljöttem Budapestről, az erzsébeti nyolcadik emeletet felcseréltem egy Pásztó közeli tanúrával, ahol a természet ölelésében élek.

Az írás képessége számomra Isten ajándéka. Írói fejlődésemet támogatta az Athéné Alkotókör, melyet Zsiga Lajos alapított Pásztón. Nógrády Andor tanár úr, aki nemcsak író, hanem képzőművész, alapító tagja is a Körnek, ahol a rendszeresen megtartott felolvasó délutánokon bemutathattuk alkotásainkat. Pataki Katalin Glica természetfo-

tós íróval régebbi keletű a barátságunk. 2003-ban, amikor az Accordia Kiadó Gyöngyöspatán bemutatta nyári antológiáját, mi szerzők, meghallgattuk a műveket színészek előadásában, és egymással is megismerkedtünk.

Önálló köteteim: Tavaszi tüzek; regény 2006.

Újraélt tavasz; rövidprózás kötet 2009.

Együtt a szívemben; kisregény, 2012.

Útjelző fényeim; gyűjteményes kötet 2014.

Védjük magunkat!; gyűjteményes kötet 2015.

Napjainkig ötven antológiában is olvashatók írásaim.

Elérhetőségem: b.irenke@invitel.hu

<http://www.humoreszk.blogspot.hu>

Pataki Katalin Glica: Versírással kezdtem, 21 esztendővel ez-
előtt. 2000-ben pontosan tudtam, mit akarok. Gyermekkorom vilá-
ga adott volt. Fajzatpuszta öreg falai meséltek... Az álmokon ke-
resztül érkeztek az első „üzenetek.”

Perry Jean nyitotta föl a szemem, hogy lássak és alkossak! Sokat
tanultam, kutattam a múltat és képeztem magam. Megnyíltak előt-
tem az Antológiák lapjai.

Az irodalmi pályázatokon, szép eredményeket elérve érkeztek az Oklevelek és a Díjak.

Három fő csoportra oszthatom a munkáim:

– Családtörténeteim: melyekhez dokumentumokat használok föl.

– Szociográf-írások: az életem, környezetem változásairól szólnak.

– Vadász-történetek: a Természet iránti tisztelem tükrözik, szép gondolatokba foglalva.

Pentax gépemmel a múlt pillanatokat ejtettem örök fogságba a Mátra kincseiből. Ezekkel a fotókkal illusztrálom a könyveimet.

Borsos Irénkével kölcsönösen segítjük egymás írói tevékenységét. Az utóbbi években egyedi szerkesztésben köttetjük be a munkáink. Az újszülött könyvnek közösen örülünk. Minden kötetünk egyre tartalmasabb, színesebb. Gyermekeink hálásak, hogy értékes és szép olvasmányt vehetnek le a könyvespolcra.

Ez lesz a mi szellemi hagyatékunk az utódaink részére.

Nógrády Andor: Történelem- és rajzszakos nyugdíjas középiskolai tanár vagyok.

Írásaim és grafikáim 1963 óta jelennek meg különböző újságokban, folyóiratokban. Antológiákban az 1990-es évektől szerepelek. Eddig hat kötetem jelent meg:

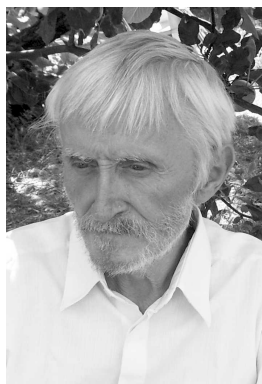
Jobbágyi története (tsz.: Lendvai Ferenc, Nógrády Ildikó) 1994., Jobbágyi története 2000.,

Korom és korom 2008.,

Kozárdi krónikák és arcok 2011.,

Múltidéző elbeszélések 2012., (társszerzők: Pataki Katalin Glica és Borsos Irén. Ismeretségünk a pásztói Athéné Alkotókör felolvasó délutánjain kezdődött, s tart a mai napig.)

Magyar népballadák és románcok 2013.

Elérhetőségem: nogrady.a.v@gmail.com

Az írás öröme

Borsos Irén

Vannak, akik úgy gondolják, hogy az írók is kiöregszenek, akárcsak a focisták, ezért kötelességük átadni tudásukat a fiataloknak. Mit szoltok ehhez? Valószínűleg azt hiszik, hogy pénzért minden megkapható, még a tehetség is! Fatális tévedés!

Minél idősebb valaki, annál nagyobb tudás és bölcsesség birtokában egyre jobb, és értékesebb műveket alkot. Az íróknak azonban nem kötelességük segíteni a kezdőknek, szó sincs róla! Mindenki „kapharja csak ki magának a gesztenyét!” A szépírási művésze hosszú tanulási folyamat eredménye...

Mikor mondhatja valaki, hogy ő bizony író?

„Ha irodalomnak, művészinek, és karakteresnek számít, amit elkövet.” – mondta kortárs íróbarátom, Radnai István.

„Szűk legyen a szó és tágas a gondolat” – mondta Kazinczy.

Örkény István a saját egyperceseiről így beszélt: „Egyik oldalon a közlés minimuma, a másik oldalon a képzelet maximuma.” És valóban... ezek állnak hozzám legközelebb, – örökérvényű szép magyar beszédben előadva, természetesen!

Lássuk csak, mi az írás szerepe életünkben?

„Az irodalom tanít és gyönyörködtet” – mondja Rába György

Számomra az írás örömforrás! Elmondhatok bármit, mesélhetek megtörtént, vagy fiktív eseményről is; helyeslésre nem számítok, de ellenvélemény sem szakítja félbe gondolataimat. A történet frappáns megírása sikerélményt nyújt.

A géphez csak akkor ülök le, vagy veszek kezembe tollat, ha már kész történetem van.

Többen, többször **írtak** már arról, hogy nem tudnak miről írni. Hiába szeretné, az égvilágon semmi nem jut eszébe... – Bocs,

de akkor miért vesz a kezébe írószerszámat? Ássa fel a kertet, vagy menjen kutyát kergetni! Aki nem tud miről írni, ne írjon!

Elvégre „Hallgatni arany!” – tartja a közmondás, – Némelyeknek az az érdemük, hogy jól írnak, másoknak pedig az, hogy nem írnak. Az Olvasó ideje is drága!

Történeteimet leginkább egyes szám első személyben mondom el, mintha csak velem történt volna... bármiről legyen is szó. „Szörnyű gyermekkorom lehetett!” – mondta valaki részvétellel.

Nem az én életemről szól – válaszoltam.

– Persze, persze – hümmögött, de láttam kételkedő pillantását.

Mi tagadás, az egyes szám első személyben való íráshoz kell azért némi bátorság, én mégis ennél maradok! Egyes szám harmadik személyben kényelmesebb volna elmondani egy történetet, hogy az Olvasó ŐT ítélje el...

De a legeslegrosszabb megoldás, ha egyes szám második személyben beszélünk, felszólító módban, lekezelő stílusban. Ezt nem díjazza az Olvasó!

Én öröm-írónak tartom magam, ami nem azt jelenti, hogy csak vidám dolgokról írok, nem! Rövidprózás kötetem egypercesei is tartalmaznak szomorú írásokat. Az azóta született újabbak pedig kifejezetten „drámai fordulatot” vettek. Azt jelenti, hogy nem kaparok kétségbe esetten, mert nem az írásból élek.

Mások írásait szeretettel fogadom, és sok sikert kívánok nekik!

Szelektálni, rostálni pedig az utókor fog majd, amikor is kihullik a sötét lelkűség, a fércmunka, meg az alpári stílus, még azt sem veszik figyelembe, hogy ki, milyen lelki állapotban alkotott, csakis azt, hogy van-e benne irodalmi érték!

Látogatásom Dél-Afrikában

Borsos Irén

1.

Az együtt töltött idő szinte elrepült. Jószinak hamarosan fel kell szállnia a hazafelé tartó gépre, mely Dél-Afrikába viszi. Meghívott, látogassam meg őt és gyermekeit durbani otthonában. Felesége halála óta egyedül birkózik a fiúk taníttatásával.

Egy idő múlva meg is érkezett a meghívólevél. Azután nagy izgalom és lázas készülődés következett...

Budapest-Bécs alig egy óra repülőút. Bécsben hamar megtaláltam a Johannesburgba induló óriásgépet. Méretei lenyűgözők... A gép balszárnya felett, az ablaknál ülök. Hangtalanul úszunk a levegőben. Alattam nagy mélységben felhők, mint a tenger... Az előttem lévő ülés hátában, a képernyőn Európa és Afrika térképét látom. A lassan mozgó kis repülőgép mutatja, hogy most éppen hol járunk.

A pilóta megnyugtató baritonját halljuk: Tizenegyezer méter magasan vagyunk, kint mínusz 53 Celsius fok van, eddig Nyolcezer hétszázötvenhárom kilométert tettünk meg.

Az ülés karfába épített rádión sokféle műsor fogható.

Úszunk a levegőben, alattunk a felhőtenger... s az osztrák repülőgépen órákon át Strauss keringőket hallgatok... Az élmény leírhatatlan.

Közel tíz órai út után érkezünk meg Johannesburgba, ahol egy kis helyi gépre kell szállnom. Célállomás Durban tengerparti kikötő. Itt, a déli féltekén decembertől februárig van a legmelegebb nyár, ami nagyon sok turistát vonz.

A távolság alig ezer kilométer. A helyi repülőgép valóban kicsi (és nagyon zörög). Mellettem egy fekete hittérítő fehér tógában,

libegő szakállal... alig férünk. Dobhártyámra nagy nyomás nehezedik. A gép alacsonyan repül: ablakából Dél-Afrika partjait látom, fémszürke hegyeit, vörös homokját, és persze a tengert, mely vakítóan kék...

Józsi fehér öltönyben, vörös rózsacsokorral várt, akár egy herceg! Pillanatok alatt szót is értett a fiatalemberrel, – angol nyelven, – aki azt próbálta nekem elmagyarázni, hogyha megtalálják a csomagomat, hazahozzák.

A fehér autóban jobboldali kormány van, milyen furcsa...

És baloldali közlekedés... a mindenségit!

Érdekesekek a házak, az utcák – mintha mindet most festették volna. Virágzó fasorok, pálmafák, egzotikus növények látványa mindenütt, mintha csak álmodnék...

Pedig ez most itt az ősz! – mondja Józsi

Szép kis ház fogad, és két felnőtt gyerek. Józsi meg én kicsik vagyunk mellettük.

A ház udvarán tömött bokrokban papagájvirág nyílik. A kertben és az utcákon nyíló növénycsodák szépsége, illata elvarázsol. Minden helyiségbe benézünk. A hálószoba kék színű. A vázákban óriási proteák díszlenek. Ez Dél-Afrika nemzeti virága!

Este ünnepi vacsora a Gyerekekkel. Reggel a közeli templomba megyünk, megköszönjük a Teremtőnek, hogy találkozhattunk. A templom parkjában széttárt karú márvány Krisztus szobor. Tövében Józsi elhunyt feleségének urnája. Virágot hoztunk...

A templomban angol nyelvű mise van. Elöttem szőke asszony fekete iker kislányokat ölel. Mellettem idős fehér asszony nyakába egy fekete kislányka kapaszkodik. A fekete bőrű, egyenes hajú emberek indiai származásúak, tudtam meg Józsitól.

Az emberek sokszínűségének látványa csodálattal töltött el, ez valóban szivárvány nemzet!

2.

Dél-Afrika keleti tengerpartját a Golf-áramlás érinti. A déli féltekén december, január, február a forró **nyár** ideje. Durban város tengerpart felőli részén csak úgy hemzsegnék a felhőkarcosok. A közeli szálloda 32. emeletén úszómedence van pálmákkal, üvegfalain át látjuk a várost. A fiúk egyeteme a város túlsó részén van, magasságával kiemelkedik a környezetéből.

Egyik nap meghívást kaptunk oda, egy koncertre. Az egyetemi találkozón világhírű mesterek örökzöld műveit hallottuk. Fellelő élmény volt. Kimentünk a tengerpartra a Gyerekekkel, fürdöttünk a meleg tengerben. Józsi mindent megtett, hogy jól érezsem magam, mindenhová elvitt. Meglátogattuk a közeli bevásárló központot, és az arborétumokat. Megmutatta kedves munkahelyét, ahol egykori főnöke fogadta. Gratulált, és irigykedve méregetett minket.

A dolgozók nagy része fekete, Józsit szeretettel vették körül. Kedélyes beszélgetésben emlegették fel a régi történeteket, amikor az esztorgályos szakmára tanította őket. Egy kerekkepű, duci fekete asszony az étteremben, kijött a pult mögül, és megölelgette Józsit.

Azután megmutatták nekünk, mekkorát nőttek a közösen ültetett kerti növények. Búcsúzóul végigjártuk az egész üzemet, ahol sok ismerős rázott még kezét Józsival.

Egy közeli város mezőgazdasági kiállításán rendezett versenynek voltunk tanúi, ahol különféle szarvasmarhák bemutatása történt. Hazafelé jövet pedig különleges bevásárló központot tekintettünk meg, ahol a föld felszínén található a bejárat a parkolóval, lefelé pedig, több emelet mélységben az üzletek...

Egy napon elhatároztuk, hogy kérünk időpontot, bejelentkezünk a házasságkötőbe. A Hivatalban mind a tizenkét ablaknál hosszú sorokban állodogálnak az emberek.

Egy részük rövid göndör hajú, más részük hosszú egyenes szálú hajjal, a bőrük csokoládébarna. Az utcán kifeszített kék színű vászon, előtte egy szék... az azonnali fényképek készítésének színhelye!

A gyalogos séta is nagy élmény volt számomra. Közterületeken, és a családi házak kertjeiben olyan virágzó növénycsodák vannak, melyek nálunk csak a virágüzletekből, szobanövényként ismertek.

A fiúk, Jóska és Péter hazarohannak az egyetemről, majd edzésre mennek, vagy a rögbi meccsre, estefelé az újságkihordás köti le idejüket. Ezekhez naponta háromszor öltöznak át. A levett ruhák pedig mind a szennyesbe kerülnek. Mosnivaló mázsa-számra!

Józsi hetven évesen, a földre térdelve tömködi a ruhákat a mosógépbe.

A fiúknak három, négyféle étel készül külön-külön, majd egy tálra halmozva, tálcán kerül eléjük. Miközben a tévét nézik, egy óra hosszat eszegetnek folyamatosan.

Előfordul, hogy megköszönni is elfelejtik.

A konyhai villanytűzhelyt kín kívárni, ha viszont hármas fokozatra van kapcsolva, azonnal levág az automata. A konyhától messze van a kamra, berendezése célszerűtlen, sok a felesleges kacat. Azt gondoltam hálátlan dolog lehet itt konyhatündérnek lenni!

3.

Felajánlottam szolgálataimat. Ha bármilyen varrnivaló akad a családban, szívesen megjavítom! Akadt tennivalóm bőven. A varrnivalók között találtam egy olyan alsónadrágot, melynek már az anyaga mállott szét. Ezt nem érdemes megvarrni, – gondoltam, – a szemétkébe való!

Péter, a kisebbik azt mondja, ha kidobtam abból nagy baj lesz...! Jóska haragudni fog! Kiment, s hosszasan turkált a szemétben, de végül nem találta meg. A dolog tanulságul szolgált nekem; nem tudnék olyan rangot elérni ebben a családban, hogy egyedül állapítsam meg, mi való a szemétbe és mi nem...

Varrási tudományom, meg a talpmasszírozás azért aratott némi elismerést a gyerekek körében.

Józsi naponta főz a fiúknak, mire hazaérnek. Én csak kisinas lehetek itt, egyelőre semmit nem találok. Kihúztam egy fiókot, ami nagy csörömpöléssel kizuhant, a tartalma széthullott. Mondhatom, nemcsak pozitív élményeket szereztem.

Hajszárítás közben ráültem egy hokedlire, ami óriási robajjal összedőlt, én meg a földön kötöttem ki. A fiúk jelentőségteljesen összenéztek, de egy lépést sem tettek, hogy felsegítsenek. Végül Józsi szaladt be, és szedett fel a földről.

– Ez nem hokedli, hanem egy rokkant asztalka, – mondta, – de mi tudjuk, hogy nehéz dolgot nem szabad rátenni.

Teltek múltak a napok, hetek, rengeteg helyen kellett megjelenünk.

Mindenki nagy szeretettel köszöntött. Évtizedek óta ott élő magyarok az Óhazáról kérdezgettek.

A fiúk az egyetemi rögbi csapat tagjai. A soron következő meccsre is elvittek, természetesen. Most tél van, átlagban +24 Celsius fokkal, ami számomra ragyogó idő.

A Hivatal esküvőnk idejét május 14-én, reggel nyolc órára jelezte ki. Felvettük legszebb ruhánkat. A Fiúk is, hiszen ők a tanúk! A pici helyiségben, nagy íróasztal mögött az anyakönyvvezető, egy indiai férfi. Angol nyelvű szertartás van. Péter intésére kell azt mondanom: „YES”

A gyerekek vezették a kocsit, készítették ünnepi fényképeinket, az éttermi vacsorához mindketten elhozták barátnőjüket.

Az ott töltött két és fél hónap nagyon rövidnek tűnt, a búcsú

napja hamar elérkezett. A fehér autó visszavitt a reptérre. Megbeszéltük, hogy a Gyerekek, féléves vizsgáik után, eljönnek majd hozzám Budapestre. Búcsúzáskor szomorúan fogtuk egymás kezét. A hálósobai proteákból megszáritva egyet magammal hoztam...

4.

Munkahelyemen már alig vártak. Még szombaton is dolgoznom kellett, annyi munka volt. Jóska és Péter hétköznapi délelőtt érkezett Ferihegyre. Ezért a jelzett időben Ágika lányom, – fényképpel a kezében, – várta őket a reptéren. Józsi papírcsőben élő rózsát küldött nekem, és szóbeli vallomását kazettán.

A Fiúk számára minden új volt itt, hiszen csak a kisebbik járt Magyarországon gyermek korában. A tizemeletes pontházban, – ahol lakunk – a két egymásba nyíló erkélyes szobát vették birtokba. Innen csodálatos kilátás nyílik a Dunára és a környékre. Sajnos, reggeltől estig dolgoztam, de ők nagyszerűen felfedezték magukat nélkülem is. Térképpel a kezükben jöttek, mentek, vásároltak. Most nagy hasznát vették magyar anyanyelvüknek. Sugárzó arccal adták elő, milyen jó érzés, hogy minden feliratot el tudnak olvasni, és megértik az emberek beszédét az üzletben és a járműveken! A vásárolt ingeket, pólót, nyakkendőt, felpробálták. Örömük szemmel látható volt.

Két egészséges, óriás gyerek... – Édesanyátok boldog lenne, ha most látna! – mondtam, s hoztam mindjárt a fényképezőgépet. – Apátok nagyon fog örülni, ha majd elküldjük neki a képeket!

A fiúk meglátogattak Budapesten és környékén élő rokonokat, és Édesanyjuk még élő testvérét. Találkoztak gyermekeimmel és unokáimmal is, kivéve Miklós fiamat, aki pár napja indult el, újabb békefenntartói kiküldetésre, Boszniába. Józsi unokahúga is meghívta a Fiúkat balatoni telkükre. Jól is érezték magukat, csak

az alvással volt némi gond, térdtől lelógott a lábuk a fekhelyekről.

Ágika kíséretében néhányszor diszkóba is elmentek. A búcsúestet Évike lányoméknál tartottunk Pestimrén. Talán Jóska és Ágika egymásba szerettek. A reptéren búcsúzóul azt kérdi Ágitól: – Eljönnél-e velem az egyetemi bálba, még nincsen partnere. Megölelték egymást.

Telt múlt az idő, levelek jöttek, mentek. Ágika megszenvedett az angol nyelvű levelek megírásával, ugyanis Józsika nem tud írni magyarul. Alig két hónap múlva meghívólevél érkezett Ágika részére. Nagy izgalommal készülődött az útra, minden ruhát többször is felvett, hogy elég csinos-e?

A Durbani repülőtéren várták őt a Fiúk összes barátaikkal együtt, Ágit mindenki körülrajongta. Mindenhová elvitték a fiúk; a városba, a tengerpartra, diszkóba. Barátok, évfolyamtársak, mindenki irigyelte a szép magyar kislányt Józsikától. A barátja hatalmas virágkosarat hozott Áginak, evvel fejezve ki hódolatát. Valóban gyönyörű is volt királykék nagyesztélyiben, a hozzávaló kesztyűkkel.

Egyetemi záróünnepély svédasztallal, estélyi ruhákkal, csodálatos pompával.

Ágit lenyűgözte a megható ünnep, és a diákok bőrének sokszínűsége...

A búcsú buli előtt még kimentek az Öbölbe, megnézték a mólot, a nagy hajókat, újra megcsodálták a helyi népművészek dísz-tárgyait; gyönggyel díszített edénykéket, fafaragást Ági is választott emlékként.

Búcsúzóul nemcsak a fiúk, hanem az összes barátok is kikísérték őt a repülőtérre.

Józsi kedvenc dalaival újabb kedves vallomást küldött nekem kazettán.

Egy hónap elteltével ő maga is megérkezett Budapestre. Örömteli nap volt. Most már itthon marad végre!

5.

Érzéseinkből fakadóan nem lehet mindent rózsaszínűre festeni, mert később aztán jön a kijózanodás... Hogyan is szólt a hajdani hirdetés? Dél-afrikai özvegyember társat keres... a nő jól főző és keresztény legyen...(mindegy hogy néz ki?) Gondoltam, hátha megütöm a mértéket... Első találkozásunk alkalmával elmondta, hogy felesége két éve hunyt el, két felnőtt fia egyetemista. Az idősebb hamarosan végez. Hazajött magyar feleséget keresni, aki társként segít neki a fiúk egyetemi éveiben... Arra gondol, hogy a hölgy, akit választ mindent hátrahagyva, **azonnal** vele megy!

Akkor nem gondoltam rá, hogy mekkora önzés ilyet elvárni! Kapát, kaszát eldobva, mindent és mindenkit hátrahagyva, azonnal egy másik földrészre költözni? Kevés olyan ember van, aki nő létére ebben a korban teljesen független. Nekem is Gyermekeim, Unokáim élnek itt, harminckilenc éve dolgozom könyvelőként. Egy év múlva mehetek csak nyugdíjba. Egyáltalán nem kockáztathatok, nem vagyok gyerek!

Zavaró körülmények nélkül, nyugodtan élhetnénk – gondoltam, – egy éves budapesti életünk bizonyította, hogy megértjük egymást. Végül úgy alakult életünk, hogy Józsi évente pár hónapot a fiúkkal töltött, azután pedig az atyai jó barát, meg az idősebb fiú társának szülei, gyakorta ellenőrizgették a két felnőtt fiút, és őszintén dicsérték őket, igyekezetük és kötelességtudásuk miatt.

Egy év után valóban nyugdíjba mentem, de nem volt szándékomban kitelepülni.

Józsi nehezményezte is, miért nem vállalom a dél-afrikai életet? A válasz kézenfekvő volt: Ha ő a tenyerén hord, akkor sem merném vállalni... és mi van, ha nem...?

Angolul nem tudok. Nem tudok tévézni, rádiót hallgatni, könyvet, újságot olvasni, és üzletekben kommunikálni sem. Még a szomszéddal sem tudnék beszélgetni...

Sétálgatni pedig soha nem engedtek egyedül, arra hivatkozva, hogy rossz a közbiztonság, „molesztálhatnak”!

Aztán újra felmerült emlékeimben a rosszul működő villany-tűzhely... a sok kacat a konyhaszekrényben, meg hogy semmit nem lehet kidobni! Hogy a konyha és a spájz milyen nagy távolságra van egymástól, hogy a mosógépbe letérdelve kell beletömöködni a mázsányi mosnivalót naponta... Mi is lennék ott én? Házi mindenek, – arccal a munka felé...! Kizárólag a négy fal között, mint aki süket is meg vak is... A két felnőtt gyermek, meg az apa majd fegyelmeznének engem... és meddig lennék kedves, amíg dolgozni tudok...!

No és hová mehetek panaszra...egy idegen földrészen, ahol még a nyelvet sem ismerem?

Már akkor is az volt az érzésem, hogy ennek a családnak csak egy megbízható házvezetőnőre lenne szüksége; akinek nincsenek igényei, nincs véleménye, nincs „szavazati joga”!

No, igen ám, de annak fizetést kellene kapnia...! Hoppá!

Sok évvel ezelőtt fiatalabb lányom nagy szerelembe esett egy szíriai orvossal... Jó idő után, amikor már házasok voltak, lejárt a tíz év itt tartózkodási engedély, s a fiúnak muszáj volt **hazaköltöznie** Damaszkuszba.

„Nehogy elmenj! Soha többé nem látod Magyarországot!” – mondták a Lányomnak, aki tudatában volt annak, hogy ott kint akár csadort is húzhatnak rá!

A „Lányom nélkül soha” című könyvet futószalagon olvasta a család, melyben egy amerikai nő Iránból szökik meg gyermekével...

Bölcsen döntött Ágika, amikor kitelepülés helyett az elválást választotta. Józsinak is döntenie kellett előbb utóbb.

– Te magyar vagy! Neked itthon a helyed! – mondogattam. Végül a hazatelepülést választotta.

Mindenért fizetni kell

Nógrády Andor

A két fiú kilépett a kollégium kapuján. A hatalmas tölgyfaajtó nagy dördüléssel csapódott be mögöttük. Künn, a Kossuth téren, a Kurca patak felől havat kavarázó szél vágott az arcukba. Felgyorsították lépteiket. A közeli református templom toronyórája elütötte a hét órát.

– Sietnünk kell – szólalt meg az egyik –, Pásztor úr és a segéd már várnak.

Pásztor úr, a DÉMÁSZ szakmai igazgatója, az egyik legtekinélyesebb személyiség volt a városban. Több mint tíz éve állt az áramszolgáltató cég élén. Nemcsak kitűnő szakember, de embersegés ember is volt.

Alig telt el tíz perc, s a két fiatalember már ott állt a nagyfőnök előtt. A kölcsönös üdvözlés után Pásztor mester a következőket mondta:

– Kedves gimnazista urak! A mai gyakorlati napon, ahogy az előző héten is történt, a segéd urakkal terepjárón ki tetszenek menni a Csordás-tanyára. Ott kezdik el a még üresen álló villanyoszlopokra felszerelni a vasakkal ellátott porcelán harangokat, amelyekre hamarosan felkerülnek a világosságot szállító vezetékek. Összesen tíz oszlop várja önöket... Nem kell megijedni, a harangtartó vasaknak a furatok már el vannak készítve. Na, már most! Ha véletlenül előbb végeznének, mint déli egy óra, mert akkor mennek önökért a segéd urak, akik be fogják hozni önöket a városba, szóval, ha előbb végeznének, akkor menjenek be Csordásékhoz! Ahogy ismerem őket, nagyon fognak örülni maguknak. A szerszámok, a mászóvasak, az övek és a harangok már a terepjáróban vannak.

Kilenc óra volt, mire a tanyához értek. Lepakolták a lepakolandókat. A segéd urak tovább mentek a közeli tanyaközpontba, ahol már várta őket a nagy munka, az elosztóközpont kiépítése.

Csodák csodája, a szél és a hóesés elállt. A két fiú hozzáfogott a munkához, közben beszélgetni kezdtek. Mint annyiszor a napokban, a téma a közeledő karácsony volt és az azt követő téli szünet.

– Mondd, Andró – kérdezte a zömökebb fiú társától –, mikor indulsz haza?

– Holnap délután. Két órákor indul a vonatom – volt a válasz.

– Mikorra érsz haza?

– Hajnali négyre. Októberben voltam otthon utoljára. Már nagyon várom, hogy lássam édesanyámat meg a nagyszüleimet.

– Vár még valaki otthon?

– A barátaim.

– Más?

– A más, az itt marad. Itt fog várni.

– Ahogy ismerem, biztos. És mit fogsz csinálni a hegyeid között?

– Éjféli mise karácsony éjszakáján, utána a szokásos családi vacsora. Aztán a következő napokban bálók, talán házibuli az otthoni lányokkal, barátokkal, és ha megmarad a hó, megyünk síelni a Mátrába a haverokkal. És, te, Sonáj? – fordult örökké vidám, zömök barátjához Andró.

– Ugyanaz, a sízést kivéve. Sajnos síelni nem tudok, meg egyébként sincs olyan hely, ahol siklani lehetne. Ez az Alföld leglaposabb vidéke. Tudod, képzeletben látom, a hegyeitek most másként szépek, mint amikor a nyáron azt a hetet nálatok töltöttem. Akkor kékeszöldek voltak, most meg kékesfehérek lehetnek. Ha meghívsz megint, mondjuk télen, biz' Isten elmegyek hozzátok.

– Rendben – nevette el magát Andró.

Egy ideig némán végezték a szereléseket. A vastag vattakabátok és meleg nadrágok igen jó védőruhának bizonyultak. A kezüket sajnos nem tudták megvédeni a hidegtől. A kesztyűket sokszor le kellett venni, különösen akkor, amikor a furatokat tovább mélyítették. A harangok tartóvasát ugyanis csak csupasz kézzel lehetett biztonságosan megfogni.

Az egyik oszlopon a mászóvasakon álldogálva megpihentek,

és folytatták az előbbi beszélgetést. Ezúttal ismét Sonájnál volt a szó.

– Nézd, milyen csodálatos a mi vidékünk! Nézd a hófedte tanyákat, a ködbevesző akácosokat, az alvó gyümölcsösöket! Nem véletlenül imádta Petőfi az Alföldet!

Andró nevetett.

– Te, Sonáj! Te nemcsak innen föntről látod a tájat ilyen szépek! Velem is ilyennek akarod láttatni! Bár bevallom, sok igazság van abban, amit mondasz.

Itt a beszélgetés ismét egy időre abbamaradt.

Az utolsó oszlopon is helyére kerültek a harangok. Előbb, mint gondolták, fél egyre befejezték a munkát. Egy ideig az út szélén álldogáltak. Arra gondoltak, hátha előbb jön a terepjáró. Mivel nem jött, úgy döntöttek, bemennek az öreg Csordásékhoz, nem fagyoskodnak tovább. A segédek majd dudálnak, ha megérkeznek.

A Csordás-tanya pont olyan volt, ahogy azt a nagy könyvekben le szokták írni. Olyan, amelyet már százsámra láttak a fiúk. Vékony, hasított akácfalécekkel körbevett porta: lakóház, istálló, kuterica, ólak, hatalmas széna- és szalmakazlak, az udvar közepén gémeskút.

Bekopogtak. Rekedtes férfihang hallatszott.

– Szabad!

A szűk kis konyhában viaszosvászonnal letakart asztal mellett öreg házaspár üldögélt. A kis helyiség berendezése a tisztesszegénységet sugallta. Rakott tűzhely, négy szék, a már említett asztal és egy kopott konyhaszekrény, a szekrény tetején telepes rádió. A konyha díszé egy mennyezetről láncokon aláfüggő cifra petróleumlámpa volt. Ez tűnt fel elsőnek.

A kölcsönös „Adj' Isten” és „Fogadj Isten” után a gazdasszony szájából elhangzott az első kérdés. Biztató volt.

– Átfáztak? – aztán folytatta – Ugye, átfáztak? Mindjárt forralok cukros tejet. – Kis szünetet tartott, majd folytatta – Éhesek?

Ekkor a gazda közbeszólt.

– Van-e pénzük?

– Van néhány forint nálunk. Ugye, Andró?

– Van vagy öt forint, Sonáj – volt a válasz.

A gazda elképedt.

– Miféle szerzetek maguk? Mielőtt beléptek, láttuk, hogy vilányt szereltek. A fejükön meg gimnazistasapka volt. Ráadásul ezek a furcsa nevek. Csak nem Jugoszláviából jöttek át?

– Nem, nem – tiltakozott nevetve a két fiatal. Aztán Sonáj magyarázta el a titkot.

– Mi valóban gimnazisták vagyunk. A közeli város gimnáziumába járunk. Ebben az iskolában szakmát is tanulunk. Érettségi után vizsgát is tehetünk. A mai napon szakmai gyakorlaton vagyunk. Ami meg a nevünket illeti, az én keresztnemem: János. Tréfából megfordítottam, így lettem Sonáj. A barátom neve pedig Andor. Tréfából összekevertem a hangokat.

Az idős házaspár jót nevetett. Közben az asztalra került egy féloldal szalonna, hagyma, kenyér és a forralt cukros tej is. Elhangzott a „Jó étvágyat!” A két diák valami imát mormolt, aztán nekiláttak. Nem beszéltek, mondván, a magyar ember, ha eszik, nem beszél. Evés után a két fiú megköszönte az ételt, majd kirakták az asztalra a pénzüket.

A gazda megszámolta, aztán kivett egy forintot, eltette, majd a fiúk szemébe nézve a következőket mondta:

– Erre sem lenne szükség, annyira szegények nem vagyunk. Meg aztán maguk hozzák majd a világosságot. Ezt az egy pénzt is csak azért vettem el, hogy emlékezzenek arra, amit most mondok: AZ ÉLETBEN MINDENÉRT FIZETNI KELL!

Nád tövében ring a ladik – 2. rész

Pataki Katalin Glica

Itt ülök a kandalló előtt és nézem a lángot, hogy milyen szépen lejt a táncot. A fahasáb fenyő volt valamikor, a bagolynak otthona. A gyertyánfán is akadt puha, meleg fészek. Milyen jó a madaraknak. Vagy talán mégse? A tűz színe állandóan változik. Habzik a fának korhadt teste, nagyokat pukkan. Tavaly kidőlt hársfa a fonott kosárban várja a sorsát beteljesedni. Kellemes illatok kószálnak a szobában. A nyári napsugár ontja melegét a fotel felé. A fotelban összegömbölyödtem, mint egy kiscica. Zöld, kockás pléd a takaróm. A kezemben egy mázas bögre. Gőzölög a citromos tea. Szeretem ezt a lelket melegítő italt. Érzem, hogy kipirosodik az arcom.

Az ablakon túl havazik. Reggel jégvirágok díszítették az üveget. Kertek alatt jár a Karácsony. Életem legszebb ajándékát hozza. Jön Feri, a gyermekkorom szem és fültanúja. Ősszel jót csónakáztunk a folyón, sokat beszélgettünk, ám nem eleget. Negyven esztendő t képtelenség egy napra sűríteni. A szükség nagy úr! A főnökének nem fontos a mi találkozásunk. A két ünnep között leállás lesz, így ide tud utazni hozzám. Tovább elemezzük az életünket. Mindig szerettem Ferkót. Jó lett volna olyan társat találni, mint Ő.

Akarata ellenére gyakran segítette az életemet. Gondolatban vele beszéltem meg a kínjaimat...

Tudat alatt reméltem ezt a találkozást. Az csak hab a tortán, hogy festő lett és verseket is ír. A gyökerek közösek. A megtett út – fájdalmas.

Hónapok óta a festményeiben barangolok. Akadnak bőven ismerős tájak – ott megáll a gondolat. A nyárfák susognak: „Te kis oktondi, ezt úgy mondják: szerelem.”

Akkor nem értettem mit mondanak a fák. Ferkóval szétrepülünk, mint az égen a madarak. Most értem csak, hogy egész életemben az Ő lelkivilágát kerestem. Kerestem a tóparton, keres-

tem a hegyekben, kerestem a völgyekben. Meséltek a tölgyfák, zúgtak a fenyvesek, hírt hoztak felőled, én pedig „süket” voltam. A második válasomat követően kezdtem látni, hallani, alkotni. Ötven évesen benyitott hozzám a „Kaszás.” Leült a kórházi ágyam szélére és beszélgettünk. Azt mondta, ha nem változok, elvisz. Sok érdekes dolgot mutatott és ott láttalak Téged. Láttam, miként alkotsz éjjel és nappal. Hallottam, hogy sírsz. Hallottam, hogy a szíved majd megszakad.

Ez a látomás egy hétig tartott. Minden akadályt odébb raktam, hogy újra találkozzunk. A veríték folyt a hátamon, de nem adtam föl. Sok volt a lemaradásom, föl kellett zárkóznom tudás dolgaiban. Be kellett teljesednie bizonyos dolgoknak, mindkettőnk életének...

Szépen hull a hó. Fehér takaró került a rétre, a bokrokra, fákra. Cinkék játszanak az etetőnél. Piros kalapos harkály hintázik a fagyos szalonján. Szeretem a telet. Rengeteg szemetet elrejt a városokban, az erdőn és az árkok mentén. A muflonok közelebb húzódnak az emberhez. Milyen sok fénye és ragyogása tud lenni a hónak. Érdekes hangokat hallat: recseg, ropog, nyikorog, porzik.

Hónapok óta elemzem Ferenc festészetét, költészetét. Rengeteg időt töltök a gép mellett. A tanyavilág életképei mélységesen hatnak rám. Nézek, nézek és a könnyeim peregnek csendesen. Pontosan látom, hogy milyen környezetből emelte ki a témát.

Ugyanazt teszi, mint én a fényképezőgéppel. A képeknek történetük van. Az oda vezető út sok élményt nyújt. Mindent nem lehet lefesteni, mindent nem lehet lefotózni. Ekkor jön a tollforogatás, az írás. A gondolatok láthatóvá lesznek. A gyermekkori emlékek életre kelnek... Felerősödött a szél, süvít a kéményben. Gyorsabb táncot járnak a lángok. Vastag hasábokkal etetem a kandallót. Az asztalon meggyújtom a petróleumlámpát. A könnyöklőn gyertyatartók, félig égett gyertyákkal. Ők is életre kelnek a gyufaszáltól. Egyre nagyobb pelyhekben hull a hó, lassan jött a szürkület. Ferkó biztosan jól fogja magát érezni nálam, itt a hegyekben. Sokat sétálunk, ha engedi az idő. A lányom örömmel vállalta át a főzés tudományát. A huncut mindent tud, nincs titkom előtte – nem is lehet.

Éppen nyílik az ajtó, bedugja okos fejét és szalad tovább, hiszen dolga van. Nem lepődik meg a petróleumlámpa fényén. Anya már csak ilyen. Szereti a romantikát, szeret nosztalgiázni. A szívem hozott ide a hegyekbe. Az anyósom nem fogadott tárt karokkal. Mást gondolt a fiának. Nehezen szoktam meg a hegyek világát, sokat sírdogáltam, ha nem látták. Visszavágytam a fehér kemence mellé és visszavágytam Ferkóhoz. Az egyik piros almát mindig nekem adta. Gyakran csónakáztunk ki a mi kis szigetünkre, mert nekünk az is volt. Aztán minden megváltozott, a felnőttek másként döntöttek. Fogták a kezünket és vittek, maguk sem tudták hová, merre. A tanyáról menni kellett!

Az idegenben kezdett élet nehezen indult és még nehezebb lett. A szerelem, ha volt egyáltalán, halványodott és maradt a rengeteg munka a gyerekekkel. A férjemet egyre ritkábban láttam, nem volt miről beszélni. Szerettem a munkámat, sok örömet jelentett. Egy Házi Ipari Szövetkezetnél dolgoztam. A női blúzon, és férfingeken megjelent a népi művészet, hímzett változatban. Lapos és keresztzemes motívumok díszítették a ruhákat. Perzsaszőnyeget csomóztak, terítőket aszúroztak. Egy tehetséges fiatal tervezőnő tartotta kezében a dolgokat. Vett is egy tanyát magának, amit szépen berendezett, szőttesekkel, cserépedényekkel. Az udvarra muskátlival megrakott szekér került lovak nélkül. A munkaköpenyeimet is kihímeztem mesés szép virágokkal. A Házi Iparnak is bealkonyodott. A népművészet csillaga is lehullott az égről. A mai fiataloknak nincs türelmük az alkotásra, számítógépen fotóznak.

Ott nem zúg a szél, nem dalolnak a madarak, nem esik az eső. Nem verejtékeznek, hogy a hegyet megmásszák egy szál virág érdekében. Saját magukkal nincsenek tisztában. Legalábbis a többség. Nyikorog az ajtó és a fiam egy nagy tányér bundás kenyérrel jelenik meg.

– Gondoltam, szívesen elfogyasztod. Hoztam savanyú paprikát is. Láttad milyen nagy a hó odakint? Reggel lapátolhatom!

– Erős fiatalember vagy. Nem árt egy kis munka. – nevetem el magam. A gyerek egy érdekes képet vág és távozik a helyséből. Ő is számítógépes nemzedék! Sokat segítenek a munkámban,

örülnek az írásaimnak. A fotókat a fiam kritizálja, különös kegyetlenséggel. Ez így van rendjén, nem az iskolában kaptam a képességet!

A keserves életem tanított meg rá, hogy tiszteljem az Életet! Ferenc festményeire visszatelepedett a múlt. Alig fellelhető építészeti stílusok, palócházak, tájházak. Érezni a kenyér illatát a képeken. Fázisról-fázisra örökíti meg a kenyér születését. A munka és az emberek iránt érzett Tisztelet sugárzik felénk. Teljesen más a növény- és állatvilág az alföldi, homokos részeken. A tudomány kiderítette, hogy a szürke marha immunis a kergekórra, megéri tenyészteni. Sok pénzt hoz a vállalkozó kasszájába. Emlékszem egy filmrendező filmre akarta venni a szürke marhák viadalát – mindhalálig. Nem jött neki össze! A ridegtartást jól bírják.

Ferenc festményein csattannak a homlokcsontok, amikor egymásnak rontanak a jószágok, az elsőbbség érdekében. Kitapossák maguk alól az Alföldet. Forognak egymással szemben, és félelmetes hangon üvöltenek. Több mázsás tömeg feszül egymásnak. A közeledő égi viharral sem törődnek. Fekete az ég, fekete a föld, villámok hasítják szét a világot. Nem érdekli őket semmi. Az elsőbbség jogáért megy a harc. Az életerős utódok nemzéséért – az erő veti szét a képeket!

Élményt jelent a tűzokkal való találkozás. Impozáns megjelenésű, nehezen megközelíthető éberén figyelő madár. A nászi tánca feledhetetlen, amint kellei magát a leendő párjának. A lovak is az Alföld kellékei. Valamikor lovas nemzet voltunk. A csikósok ma is értik a dolgukat. Ferenc remekül fogja meg a pillanatot. Szakmai pontossággal ábrázolja a mozdulatot csikósnál, halásznál. A mindennapokat szeretettel közvetíti felénk. A tanyasi udvarokhoz tartoznak a kutyák, macskák, apró baromfi népség. Csupa élet, egészség. A tanyasi nép kevés dologért ment a boltba vásárolni. Amit lehetett két kezével előteremtette. Szótt, font, faragott, agyagból formázott. Mindent díszítő motívumokkal látott el, tájegységnek megfelelően. A színeket is a szerint alkalmazta. Cserépedények a kerítésen száradnak, kukorékol a kakas az udvarban. A lovak itatása a folyóparton. Csodálatos tükröződés a

víz felszínén. Amott a gulyát terelik a vízbe. Hol van már ez a világ? Hol van a híres mezőgazdaság? Agrár ország voltunk, a fél világot mi ettük!

Az eltelt húsz év alatt, leraktuk a nyomorúság alapköveit. Sok mindenben első helyen állunk. A daganatos betegségekben, az elhalálozásban, a szív és érrendszeri betegségekben és mindenben, ami a magyar embernek rossz!

– Anya ébredj föl, mert elnyomott az álom. Fájni fog a nyakad és a derekad, ha a fotelban töltöd az éjszakát – hallom a fiam hangját a távolból. Érzem, amint megérinti a vállamat, gyöngéden.

– Igazad van, megyek a helyemre aludni, reggel korán kelünk...

Szeretek a napkeltében gyönyörködni. Káprázatos színekkel kísérve jön fölfelé a Nap az égre. Nincs két egyforma látvány, mindennap új produkciót csodálhatunk. Gyakran vártam kint a hegyen, hogy lássam, miként érkezik a Sárhegy mögül. Fényes udvartartását is magával hozza. Parázslik a látóhatár széle. Fekete felhők csipkés szélén áttör a hajnali fény, oly gyöngéden, haloványan, a kakas se vette észre még. Olyan is előfordul, hogy magára húzza esőpaplanját és alszik tovább. Szeretek a napkeltében megfürödni.

– Krisztián vigyél be a városba, megvesszük a fenyőfát. Örülök, hogy a parancsnokod hazaengedett az ünnepekre.

– Tudod, hogy minden vágyam az volt, hogy katona legyek – néz rám a gyerek azokkal a nagy barna szemekkel.

– Jó ember kezében a puska is megváltozik. A sereg örülhet, hogy ilyen katonát kapott, mint Te vagy. Minden adottságod meg van hozzá. Meghalni meg bárhol lehet, nem kell ahhoz katonának lenni. Ha meg kitörne a háború, legalább neked van fegyvered, ami sokat jelent. – A majd' kétméteres „kisfiam” tüsi haját megsimogatom, anyai szeretettel. Az Isten óvja meg az Életét! – Indulás gyermekem, mert nem szeretem a tömeget. Szerencsére az erdész szép vadhúst hozott az ünnepekre, a tortát meg elkészítetted te. – Erre a megjegyzésre komikus képet vág a csemetém.

Egyszerre tör ki belőlünk a nevetés.

Akármennyire igyekeztünk, elhúzódtak a dolgok. Az emberek arcán nem látom az ünnep örömét. Gondot jelent sokaknak, hogy fenyőfát vehessenek. Az árak a csillagos égbe másznak föl. A TV mutogatja az új gazdagok karácsonyát, a pazarul kivilágított portákat. A Karácsony az öngyilkosok ünnepe is, sokan véget vetnek az elkeseredésüknek, szenvedésüknek...

Az én családom mindig szerényen ünnepel. Nincs eszetlen ajándékozási láz. Az együttlét jelenti az Ünnepet. Élünk, egészségesek vagyunk! Az éjszaka hullott hó nem akar maradni. Késő délután ismét pattog a láng a kandallóban. Békességben vagyok a világgal. Feri verseit olvasom a nyárról, ősziről és a télről. Ők is szegények voltak, mint mi. A tél nem tartozott a szegény ember álmai közé. A kabátom és a cipőm nem ázhatott át, mert nem volt másik, amiben iskolába mehettem. Anyám nem győzte a ruhákat és a lábbeliket venni a négy apró gyereknek. Nőttünk, mint a bolondgombák. Egy szobában hatan aludtunk és az előtérben volt a konyha. Később változott a helyzet. Anyám mindent megtett, amit lehetett. Az akkori piacról megpakolva jött haza. Azok voltak a biozöltségek, ahogy ma mondjuk. Katasztrófa állapotok uralkodnak az élelmiszer piacon!

Ferenc Téli este című verséből idézek:

„otthon a kemencét körbe üljük,
Kezünket, lábunkat melegítjük.
A petróleumlámpa fénye halványan pislog,
Kevés a petróleum, csak takarékon villog.

Lábunkat melegvízben áztatjuk,
Aztán sorban a dunna alá bújunk.
Csak az orrunk hegye levegőzik,
Lassan mély álomba szenderülünk.”

A versből világosan kitűnik, hogy nem volt vacsora. Ha lett volna terülj asztalkám, bizonyára tollba mondja. A lábukon foltozott bakancs, ami beázott. Félig elzsibbadva, átfagyva róják az utat hazafelé. Visíkol a szél, hordja a havat és hasogatja az arcu-

kat. Négy apró gyerek és szüleik küzdenek a viharral. Messze még a nyárfák sora. A tanyavilágban szabadon nyargal a szél, nincs aki útjába álljon és megálljt parancsoljon. Az északi szél jégcsapokkal díszíti az eresz alját. Reggel a fény orgonál rajtuk. Feledhetetlen látvány az ezer színben pompázó jég rudak. A fák csipke ruhába öltöznek, minden vastagon zúzmarás. Az útszéli kóróból is szépséges tél tündér válik. Az ablakokban jégvirágok nyílnak. A kemencepadkát négy apró gyermek őrzi...

Bekapcsolom a gépet és a CD lemezről végignézek 347 darab alkotást. Örömet jelent minden festmény. Dokumentumok a múltból, a kegyetlen sorsunkból. Komoly munkát jelent a képet válogatni: természet, állatok, növények, portrék, népi építészet, népi ruházat, életképek. Természetesen a nagy élményt a vizek jelentik. Szerintem tökéletesen érzi a folyók, patakok, tavak mozgását. Szinte kifolyik a keretből. Legalább hetven alkotás lopta be magát a szívembe. A híres elődök portréi fantasztikusak. A másolás magas fokon. A sok száz alkotásban benne rejlik az útkeresés. Tanulmányképek is akadnak szép számmal. Az írásnál én is alkalmazok ilyeneket.

A virágok elbűvöltek! Színek, formák, fények, árnyékok. Az orchideák órákra rabul ejtettek. Könyvillusztrációknak megfelelően a novellám mellé. A mű címe: „A borostyánok örökzöldek.” A történet Brazíliában is játszódik. Egy festőnő drámai élete. Azon gondolkodom, hogy közös kiállítást kellene rendeznünk Ferencel. A vadvirágokat én adom fotón, Ő pedig a nemesített növényeket. A megnyitón ott lenne az asszonykája és ott lennének a gyerekeink. Mi ketten pedig leírhatatlan boldogságot sugároznánk. Negyven esztendő után, egymás oldalán. Rengeteget tudunk egymásnak segíteni, talán kevesebb lenne a könny a szemünkben.

Szerencsém van Feri feleségével, hiszen nem egy féltékeny hisztérika. Kölcsön adja a párját pár napra. Szereti a férjét és megérti, hogy fontos ez a találkozás. Új lendületet ad az életüknek. Fanatikus alkotók vagyunk! Festeni, Írni, Fotózni, kiállításokat rendezni, maradandót alkotni. Értelmet adni az itt töltött

IDŐ-nek!

Odakint lassan olvad a hó, csöppen a víz az amerikai diófa ágáról. A szél valahol az Alföldön kószál, keresi a tanyák romjait...

A fák tetején harangszó érkezik a faluból. Terepjáró áll meg a házunk előtt. Az erdész hangját ismerem föl. Már régen megkérte a kezem, de nem adtam. Elég volt a csalódásokból. A gyerekek felnőttek és sokat segítenek, hogy járni tudjam a hegyeket. Nekem a fák mesélnek tavasztól-őszig. Télen, ha alszanak, én vigyázok az álmaikra. Körbejárom a tavat, amelynek közepén ott egy Kápolna ...

Az erdész okos ember. A gyerekeimmel jó barátságot tart fenn. A lányom is erdőgazdaként dolgozik, főiskolára jár. Ő majd telepít erdőt, hogy visszatérjenek a gímszarvasok, muflonok, őzek, vaddisznók. Legyen hely a madaraknak fészket rakni. Ismét daloljon az erdő és a hegyi rétek, virágot nyissanak. Fák nélkül halott a táj! Globális felmelegedés! A „szakemberek” remek munkát végeztek. Az erdei utakon dagonyázva csak a vadgazdával találkoztam. Friss takarmányt vitt az etetőkhöz. Azt nem tudom, hogy mit etet.

A tüzet megrakom, hiszen elszunyókált, míg a képeket néztem és a múltban kószáltam. Sokoldalos jegyzet született. Lelkiismeretesen készülök az újabb találkozásra. Mindent tudni szeretnék, és a képeket válogatom. Ólomlábakon járnak a percek. Feri, mikor kopogsz már? Krisztián lemegy érte majd a faluba. A szemes kályha csendesen duruzsol a vendégszobában. Kényelmes fotel mögött olvasólámpa világít az esti olvasáshoz, beszélgetéshez. Minden készen áll a vendég kényelméhez. Felsétálunk majd a Kápolnához is, a tó vize még nem fagyott be. A nád tövében ring a ladik. Téli álmat alszik a sziget. Itt is van egy sziget, mint a gyermekkorunkban, ám ez nem lakatlan...

A képeket tanulmányozva egy kép megragadta a figyelmemet. A folyóparton egy kisfiú és egy kislány nézik a gyorsan tovairamodó vizet. Ezek mi vagyunk ketten! A kép nemrégien született, azért hasított belém az emlék. Ez azt jelenti, hogy soha nem felej-

tett el, fontos helyet töltöttem be az életében. Köszönöm! Pár darab alkotás címét felsorolom, gyönyörűek: Öreg halász, Viadal, Patak ősszel, Sebes körös, Delelés, Naplemente a Balatonnál, a Hortobágyon, Remetelak, Virágzó fa. Stb. A gépet kikapcsolom, kabátot veszek a hátamra és sétálok egyet a ház körül. Jót tesz a szememnek és a hátamnak. Jó dolog a technika, csak ne essünk át a ló másik oldalára! Ezek a cinkék soha nem komolyodnak meg! Itt kunyerálják az eleséget tőlem. Tudni akarják hová megyek? Aranyosak a színes tollruhácskáikban. Mindig megnevegettnek, ők az erdő bohócai.

A harkály úgy dobol, mintha zenekarban játszana közönség előtt. Amott a mátyásmadár riasztja a bokrok népét. A szél néha megbúbolja a fák ágait, hullik a hó, majd lágyan huppan, földet ér. Fakó felhők borítják az eget. Borostyán zöldell a fának támaszkodva. A fenyvest még nem takarta be a tél. Az majd komoly munka lesz. A fenyő nem könnyen adja magát.

A gesztenyefa széles ágain pihen a vastag hótakaró. A tölgyfa-lelél bölcsőben ringatóznak a könnyű pihék. A smaragdzöld mohák életre keltek. Úde foltjai az erdőnek. A csipkebokor megrángatja a kabátomat, hogy figyeljek rá is. Figyelek! Szép az Alföld, szépek a hegyek, szép ez a Magyarország. Hogy élhet benne ennyi áruló?

A terepjáró motorja leáll és a „fiúk” kiszállnak a járműből. Vidám beszélgetés hallatszik be a szobába. Dobogó szívvel nyugtázom, hogy Feri végre itt van. A pillanat csodálatos. A kandallóban örömtáncot lejtene a lángok. Fenyőillat terjedt szét és várja, hogy ünneplőbe öltöztessük. A lánykám remeket alkotott a konyhán. Minden a boldogságot sugározza. Megérdemeljük!

Kisietek a vendég fogadására, inkább repülök. Az erdész tapintatosan távozik. Érzi, hogy ez most valami más. Tudom, hogy okos ember ez a Mihály. Szavak nélkül is érti a mozdulataimat. Ez itt most nem az ő ideje. Csendesen eloson a terepjáróval, nem is hallok a hangját. Ferit látom, a csillogó barna szemeket. Szinte a nyakába ugrok, mint egy gyerek. Hányszor cipelt a hátán, ha nem tudtam átmenni a vízen!? Úgy vigyázott rám, mintha a kis

húga lettem volna. A szobába belépve látom rajta a meghatódottságot. Nem gondolta, hogy ennyi mindent megőrzök a tanyavilágból. Az Idő drága. Gyorsan átöltözik terepruhába, majd eszik pár falatot a konyhában. Kedves bókokat mond a lányomnak, ami nekem is szólhat.

– Szerencséd van a gyermekeiddel. Olyan kedvesek és barátságosak, mint Te vagy. – mondja Feri és megsimogatja a kezemet, mint a folyóparton.

– Van egy meglepetésem számodra. Direkt hallgattam róla. Nekünk is akad halastó.

Feri szeme kikerekedik, kérdően néz rám.

– Hová dugtad, mert nem látom? -

– Ott található a rét után. Kicsit gyalogolni kell a látványért. – mondom és hozzábújok, szeretettel. Nem húzódik el, régen érezte ezt a különös érzést. Ebben nincs erotika, nincs nő és férfi. Ebben a gyermekkor feltétel nélküli vonzalma rejlik. Az emlékezés lavínája zúdul ránk. Pár napot együtt tölthetünk, a gyerekek is jó szívvel fogadták. Ez sokat számít, az elfogadás.

– Te Karol! Már el is felejtettem, hogy nem láttalak negyven esztendeje.

– Nekem is olyan, mintha őrangyalként vigyáztál volna rám.

– Mi lenne, ha gyakrabban jönne össze a két család?

– Szerintem csak jó származhatna belőle. Kiállításokat rendeznénk, szakmailag gyorsabban fejlődnénk. Nézd, ott a csónakázó, szigettel a közepén.

– Hiszen ez ugyanolyan!

– Ezen még Kápolna is található. Szeretnélek bemutatni a halottaimnak. Róluk szólnak a novelláim. Ha nehéz volt a sorsom, hozzájuk jöttem segítséget kérni az életemhez. Soha nem tagadták meg! Váratlan fordulatok történtek az élők cselekedeteiben. Hihetetlen, de működik.

– Nád tövében ring a ladik, gyere szállj be és odaavezünk a varázs-szigetedre...

Ferkó izmos karja megfeszül és az evezőlapátok elmerülnek a sűrű víztükrökben. Csendesen, egyenletesen csobban. Madarak riadnak fel a nádasban, mindenfélét kiabálnak felénk...

Bukovinszky Mária és Kulcsár Edina

Bukovinszky Mária: 1958-ban születtem Óbudán. Kamaszkoromig a Lajos utca – ma múzeumnak otthont adó – kertés házában nőttem. A Bukovinszky család harmadik gyerekeként Mária névre kereszteltek.

Iskolázottságommal érdeklődésem és tettvágyam időről időre utolérem. Munkámban megadatott, hogy szabadon merítsek, kísérletezzek, kutassak, segítsek. Hálás vagyok érte, miként azért is, hogy életem minden eddigi szakaszában volt egy-egy olyan ember, akihez mélyen kötődhettem. Élveztem szeretetüket, bizalmukat és örömmel engedtem, hogy formaerőként hassanak rám.

Párommal számos próbát kiálltunk, melyek java három gyermekünk révén adatott. Kapcsolatunk beért, mint aranylő kalász – mindenben társam.

Most Edinával (Kulcsár) társultunk, miután kiderült, egy témán dolgozunk. A festményeiről készült fotók még fekete-fehérben is beszédesek.

Kulcsár Edina: 1971-ben születtem, Miskolcon. Ott is érettségiztem, ezután Budapesten a Dekorátor Iskola következett.

Háromgyerekes anyaként Solymáron tanultam tovább, a Napút Művészeti Akadémián. Művészeti közösségként azóta is együtt dolgozunk.

A festésen kívül újrahasznosítással foglalkozom, régi ruhákból varrok újakat.

Elég, ha velem vagy **Bukovinszky Mária**

Elég, ha velem vagy, nem kell fognod kezem,
csak rémisztő magányom hadd oldódjon veled.

Akár meg se szólalj, csak halljam légzésed!
Méltatlankodhatsz is, látva gyengeségem.

Hogyha majd alszol, megérintelek,
lágyan megsimítva arcod és kezed.

Kulcsár Edina: Elég

Ellentétek a létben

Bukovinszky Mária

Ellentétek a létben,
polarítások a kézben.
Szeretet, szenvedély
fojt, szorít, ha kötelék.

Reppenő fény metszőre vált,
s keserré lesz az édes is.
Ellehetetlenül a béke,
felváltja látszat, társas magány...

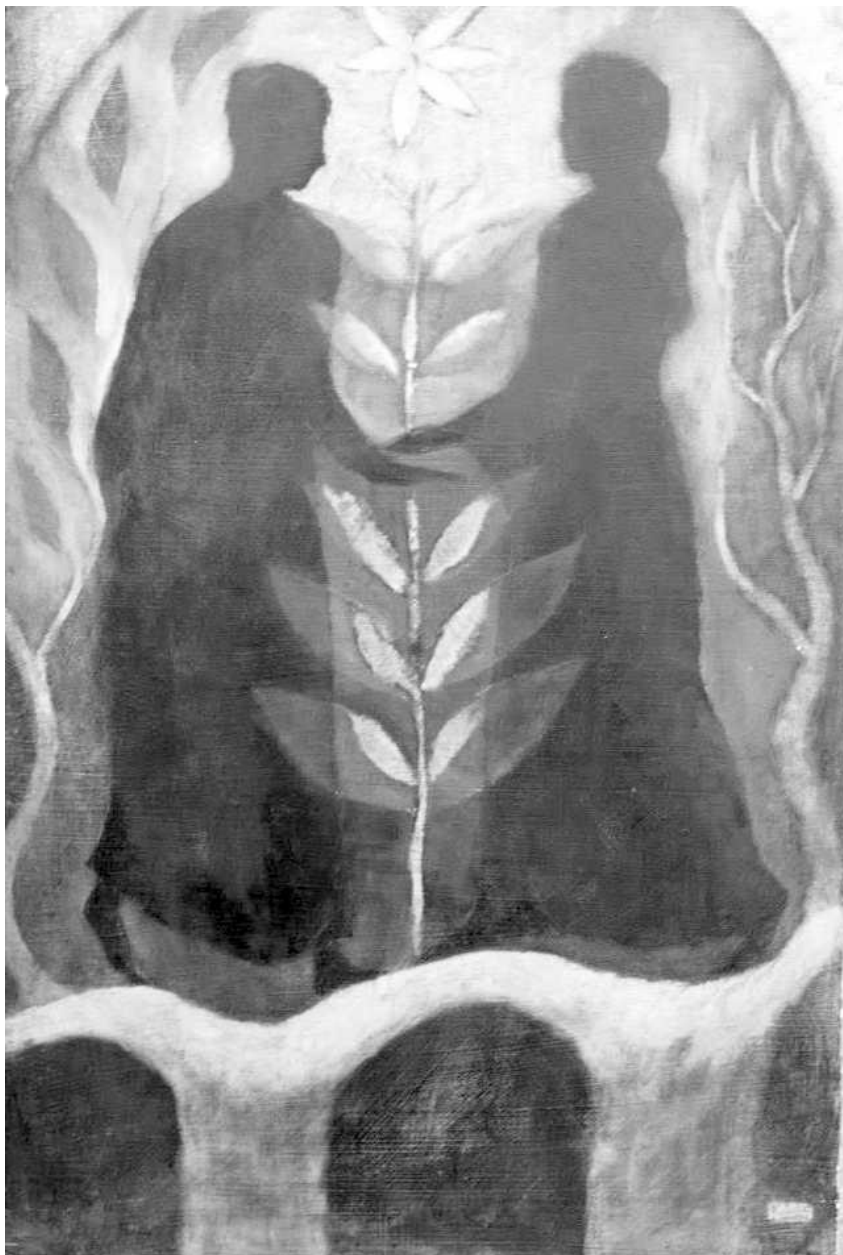
Ó mondd, mit tehetnék érted,
hogy leláncoltságod képzelete helyett
támaszt nyújtó melegségem oldjon;
olvasszon minket egygyé újra
az összetartozás?

Tudd, nem uralni vágylak téged,
kényszer szülte függőséged képzet csupán!
Előlem ne fuss, nem én kergetlek,
ön-elégedetlenséged tovább ne leplezd.
Kapaszkodj feléd nyúló kezembe,
megtartalak.

Taszítsd el magadtól zuhanni vágyásod!
Hadd legyenek éltető fényed!
Csúsztasd kezedet tenyerembe,
el ne taszíts végleg!

Kulcsár Edina: Ellentétek

Kulcsár Edina: Égig ér

Daneva Georgieva Borbála, Dr. Gligor János és Peták Éva

Daneva Georgieva Borbála: 1926. 04. 26-án születtem Áporkán. Két gyermekem és négy unokám van.

Több mint 65 éve élek Majosházán.

Dolgoztam szakácsként és mivel a férjem bolgár volt, ezért életem nagy részét a kertészet töltötte ki.

2011-ig, betegségem kezdetéig a kikapcsolódást az jelentette, hogy gondolataimat kiírtam magamból.

Peták Éva: 1947. december 18-án Makón láttam meg a napvilágot Peták Péter és Balogh Anna második szülött gyermekeként.

1966-ban technikus képesítéssel sikeresen elvégeztem a középiskolát Szegeden. A következő évben házasságot kötöttem jelenlegi férjemmel, mely frigyből Éva és Árpád nevű gyermekeim születtek.

Nyugdíjazásomig könyvelőként dolgoztam.

Szeretem az irodalmat. Kedvenc költőm Radnóti.

Dr. Gligor János: 1951. 12. 07. Poroszló. Szülei mezőgazdasági munkások voltak. Nős. Négy gyermeke van. A felesége tanítónő.

Pályáját katonatisztként, műszaki vonalon kezdte, de korán váltott, és érdeklődése a humán

kultúra, a filozófia és az irodalom felé fordult.

Előbb a Katonai Akadémiát, majd az ELTE filozófiai tanári szakát végezte el.

Publikált, tankönyvfejezetet, tankönyvet írt bölcselettörténet és etika tárgykörökben. Etikából PhD doktori fokozatot szerzett. Jelenleg nyugállományú egyetemi docens, alezredes.

A költészettel nyugdíjba vonulása óta foglalkozik intenzívebben.

Korábban a Szó-kincs című antológiában, valamint a Garbó kiadó: Mesefelhő című kötetében jelentek meg versei. Előkészületben van egy, „Szerelem” című antológia, amelyben a tervek szerint több verse is közlésre kerül.

A sóhajra sóhaj felel

Dr. Gligor János

A napfényes évek elmúltak
Lehet, hogy szemed ezért könnyezett
Kicsiny kezeid kezemért nyúltak
Már nem zavart az átkos környezet

Sötét félelmeim köddé váltak
Csak a kinemmondott – az gyötör
Reményeink álmokkertben jártak
Ez az igazán fájdalmas gyönyör

Most már tudom: Igen ez volt
Ez volt az utolsó pillanat
Nem vagyok se élő, se holt
Nem lesz többé meleg pirkadat

Többé már nem hallhatom
a zenét: simogató szavad
Szerelmünket bevallhatom
A vallomás csak a miénk marad

Ez az elmúlt élet – ugye érzed
Kettőnket biztosan égbe emel
Fölösleges sírnod és bármit kérned
A sóhajra csak a sóhaj felel

Göncölszekér

Daneva Georgieva Borbála

Göncölszekér az égbolton
Szinte száguld a tejúton
Menekülnek előle
Táltos vágat előtte
Erőből nagyokat húz
Orrából lángcsóvát fúj

Kipi-kop, kip-kop
Hallik patája zengése
Megakad lába bodor felhőkbe
A holdfény is felvillan
Ki is ülhet benne
Három csillag meg egy fél
Kacarásznak benne

Koldusok királya vagyok

Dr. Gligor János

A régi gyermekálmok sem segítenek
A jelen komikus múlt, fázó lidércnyomás
Sötét erők elmémbe kardot merítenek
Meggyötört lelkem csupán fércragyogás
Már csak azt kívánom: repítsen a sodrás
Minden talmi csillogást másokra hagyok
Nem bánt az ítélet – bármilyen sommás
Mondhatják – koldusok királya vagyok.

Ha ott leszek a szegényen-gazdagok között
Nem érdekel a törtető, sem az, amit gagyog
Kuksoljanak a csalók hamis bájaik mögött
Sosem látják a csillagot, mi fölöttük ragyog
Ma behódol a tömegember, mint régen én is
Egyre magányosabbak a szürke hajnalok
Csupa sár a házak fala, az utca, a rét is
De én a koldusok királyaként tiszta vagyok.

A képmutatók jobb, ha nem jönnek velem.
A hazudós törpék, kik képzelik, hogy nagyok
S bár feléjük nyújtom még egyszer a kezem
hiába. Válaszként közhelyes szöveget kapok
Bizony csak idővel lesz újra ember az ember
Mikor lehullnak majd a hályogos cafrangok
Mikor eljön az új május, az új szeptember
Értelmet nyer, hogy koldusok királya vagyok

Életem

Peták Éva

Terveimet napfényből szőttem.

Zord felhők takarták el.

Küzdöttem, mint oroszlán.

Vadászok kaptak el.

Gladiátorként felálltam.

Démonok ragadtak el.

Sáros cipők tapostak.

Lelkem rabolták el.

Egy szebb jövőt álmodtam.

Rablók orozták el.

A halál szele megérintett.

Testemet Ő viszi el.

Kaposi Ildikó, Rácz Ildikó, Rácz Kata, Tillman Zsófia és Timli Irén

Pápané Timli Irén vagyok
szeretem az erdőt, a természet,
mindig megihlet.

Kaposi Ildikó
Lelkem mélyén.
Az vagyok én.

Tillman Zsófi a
nevem 11 éves va-
gyok, nagyon szere-
tek rajzolni és feste-
ni is. A rajzolás az
egyik kedvenc hob-
bim. Örültem, hogy
részt vehettem a
vers illusztrálásá-
ban.

Rácz Kata 7 éves

Rácz Ildikó 10
éves vagyok, nagyon
szeretek rajzolni és
kézműveskedni. A
Gondolat című vers,
amihez a rajzom is
készült, az egyik ked-
vencem, főleg azért,
mert a Költészet Nap-
ján Pesten elszavalták
egy színpadon.

A Két Fa **Kaposi Ildikó**

Magamba merültem, de az ablakon át
megláttam ezt a két csodafát.

Ott álltak ők ketten
egymással szemben,
sóhajtozva, az őszi csendben.
Aztán lassan álomba merültek,
vágyaik is szenderültek.

Eljött a tavasz, az új remény
közelebb nyújtóztak a vágy szőnyegén,
Fátyol lebbent a lányra
készülődtek a nászra.

Kik arra jártak, mit sem láttak,
már rég érzéketlenné váltak.
Hol a szem, hol a fül?
Hol a titok, mi benned ül?
S ha mindent tudsz, miért vagy egyedül?
Csak önnön magad javát nézed
és nem látod a szépet.

De az idő csak körbe jár,
s a két fa még mindig vár
döbbenet szemlélik a világot
nem értik a valóságot,
a közöny hídján nem szűnő távolságot.
Aztán lassan magok gördülnek a földre,
szívük sebtől vérzőn törik össze.

Most már látom, míg jelen az idő,
nem lesz esküvő....

Tillman Zsófia rajza

A zene

Rácz Ildikó

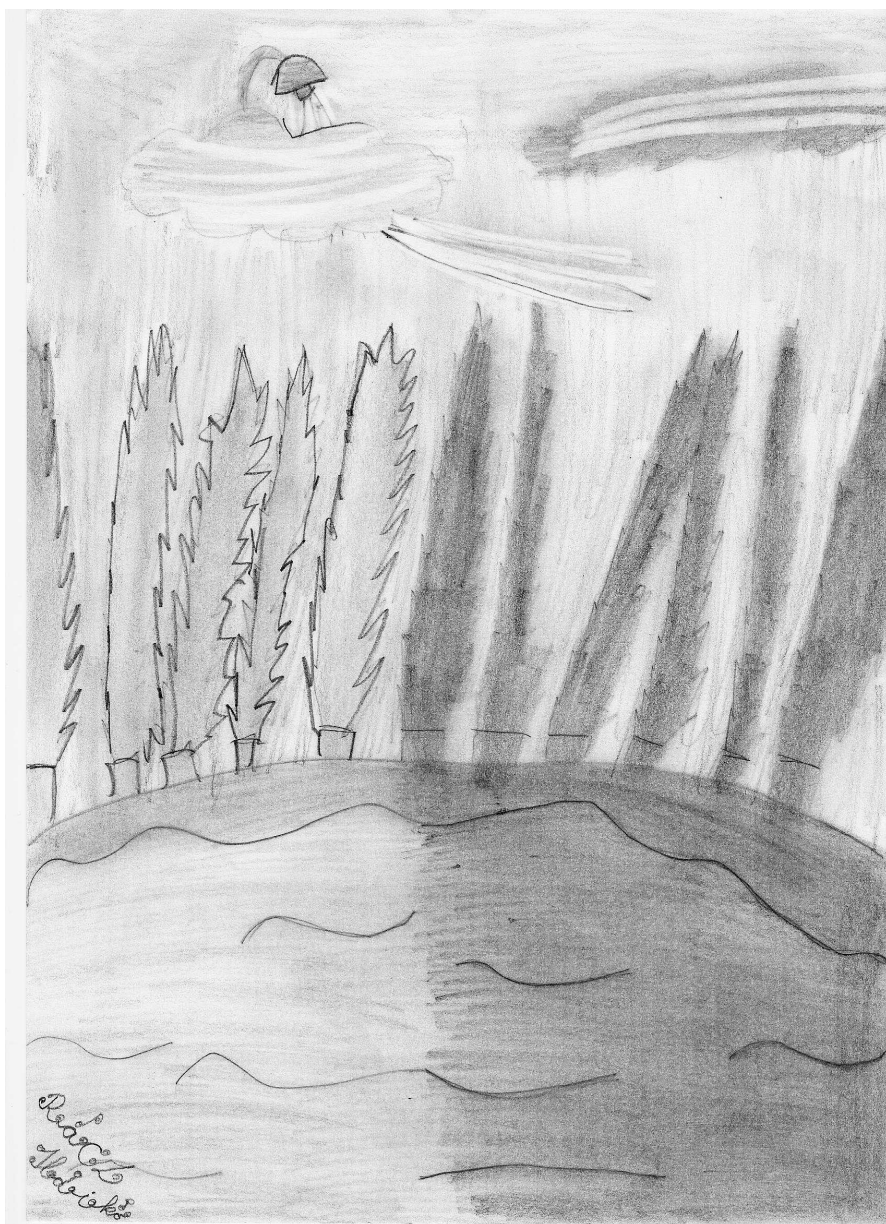
A fülemmel hallom dallamát.
Szívemmel érzem a ritmusát.
Minden madár ezt hallgatja már.

Zene füleimnek,
csak szól, csak szól az ének
Kisbaba játszik hangszerén
mi messze-messze szól
a dallama a világban.

Gondolat

Kaposi Ildikó

Fejemből apró lyukon
lámpa fénye imbolyog,
világ körül,
felhő mögül mennydörög.
Homlokmezsgyén csúfolódik hetykén
szegény gondolat,
színt énekel a tájra,
ábrándos álmokat.

RÁCZ Ildikó rajza

Sétálni indultam

Kaposi Ildikó

Sétálni indultam egy kedves délelőtt
Szerelmes napsütésben, cserfes virágok között.
Hófehér bárányok köszöntek a rétnek
Égszínkék csipkével borítva a vidéket.

Csendesen suhantam, ábrándokat lépve
Fénymadárral értem a világ közepébe.
Ott a szivárvány rebegett felém bókot,
Egy véletlen illat lehelt belém csókot.

Ajkaimat a szél szelídítette szóra
Szavaimat a pillanat váltotta valóra
és mosolyomat boldogan ontottam
pedig csak sétálni indultam....

Rác Kata rajza

Gemenci Erdő

Timli Irén

Gemenci Erdő, Te némán merengő
Vihar ne tépje lombjaid,
Zord idő, de bántsa ágaid!
Légy Te merengő, vadjaidat óvó, védő.

Nékem nyugalmat adsz lombjaid alatt.
Csak nézlek, csodállak, hallgatlak
Már nem apró ember,
egy faóriás vagyok én is!

Most már értem, érzem mit suttognak lombjaid.
Néha könnyörgök, ha vihar tépázza lombjaid.
De most boldogan susognak,
integetnek leveleid.

Most mesélsz, én hallgatlak
nem szólok, csak nézlek.
Beszélj, mesélj, holnap én beszélek,
mesélek s TE hallgatsz majd!

Te meghallgatsz, ahogy én is hallgatlak
Te megértesz, én megóvlak!
De vihar jó, lombjaid tépi a szél,
Ágaid sikítva törik szét.

Felkiáltok, légy újra szelídebb,
légy újra merengő, Gemenci Erdő!

Őszel

Kaposi Ildikó

Magból született testében
pőrén áramlik szét
a Vándorkirályné halk vallomása,
Ki kedvesen, a kacagó színek mámorában,
emlékvirágok illatában
mint a díszlet sötétzöld leple
a sokasággal öregedve,
méltósággal, színekké dobban szét..

Ez a tünékeny lélekvilág
csipkés aranyhintójából
még szelíden fátylat int
büszke asszonyának,
majd a fuvallattal keringőzve
kacéran libben tovább.

Komáromi Anna, Áron, Bogdán és János

Vagy inkább sorrendben: Anna, Bogdán, János (apa) és Áron.

Anna: filmezés, fotózás mellett néha rajzol és egy-egy gondolatát is papírra veti. Elsősorban a kreatív dolgok ragadják meg a képzeletét.

Áron: Rendszeresen ír rövid „egyperceseket”. Igaz ezek angol nyelven születnek (az elmúlt mintegy tíz hónapban közel 300), de most a kötet kedvéért néhányat visszafordított magyarra.

Bogdán: Inkább a zene (főként a metál, a progresszív, meg a jazz) érdekli, de mindig is vonzódott a világ megértéséhez. Apró gyerekként mese helyett a határozó könyvek, később az ismeretterjesztő csatornák vonzották. (A kép az Ő ballagásán készült.)

János (koma): Régóta és sokat ír... meg könyveket, antológiákat szerkeszt és ad ki... meg még sok minden... de azokról mássutt lehet olvasni.

sikamlós kövek

Komáromi János

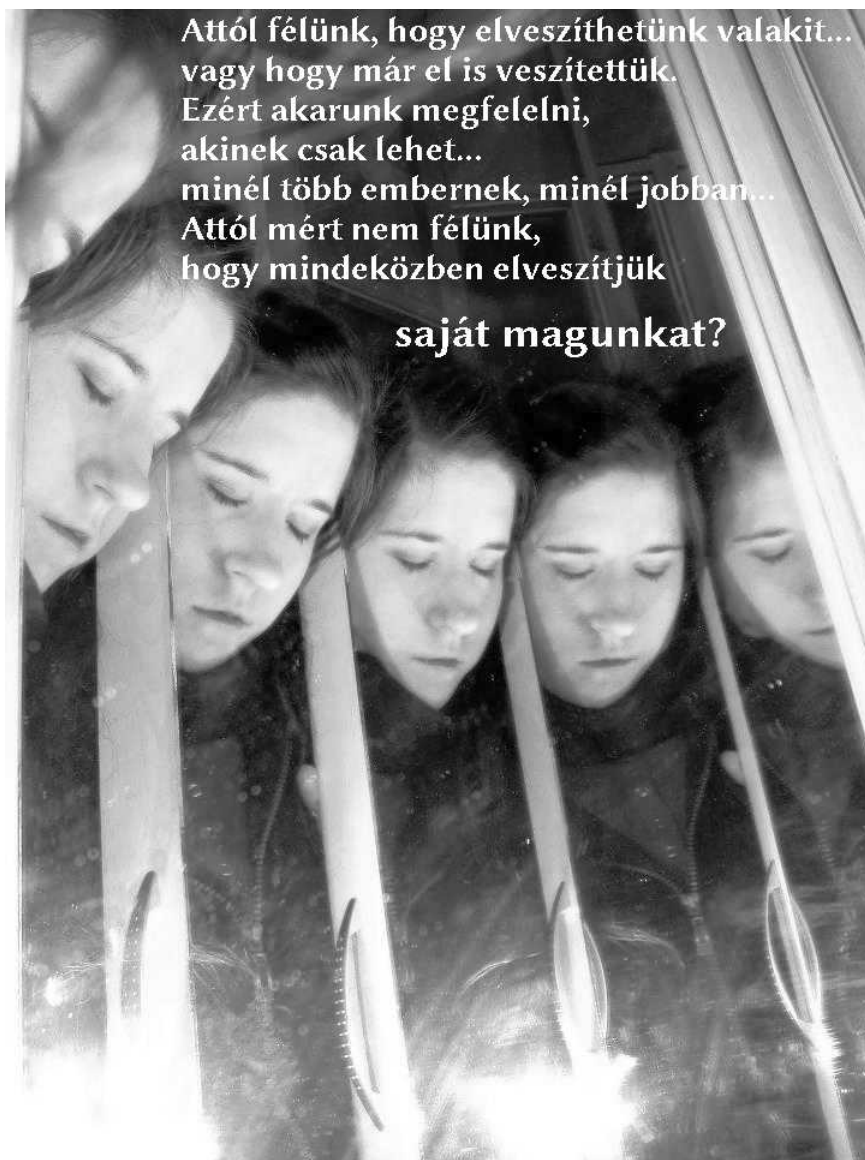
sikamlós meséket rejtenek a kövek
éjszaka a folyópart kihalt és hideg
ott álltunk valaha mind és néztük
holdfény világította tükörképünk

olyan furcsán szétfolytunk a hullámokon
azt hittük nincs senki más a kihalt vízpartokon
csak a csend, az éj és mi néhány reszkető
fázósan is boldogságot, szerelmet kereső

a folyó újra meg újra elterült a köveken
azután sodródott tovább nedvesen és hidegen
mi öleltük egymást csendben és erősen
eltűntünk a szerelemben félve és ismerősen

igazából semmiről semmit sem tudtunk
nem volt jelenünk és nem volt még múltunk
csak a pillanatnak éltünk, amit jövőnek hittünk
annál a pillanatnál csak jobbat reméltünk

sikamlós meséinket azóta mások mesélik
ölelve-szerető pillanatainkat mások élik
miénk lett a jövő az kétségtelen
szeretjük és óvjuk még akkor is, ha reménytelen

Komáromi Anna fotója és gondolata

Gondolatok

Komáromi Anna

Túl sokat foglalkozom a barátságaimmal, annak mikéntjéről és az emberekkel. Amikor magamra kerül a sor, akkor... nos, akkor félelem tölt el. Csak azért, mert az ember kívülről mindig jobban látja a problémát és annak megoldását, mint... mint belülről.

2012 ősz

A csalódottság az egy olyan dolog, amit nem tudok kontrollálni. Szóval... ha megbántasz, vigyázz, menekülj... utána megbeszélhetjük.

2012

Komáromi Anna rajza

Tudod... megnyugtató az, amikor valaki vár téged... nem csak van, hanem vár is..

2012 ősz

Ne ringass álomba... ha utána nem álmodsz velem...

2014. augusztus 19.

Hmmm... azért akarunk valakit, egy társat, mert úgy érezzük mellette lehetünk igazán önmagunk... hogy akkor vagyunk igazán erősek... pedig éppen ellenkezőleg... ekkor is alkalmazkodunk... ilyenkor is csak meg akarunk felelni a másiknak... ha egyedül vagyunk... nah, akkor, amiket hallasz... igen, a fejedben és az érzések, amik feltörnek... nah, azok lehetünk valójában mi.

Ne félj egyedül lenni,
ne félj egyedül élni,
ne félj saját magaddal boldognak lenni.

2014. november

Az, hogy szeretsz valakit, az nem elég. Akarnod kell szeretni! Mármint ha egyszer csak úgy érzed, hogy a szerelem "elmúlt", akkor lehet sose volt igazán vagy ha volt, nem gondoztad. Ha meg nem illettetek össze, akkor inkább szexuális vonzalom volt és ahogy a közmondás is tartja, ellentétek közt megyesik.

A szerelem önmaga nem erős. Akkor válik azzá, ha energiát áldozunk rá. Ha energiát rá áldozva, figyelemmel, szeretetünk kimutatásával tápláljuk... Persze, mindeközben önmagunk teljes elvesztése nélkül... hisz akkor válik igazivá, ha mint két fél akarja szeretni a másikat...

2015. január

elviharzott

Komáromi János

elviharzott, nézd megint ez az élet is
csak álltunk és csodáltuk ahogy búcsút int
mint üres utcákban visszhangzó léptek
elhaltak az ajkunkon a könnyörgések

hiába-szavakból építettünk palotákat a semminek
mindenünk oda adtuk egykor és mindegy volt kinek
nehézzé tettünk minden könnyű vágyat
nyirkos-nedves közönnyé a perzselő ágyat

Én egyedül?

Komáromi János

Foszlott napsugár
cirógatni is felejt, de
néha még félve elejt
egy-egy kedvesen kacsintó
cinkos mosolyt.
Ám gyorsan megfojt mindent
a tejszerű, ködös,
nappali alkonyat
és a boldogság-nyomokat
letörli a világról
a fagyos eső.

Görcsbe rándult, fáradt
vézna águjjak könyörgő
imára kulcsolódnak
és leplezetlen fájdalmukat
siratják a rothadó levelek,
melyek már nem hordoznak életet.
De tudják, mégsem tűnnek el,
táplálnak új rügyeket
ha majd testük maradék lényege
eléri a mohón habzsoló,
kutató gyökereket.
A lét színpadán
a születés és a pusztulás
örök örvénye söpör végig.
Pusztít és alkot,
teremt és öl.
Egyszer-egyszer felrepít és
messzire látsz
s már talán nem is hiszed
a zuhanást...
De akkor is retteded,
közelgő nem-létedet.
A változás a halál, a létezés az élet.
Róják útjukat a végtelen körök.
S csak látszólagos az ellentmondás.
Mert a változás, a fejlődés, a létezés örök.
Kiáltsd hát sorsod kaján szemébe...
Nem félek!
Tudom ÉN vagyok a minden!
Én irányítalak!
Én létezem és Te nem vagy.
Csak meg kell értenem,
hogyan egyedül ÉN sem létezem!

A rablás

Komáromi Áron

A farm békés volt; semmi hang nem törte meg az éj csendjét. Mindenki aludt, az emberek a házban, a tyúkok a tyúkólban, még a tehenek is a ház körül a kertekben. Lágy szellő borzolta a fűszálakat. Minden tökéletesen átlagosnak tűnt.

Hirtelen nagyon halk füttyülő hang töltötte be a levegőt, egyre hangosabban és hangosabban. Először kétséges volt az is, hogy merről jön a hang, de aztán egy nagy csészealj jelent meg a semmiből, amikor kikapcsolta lopakodó üzemmódját. A farm felett lebegett, hatalmas árnyékot vetve arra. Legalább egy percig semmi nem történt, majd az alja kinyílt és a repülő szerkezet lassan a tyúkól fölé lebegett. Halványkék sugár vetült a kis építményre, és egy pár másodperc után egy csirke és néhány tojás emelkedett fel onnan. A tyúk összezavartan kotkodácsolt, majd a tojásokkal együtt hamar eltűnt a csészealjban.

A sugár még mindig aktív volt, de irányt váltott, ahogy az ufó átsiklott a kertekhez egy csoport tehen fölé. Ezek nehezebbek voltak, így egy rövid ideig semmi sem történt, de hamarosan kettő közülük tehetetlenül a levegőbe emelkedett és hamarosan szintúgy elnyelte őket a csészealj. Ezután az ajtó-féle bezárult és az ufó sietve visszavonult.

***

– Ezzel akkor megvagyunk. Fergrenias, mire van még szükségünk?

A két úrlény biztonságosan bezárta az állatokat, mielőtt Huri-nolaas a pilótapartneréhez fordult, aki most egy darab papírlapot szorongatott a kezében.

– Várj, megnézem a receptet... Már van lisztünk, víz, vaj és va-

nília. És most szereztünk tejet és tojást. Tehát eszerint a földi recept szerint... hm... már csak cukorra és csokoládéra van szükségünk. Ez minden, aztán kezdhethetünk sütni.

– Emlékeztess miért csináljuk ezt. – mondta Hurionolaas. Fergrenias sóhajtott.

– A parancsnokság azt akarja, hogy összebarátkozzunk az emberekkel, diplomáciai okokból meg minden. Arra emlékszel?

– Igen, addig megvan. – az úrlény bólintott.

– Úgyhogy végeztünk némi kutatást, mégis hogyan tudnánk a bizalmukba férközni.

– Igen, logikus.

– Így tudtuk meg, hogy az emberek mindennél jobban szeretik a süteményt.

– Oké?

– Ez okból próbáljuk elkészíteni a lehető legnagyobb tortát, ajándékként, hogy lássák: békével és jóakarattal jövünk.

– És mindez a cucc kell hozzá? – Hurionolaas még mindig zavartnak tűnt. – Búzapor, növénykivonatok, folyadék egy állat... ugh, miért szeretik az emberek ezt?

– Nem azért vagyunk itt, hogy megkérdőjelezzük az ízlésüket. – mondta Fergrenias. – A küldetésünk, hogy összebarátkozzunk velük, és ennyi.

– Jó. – Hurionolaas megvonta a vállát, majd az újonnan szerzett állatokra nézett. – De ha akkora tortát akarunk csinálni, szerintem többre lesz szükségünk, mint két tehén és egy pár tojás. Egy kicsit, nem is tudom... kevésnek tűnik.

– Hm... – Fergrenias átnézte a receptet még egyszer. – Talán igazad van. Oké, gyerünk, menjünk vissza, mielőtt az emberek felébrednek.

– Oké. – Hurionolaas bólintott, majd a pilótaüléshez lépett. A repülés legalább olyasvalami volt, amit értett. Gyorsan leült és megfordította a csészealjat.

– Akkor süssünk valamit!

Óratorony

Komáromi Áron

Egy majdhogynem kontinens nagyságú sziget helyezkedett el az óceán közepén. A sziget centrumában, négy folyóval körülvéve, volt egy völgy, és a völgy közepén volt egy város: Folyóköz.

Városnak nevezni talán kissé túlzás. Inkább falu volt, de magas házakkal és így jelentős népességgel, a kis terület ellenére, amit elfoglalt. A folyók megakadályozták a terjeszkedést, ezért a város inkább felfelé fejlődött.

Egyetlen épület sem nyúlt magasabbra, mint a város közepén álló, Új Reménynek nevezett óratorony. Több mint kétszer akkora volt, mint bármely más épület. Mutatói mindig a pontos időt mutatták, hirdetve azt messze-messze, hogy még a völgy végéről is látni lehetett. Minden órában megkondultak a harangjai – hangozan, hogy mindenki hallja, de finoman, hogy még éjjel se ébresszen fel senkit.

Az óratorony története nagyon régre nyúlt vissza, több száz évre a múltba, amikor a várost építették. Az igazat megvallva a település egyáltalán nem volt tervezve – a torony építése egy fogadás miatt kezdődött meg. A város alapítója, Draran Grelbor a tengerentúlról érkezett. Egy nemes barátja fogadott vele, hogy nem tud építeni egy olyan hatalmas tornyot, amelynek a teteje a felhőket éri. A fogadás tétje egy üveg finom anzai bor volt. Jó évjárat! Nem volt az az isten, amiért lemondott volna róla.

Így hát elindult megkeresni a város helyét és hosszú kutatás után megtalálta a kis völgyet, amit a folyók fogtak közre. Úgy döntött, hogy ez tökéletes hely lesz a toronynak.

Munkához is látott! Először csak egy kis kunyhót épített magának hogy legyen szállása, aztán megkezdte a munkálatokat. A tervrajzokkal majdnem egy évet töltött. Kénytelen volt nagyon alaposnak lenni, hiszen nem engedhetett meg magának egyetlen apró hibát sem.

Miután ezzel végzett és megbizonyosodott róla, hogy a tervrajzok már jobbák nem lehetnek, azonnal munkához látott. Ad-digra már megérkeztek az építőanyagok is. Éppen elegendő a tervezett torony számára. Rendelkezésre álltak az eszközök és az emberek is. Tehát megkezdődhetett a torony építése.

Draran nem számított közönségre, érdeklődőkre, hiszen célja a fogadás megnyerése volt. Azonban alig fejezték be az első emeletet, amikor egy család jelent meg a völgyben. Elmondták neki, hogy otthontalan, munkanélküli emberek, és abban reménykedtek, hogy itt kapnak munkát és letelepedhetnek a folyók közt. Drarannak nem volt szíve elutasítani a kérelmet... Világéletében segítőkész ember volt, így hát amíg az emberek tovább dolgoztak a tornyon, ő segített a családnak egy kis házat építeni az alapanyagok egy részéből. Ezután már két ház állt a torony körül.

Nem sokkal ezután a család férfijának távoznia kellett. Volt még befejezetlen ügye a folyón túl.

– Egy ígéret. – mondta. Csak pár hétig volt el, de mikor visszatért, nem volt egyedül, egy kis csapat ember követte őt. Családok többnyire, de olyan emberek is, akik szerencsét jöttek próbálni. Draran bárkit örömmel fogadott, különösen, hogy sokan közülük erős, munkaképes-korú férfiak voltak, akik segíteni tudtak a torony építésében és Draran hajlandó volt otthonnal viszonzni segítségüket.

Így tehát újabb házak épültek a torony szomszédságában. ...azután még egy, aztán megint egy, ahogy több és több ember utazott a völgyhöz a folyókon keresztül. Munkás egyre több és több volt, de az alapanyag egyre kevesebb.

Két év után az óratorony végre elkészült, de alapanyag hiányában, mivel nagy része a házakra ment el, közel sem érte el a felhőket. Draran barátja maga jött el, hogy meggyőződjön az eredményről, és Draran természetesen nem nyerte meg a fogadást.

Ő ezt ekkor már nem bánta. A győzelem és az annyira áhított bor helyett talált egy kedves közösséget, akik mind neki kös-zön-hették új életüket és úgy éltek együtt, mint egy nagy család. Ezért úgy döntött a városban marad.

Hamarosan Folyóköz gazdag várossá nőtte ki magát. Halásza-
ta és vízi útvonalai munkát és megélhetést adtak.

Az óratorony pedig ott magaslott minden fölé, figyelve őket.
Új Reménynek nevezték el és a város szimbólumává tették, hogy
üzenetét messze harangozhassa minden nap minden órájában.

benned robbannak

Komáromi János

benned robbannak fel a szavak
csak hallgatod őket és nyugtatni próbálsz magad
arcodba vágódnak kíméletlenül
Te meg csak ülsz tehetetlenül
néha még önkéntelen belendül a kezed
de már röhejes ahogy ezt teszed
magad sem érted, hogy miért
és (főként) kiért
hadonászol össze-vissza
az elrabolt éveket – úgy hiszed – senki nem adhatja vissza

néha talán úgy érzed
ezzel a gesztussal eléred
hogy legalább a jövőd legyen elviselhetőbb
de könyörgöm gondolkodj előbb
ha folyton csupán legyintesz
vagy a TV előtt beintesz
attól ugyan mi változik?
talán ami rossz az magától távozik?
és ha valami csoda miatt így is lenne
utána ugyan mi jöhetne?
megdolgozott vagyonunkból semmi nem maradna
nem lenne már amitől közös szekerünk haladna

mert vinné mind magával a begyűjtött harácsot
és hidd el azután sem ehetnél kalácsot
mert nem lenne már sem munkád, sem pénzed
hiába hiszed, hogy segít ha a politikust lenézed
ha te magad nem foglalkozol a közzel
akkor minden segítségre szorulót te magad löksz el

ha pedig elhiszed az uszító szólamokat
akkor csak lealacsonyítod önmagadat
komolyan azt hiszed, hogy minden bajodról mások tehetnek?
szánalmas ha ettől érzed magad különbnek!
azt gondolod attól nagyobb leszel
ha folyton új ellenséget keresel
mert neked mindig kell egy bűnbak
amit az aktuális vezér eléd rak
és azt mondja: Nézd meg! Minden rosszról ez és az ilyenek tehetnek!
Rúgj bele és érezd magad büntetlennek!
Te meg elkeseredetten rugdosod
és magadban egyfolytában mormolod
a szádba adott hazug érveket
de érzed, hogy sekély ez az élvezet
mert néha józan pillanataidban látod
hogy ettől semmivel nem lesz élhetőbb a világod
sőt talán még azt is észre veszed ahogy az uszítók összenevetnek
és ilyenkor önmagad kicsit szégyenled

benned robbannak fel a szavak
csak hallgatod őket és nyugtatni próbálsz magad
én meg csak arra várok már évek óta
mikor szalad fel igazából benned a pumpa
mikor mersz végre szembe nézni azzal a tudattal
hogy hülyének néz az aki folyton magasztal
bár elvakult hittel iszod minden szavát
ő gátlástalanul és röhögve ver át
miközben Te képzelt ellenségekkel kelsz birokra

ő ráteszi a kezét minden vagyónra
azután pofátlanul másokra mutogat
hogy ők éltek fel a jövődet és a múltadat
nem hiszi, hogy valaha is lesz annyi eszed
hogy ezt a folyamatos átverést észre veszed
azt hiszi, hogy mindig csak sikert arathat
és örökre pökhendi vezér maradhat
de időnként megcsillanni látom a tekintetében
lassan elveszik saját bűvöletében
már nem tudja mikor hazudik és mikor mond igazat
időnként össze keveri a szavakat
és a sok hazugság már nem kapcsolódik egységes egészzé
bár az utolsó szó még mindig a vezéré
de a sok haszonleső szervilis már ugrásra készen várja
mikor kell rátámadnia eddigi urára
hogy még időben mások szolgálainak álljanak
nehogy véletlenül becsületes dolgozókká váljanak

benned robbannak fel a szavak
mert Te el nem adod marad
ezért gürizned kell éjjel és nappal
és mégis gyakran üres előtted az asztal
de a felrobbanó szavaktól erősebben szorul össze
az ember gyomra, szája és az ökle
valahol ott benned már érlelődik a pillanat
mikor ledöntöd majd a képzelt falakat
végre kezedbe veszed saját sorsodat

de addig is: tiszteld a másikat!

Írjunk összeesküvés elméletet!

Komáromi Bogdán

Nincs sok időnk hátra, az embereknek meg kell tudni az igazságot! Sokan homokba dugott fejjel próbálják letagadni, mások túl tudatlanok ahhoz, hogy észre vegyék. A világban valami nagyon nincs rendben. Azok, akikben meg kéne bízunk hazudnak nekünk. A politikusok azt mondják szolgálnak minket, de az életkörülmények csak romlanak. A tudósok régóta nem az emberek javát szolgálják, fontos felfedezéseket figyelmen kívül hagynak, járványok tombolnak, amiket elvileg már megállítottunk. Nagycégek mindent megadnak, amit kérünk, miután megmondták mit kértünk és csak az agyunkat sorvasztják.

Ez pedig nem véletlen. Jogosan tűnhetett fel a kapcsolat köztük, mert van. Mindegyikőjüket egyetlen csoport irányítja, egy titokban és régóta működő szervezet. Tagjai kisebbségnek állítják be magukat, de mindenütt ott vannak. Legalábbis a legfontosabb helyeken biztosan. Vezetők, tudósok, befolyásos emberek, akik az emberiséget át akarják alakítani úgy, hogy csak ők maradhassanak. Eladnak nekünk mindenfélét, amire azt mondják, szükségünk van, rászoktatnak minket és lassan kiirtanak.

Mindenféle hazugságot elterjesztettek már, mesterien álcáztak dolgokat. A holdra szállás, terrortámadások, népiptások, minddel saját magukat leplezik. Pontos magyarázatokat találnak ki titkaik megvédésére. Minden, ami nekünk nem adatik meg, ők már létrehozták és most titkolják előlünk. Halálos betegségek ellenszerei a kezükben van, de csak maguknak használják fel, míg minket mérgeznek. Kimossák agyunkat a szórakoztató ipar mocskaival, míg ők minden információhoz hozzá juthatnak. Konfliktusok látszatát kel-tik, hogy ne vegyük észre, ahogy növekszik a birodalmuk, még a Földön túlra is.

...és hogy ezt mind honnan tudom? Most találtam ki. Talán páran el is hitték. Nincs ebben szégyen, hisz mind hiszünk vala-

mi olyanban, ami teljes sületlenség. Albert Einstein nem hordott zoknit, mert úgy gondolta, hogy az gátolja a vérellátást az agynak. Nincs értelme, de a történelem egyik legnagyobb tudósa mégis elhitte. A fentihez hasonló összeesküvések ráadásul úgy vannak kitalálva, hogy az ember el is higgye őket.

Rengetegen hisznek bizonyos összeesküvésekben, még akkor is, ha másokat elutasítanak. Egyes elméletek olyan elterjedtek, hogy már általános tudássá nőttek ki magukat, annyira hogy egyes tanárok is tanítják őket, annak ellenére, hogy nincsenek benne a tanmenetben.

Akad természetesen egy-két valódi összeesküvés is, de az összeesküvés elméletek többsége kitaláció. A valódi megkülönböztethetetlen a kitalációtól, hiszen rengeteg közös van bennük. Ezekben az elméletekben változik a paranoia mértéke, de mindben megtalálhatóak ugyanazok az elemek. Mind a felettünk álló hatalmakban próbálják megdönteni bizalmunkat. Mind arra alapul, hogy azok, akik kívülről uralják életünket, visszaélnek ezzel a hatalmukkal és a saját érdekeikért cselekednek.

De mi is teszi igazán elterjedté ezeket az elméleteket? Hogyan váltak ilyen hihetővé? Hogyan tudnánk a saját elméletünket így elterjeszteni? A válasz egyszerű, de nem feltétlen egyértelmű.

Először is, vizsgáljuk meg azokat, akik között terjeszteni próbáljuk. Az átlagemberek. A többség. Nem is túl elnyomottak, nem is túl hatalmasak. Pont az a középút, ahol panaszkodni valóért legalább egy kicsit kell keresni, de örülni valóért is meg kell nézni a szekrény alját. Saját útjukat választják, de mégis előre gyártott a jövőjük. Ők az összeesküvés elméletek tökéletes célpontjai. Belőlük van a legtöbb és ők fogják leghamarabb, a leglelkesebben és a legnagyobb hittel terjeszteni.

Hogy miért pont ők hiszik el? Egyszerű. Ők vannak olyan helyzetben, hogy az élet alapfeltételeik már megvannak nekik, de az irányítás mégis teljesen a kezükben. Az alattuk lévő azzal törődnek, hogy másnapig túléljenek, a felettük lévő pedig pont azok, akikről szólnak az elméletek. Így a középen lévőket kell megcélozni, hiszen ők fognak leginkább az átlagból való feljebbjutásra törekedni.

Az átlagemberek mindegyike szereti valahogy azt gondolni önmagáról, hogy magasabb szinten van a többinél. Szereti azt hinni, hogy többet tud az átlagnál, pont ezért fogja könnyebben elhinni azt, ami mást mond az elfogadottnál. Azt fogja hinni, hogy van hatalma, mert belát a színfalak mögé. És mivel újonnan szerzett hatalmát meg is kell alapoznia, ezért el fogja mondani másoknak és mivel azok is átlagemberek, így kezdődik, az egész előről.

Egy elméletnél a tálalás, az első lépés, ez a lényeg. Ha egy hírcsatorna mondja el, akkor nem fog olyan jól terjedni, mert azt a hatalmat képviseli, aminek a helyébe akarunk lépni. Valami olyat képvisel, aminek általánossá kell válnia. Ha egy internetes fórumon, arcnélküli felhasználó mondja el, akkor hamarabb hiszik el, hiszen ő valószínűleg hasonló lehet hozzájuk, egy közülük és ezért az ő érdeküket képviseli. Valami olyat képvisel, ami eltér attól, aminek általánossá kéne válnia. Fontos az is hogy valamilyen érzelemhez lehessen kötni az elméletet. Kimutatható, hogy azaz információ fog legjobban terjedni, ami vagy boldogságot, vagy haragot vált ki. Egy összeesküvés elméletnek nem a boldogítás a lényege, hanem a gyanú felkeltése valamilyen csoporttal szemben. Így haraghoz érdemes inkább kötni.

Második lépés, az elmélet főszereplőjének, főszereplőinek a kiválasztása. Mindenképp olyat kell választani, akiről elhisszük, hogy van hatalma felettünk és a többség eleve gyanakvó vele szemben. Kínálkozó választások: nagy cégek, titkos szervezetek, „a kormány”, az Egyesült Államok, Oroszország, jelenleg éppen mumusnak használt csoport, egy kisebbség, de saját magunk is választhatunk egy teljesen új alanyt. Mindenképp olyat kell, akiről az átlagemberek többsége szívesen hallana valami rosszat, ami miatt tőlük alacsonyabb-rendűnek érezhetik. Az hogy elmélet íróként elhisszük-e azt, amit írunk vagy, hogy igazunk van-e, az nem lényeges.

Harmadik lépésként pedig az elméletet kell összerakni. Ez talán a legnehezebb része az egésznek, hiszen nagyon pontosan kell ügyelni bizonyos dolgokra. Például a „bizonyíték”-ra. Minden elméletnek kell „bizonyíték”, ami alátámasztja. Egy metafo-

rával élve, minden elmélet egy asztal. Az asztal felső deszkája az állítás és a lábai a bizonyítékok, amik alátámasztják. Egy összeesküvés elméletnek a lábai, olyan bizonyítékok, amik csupán további elméletek. Kicsérélhetőek, mert igazán nincsenek is ott. Az ember azt mondja, hogy „ez csak egy sima deszka”, amire máris jön a válasz, hogy „dehogy, hát nem látod a lábakat?” Nem lehet bebizonyítani neki a lábak hiányát, mert meg van győződve arról, hogy ott vannak a lábak és mindig meg tudja magyarázni, hogy miért tűnik, úgy mintha nem lennének.

Ezt kell elérni egy összeesküvés elméletnél, hogy a „bizonyíték”-ot, ami alátámasztja, azt ne lehessen megcáfolni, mert igazán nincs is ott. Ezt a semmit úgy lehet kicsavarni, hogy minden cáfolatot át lehet formálni úgy, hogy az ellenérvek is érvként működjenek.

Az se baj, ha egymást kizáró érveket használunk, mivel egyik sem igaz, így nem tudnak ütközni. Pl.: Egy titkos szervezet képes elérni, hogy belülről ne szivároгjon ki információ, viszont olyan hibákat követnek el, amik lebuktatják őket? Hihető? Hihető.

Nem fontos hogy tudjuk, miről beszélünk. Az átlagembernek nem fog feltűnni, mert ő se tudja. Az, aki pedig tudja, arra meg nem fognak hallgatni, hisz az ő információja, nincs terjeszthetőre szöve. Megfigyelhető, hogy azok, akik például azt állítják, hogy a World Trade Center megtámadása valójában irányított robbantás volt, azok sosem mérnökök vagy bombaszakértők, de azoknak a szavára úgyse adnak, hiszen azok a kormány kiszolgálói. ...és egy nem létező „bizonyíték” (mind a kormány szolgálói) máris megerősíti az ellenérvek kicsavarásával az eredeti, hamis állítást.

Tehát összefoglalva: Egy összeesküvés elméletet az átlagembernek kell eladni. Hitessük el vele, hogy ő ezen új információ birtokában feljebb kerül a társainál. Állítsunk be bűnbaknak valaki, valami olyat, akit már eleve bűnösnek, de legalább gyanús-nak tartanak. Az elméletet írjuk úgy, hogy ne lehessen megcáfolni, mert mi magunk nem nyújtunk valódi bizonyítékot, csak hitet.

Ki is próbálhatják a módszereim. Csak tegyék fel Facebook-ra az esszé elejére írt kis halandzsát és figyeljék az emberek reakcióját.

Meghallotta? Komáromi Bogdán

Grildur az oltár lépcsőin, botjára támaszkodva nézte maga előtt a földet. Ősz haja csuklyája alól csapzottan, tehetetlenül lengett a szellőben, bizonyítékként, hogy a goblinok is lehetnek megviseltek. Szürke szemei mozdulatlanul meredtek a poros talajra. Ezt a meditatív bámulást egy másik goblin porrugdosó járása szakította meg. Drublar poroszkált az oltár felé, harci öltözékére rászáradt vér körül legyek köröztek. Megállt Grildur mellett és egy szőrszálhasogató röffenést követve megkérdezte?

– Na, most kinek az anyját dobjuk a kések alá?

– Senki anyja nem fog ma meghalni, – felelt Grildur, karcos hangjából sugárzott az öregség és szárazság – bár biztos van közöttük pár anyai lélek.

Drublar hitetlenkedő morgással válaszolt, majd keresően körülnézett.

– Zodon merre van? Mindig ő szokott itt lenni legkorábban. – Kérdezte Drublar.

– Lélekköve megőrijtette. Éppen készítik elő a rituáléra. – felelte Grildur, ráncával takarva kárörvendő mosolyát.

Drublar egy kérdőjelező tekintettel készítette elő harmadik kérdését, de figyelmét elterelte valami észvesztő rikácsolás. Ez Zodon volt, amint békaszerű testét vonszolta két izomagyú goblin. Drublar visszanézett Grildur ráncokat-kisimító vigyorára. Ezt majdnem-feltett kérdésére válasznak vélve kuncogott egyet. A két markos goblinnak segítve az oltár elé hurcolták Zodont. Aki amint odaértek befejezte a rikácsolást és a rángatózást. Szinte ruhátlan testét Grildur végigmérte, majd hidegen rákérdezett.

– A lélekkő hol van?

Zodon kuncogni kezdett, majd elvetemült vigyorral és hanggal válaszolt.

– Megettem! – és olyat kacagott, hogy még egy hiénacsorda is megirigyelhette volna.

Grildur meghökkenve, de meg nem lepetten nézett Drublar fe-

lé. Ő undorodva viszonzotta a nézést.

– Utálom ezt a munkát. – morogta rá és intett a két marconának.

Ők rátaszították Zodont az oltárra. Drublar elővett egy kést, amit odaadott Grildurnak, hogy segíteni tudjon az eszeveszetten kapálózó Zodon lefogásában. Grildur odalépett az oltárhoz és az imént kapott kést Zodon gyomrába mélyesztette, akinek mániákus kacaja mániákus sikításba torkollott. Grildur kezével elmélyült a ficáncoló bendőben. Szerencséjére elég nagy volt a lélekkő, hogy ne kelljen túl sok időt tölteni fajtársa belsejében és sikerült kihalásznia a még fémes tokjában ülő követ.

Zodont lehúzták az oltárról, helyére a lélekkő került. Grildur az oltár mellől elővett egy kiélezett kődarabot, majd az oltár fölé faragott rajz felé kezdte kántálni dörögő hangján, a rajz köré véssett érthetetlen igéket. A többi goblin feszülten figyelte, ahogy Grildur merev tekintettel mormogta azt, amit rajta kívül senki sem értett igazán. Két kezével magasba tartotta a kiélezett követ, majd kis idő múlva odacsapta a lélekkő közepéhez. Az darabokra pattant és fénye kifolyt belőle, süvítő szél és Zodon sikoltása kíséretében, majd minden lecsitult. A goblinok a plafon felé meresztették tekintetüket, Zodon kivételével, aki elernyedve feküdt a két harcos kezében, hallásukkal keresve a rituálé hatását. Majd feladták a hiábavaló várakozást összenéztek és kicipelték a kétes életjelű Zodont. Drublar odalépett a még mindig figyelő Grildurhoz.

– Ha ezt nem hallotta meg, akkor semmit sem fog. – felelte enyhén gőgös hangsúllyal és elindult a kapu felé.

Grildur csalódva leeresztette tekintetét a véres oltárra, majd ő is elindult a kapu felé. Drublar már a lépcsőn várt, mikor Grildur a kövön kopogó botjával a kapuhoz ért. Egy pillanatra megállt és éppen elkezdtek volna lemászni a lépcsőn, amikor valami morajra lettek figyelmesek. Visszaléptek a kapuba és nézték, ahogy az oltár fölött tornyosuló rajz remegni kezdett. A morajlás egyre hangosabb volt és darabokra kezdett repedni a véssett kőrajz. A darabok egyre kisebbek lettek, ahogy kavargtak körbe-körbe.

Mégis meghallotta.

ropogós időben

Komáromi János

ropogós időben
megtörik a lépés
elől menni folyton
nem is olyan jó érzés
arcul csapnak rágalom-ágak
mellbe ver a káromló-eső
miért akarnál Te lenni a legelső?

ropogós időben
a gerincek is ropognak
nem is tudták régen
hogyan hajolni ilyen mélyre is tudnak
az egyenes időkben
még szálfaként jártak
most hajolnak mert ilyen idők járnak

ropogós időben
a nyelvre jól vigyáznak
résnyire nyitott fogak között
óvatos szavakat formáznak
más amit kimondanak
– mindig lehet aki hallja a suttogásokat –
és más a gondolat

ropogós időben
megsötétedik a gondolat
nincs semmi ami féken tartaná
a sokasodó gondokat
milyen lesz a holnap senki sem tudja
a lét az élethez alig elég
megeszi a habzsoló a nélkülöző kenyerét

ropogós időben
a jobb-várás is elhal a némaságban
mosoly keseredik meg
feszésre szorított szájban
a csendben mindig ott feszül
a pusztító néma-kiáltás
és bár késhet
de nem marad el a szabaddá válás

gondolat-töredékek

Komáromi János

Nem várható el, hogy a versed okait megértsék, csak az, hogy másokban is keltsen érzéseket. A sajátjukat.
Te írtál, ők olvasnak... mindenkinek a saját érzései!

*

Sötétben vagy fényben élünk...
Lehet bármilyen erős a fény, ha belül nem világít mit ér? Néha minden elég, mégis sötét marad, máskor sehol egyetlen láng és mégis minden világosan látszik.

*

A lélek vergődése az anyagi világ börtönében... de minél jobban lázad, annál szorosabban fogja körül a materiális lét és annál tovább is. El kell fogadni a test érzéseit, vágyait, fájdalmait, szépségeit... mert semmi nincs a testben, ami a lélekben ne lenne. A lélek kivetülése a test és jobbra csak akkor tehetsz bármit, ha megismered.

Hogyan lehetne szebb és szeretet-teljesebb a világ, ha önmagunkat nem szeretjük?
Jó ezeket leírni... majd én is elolvasom néha...

Eltűnt éveim

Komáromi János

eltűnt évek karcolták
véressé emlékeim
és lelkem
érdessé aszott
viszonyzatlan szerelmeim
megcsalt érzéseim
maradtak velem
örömeim, vidám perceim
elűsztak, elszálltak
egyiket sem lelem

négy és fél évtized...

mennyi kudarc
mennyi újrakezdés
mennyi diadal
mennyi küszködés
mit tettem?
mit kellett volna tennem?
hagyjuk!
már úgyis mindent feledtem.

szárnyaim szakadtak
foszlottak tollaim
repülni már csak
az álom tanít
nehéz kővé vált
minden vágyam
magányossá dermedt
kihűlt ágyam

üres poharakból
akarom csillapítani szomjam
üres szavakkal
díszítem fel múltam
mit keresek sivárrá
sikoltott éjszakáimon?
mit várok fakóvá
színezett nappalaimon?

miért remélek még
önfejűn, vakon és híven?
miért nem űzöm el
ezerszer becsapott hitem?
honnan tör elő újra meg újra
esztelenül és ostobán
a hang, amely rám üvölt:
Menj tovább!

miért hiszem már megint?
miért hiszem, hogy lehet?
miért viszem már megint?
miért viszem tovább terhemet?
talán mert emberként
élek ostobán
és nem kapkodok
glória után

Odafent – Idelent

Komáromi János

Odafent, a lépései hagyta ösvény felett, halvány fátylakat szőtt már a közeledő esete.

A sötétség ott lapult a közeli dombok aljában, meg a bokrok tövében és a fák lombjában is elcsitultak az alkonyi madárdalok. A dombok mögül még visszaszökött néhány fénysugár, de a napnak már visszavonhatatlanul vége volt.

Úgy érezte mennie kellene még tovább, de mégis megállt. Körnézett, pedig tudta, hogy nem fog látni semmi olyat, amit eddig nem látott.

A fejét felemelte és egészen hátrahajtotta. Lehunyta a szemét és hagyta az arcára csorogni a sötétséget. A bőrén érezte az egyre sűrűsödő fénytelenben egyre erősebben ragyogó csillagokat. A bőrébe szűrődtek az apró fények. A tiszta égről akadálytalanul csapódtak belé a sugarak. Érezte, ahogy keresztülhaladtak rajta és ő ott feszült rajtuk, mint egy nyílvevesszőkkel átlőtt vad.

Az áthatoló fénysugarakból melegség áradt szét a testében és fény, tisztaság meg valami élettelen nyugalom. Ellazította izmait és hagyta, hogy a csillagfények tartsák. Karjai és lábai ernyedten lógtak. Kissé megroggyant, de mégis stabilan állt. Talpai lassan előre buktak, ahogy a sarka felemelkedett a földről. Egyre feljebb kúszott, míg a lába már nem is érintette a földet. Behunyt szemekkel és teljes hittel bízta magát az égi fényekre. Lassan, de folyamatosan emelkedett, míg végül valahol a fák teteje fölött megállapodott. Érezte, ahogy csuklóját és bokáját szelíden visszahúzza valami hűvös, lány érintésű hurok. Nedves és életteli volt ez a kötelék. Víz és fák illatát érezte.

Lebegett ég és föld között. A lent és a fent között. Lelke emelkedni akart tovább és tovább, amíg el nem tűnik a feloldó-szemiben, a végtelen terekben, a teljes megnyugvásban, térben és időben örökké létezőként, de meg nem nyilvánulóként. Teste vissza akart süllyedni. Érezni akart, látni, hallani, ízlelni, szenvedni, örülni és ha kell, akkor megszűnni, az örök körforgás részévé válni, amelyben folyton újra születhet és újra meghalhat, véges-végtelenségébe zártan.

Most maga volt a Végtelenség és a halállal egybeolvadó Újjászületés. A Mindenség vágyait hordozta. A Fényből kitesztottan, de a Sötétségből kiemelkedetten. Magában elegyítve a súlytalant és az elnehezülőt, a tisztát és a vétkezőt, a létezésen túlit és megnyilvánulót. A tudattalan- és a tudatos-létezés kapujában állt. Egyik fele a földbe gyökerezett, míg a másik már feloldódott az űr messzeségeiben.

Egy pillanatra átélhetővé vált számára az Örök-kapocs. Mindent áthatott önnön lénye. Rajta kívül nem létezett Semmi és ő maga is Semmi volt és ez volt a Minden! Egyszerre nem volt sehol és jelen volt mindenütt.

***

Egy hatalmas fa tövében ébredt. Már világosodott a láthatár. Felállt. Mély sóhajjal szívtá be a levegőt, amelyben ott érezte a föld, az erdő, a víz, a születő napsugarak és a búcsút intő éjszaka illatát is. Összekeveredtek benne.

Elindult, hogy tovább szője a fent és lent közös meséjét, tovább vigye az ember örök sorsát: a reménykedést.

festett estek

Komáromi János

sötét színekkel festett esteken
elmerengeni jó
lámpa fénye nem kell
és zavar a szó

kiszáradt-kútszerű
ilyenkor az éjszaka
visszhangzik benne
eltitkolt tetteink szava

puha színekkel festett estekben
elrejtőzni jó
nem talál ránk a lélek
a félelmet hordozó

felszippant a Mindenség
és szétken az éjszaka vásznán
Téged és engem is

Veled eltűnik
minden ami jó volt bennem
velem eltűnik a vétkem is

füstös

Komáromi János

füstös a tető az égen
hallgatag fészkek ropognak
vöröslő lángok a sövényen
sárga táncok lobognak

forró függöny a világon
felhasít a fájdalom
fekete tör át vörös-lángon
füstté váló bizalom

tűzön táncol ez a világ
rőt lángnyelvek hajladoznak
könnyes szemét marja a korom
Mennyben az angyaloknak

füstös íze lett a létnek
égetni valóak vagyunk
mert semmit sem tettünk ellene
már azért elkárhozunk

a sűrűn gomolygó füst-köd
oda fúrja magát közénk
nem érzékelünk többé senkit
füst szó falat körénk

kesernyés íz a torkunkban
mérges-nyállá nemesedik
megmérgezzük vele önmagunk
és a Tűz elcsendesedik

nem vagyok senki

Komáromi János

nem vagyok senki sem
senki aki voltam
csak hallgattam régen
most se sokat szóltam

nézd fent a madarat
felhőkön a szárnya
megszült a boldogság
most halálra várna

sámánok táncolnak
kialudt tűz körül
megvallott vétkemnek
néha van aki örül

nehéz szó ha zuhan
mintha kövön ülnék
mi lenne ha néha
alája kerülnék

akár repülhetnék
de nem mernék soha
fellegekben szédül
kinek föld a hona

nem vagyok senki sem
de nem is akartam
szégyenlős bűneim
el nem takargattam

esztelen merészség
csak a bátrak félnek
ha nem teszek semmit
többé nem is élek

válnak a szavaim
megfagyott gyöngyökké
csillognak hidegen
örökkön-örökké

nem kértem szárnyakat
csak lábam koptattam
folyton úton voltam
egy helyben maradtam

el nem mentem soha
megérkeztem mégis
szavakat mormolok
születő poézis

feledés

Komáromi János

hány szerelmes szó
hervadt hazug feledésbe
hány édes pillantás
csorgott végig
bánatos arcokon
és hányszor érezted
mindennek vége
lelked vére szivárog
bánatos alkonyon

hány hang tapadt meg
forrón izzó torkodon
hány keserű dal
halt el némán
halványkék ajkakon
és hányszor indultál
ismeretlen utakon előre
lábad lendült, de csak
körbe jártál elhagyott nyomokon

hány árva pillanatot
hittél öröknek
hány magányos órát
érettél sivár
nyirkos börtönnek
és hányszor rajzoltál fájó jelenedbe
égő kérdő jeleket
miközben félelmeidtől nem láttad
mennyire szeretnek

hány álom veszett el
a lemondás szigetén
hány kikötő maradt üresen
míg vakon hanykolódtál
a boldogság tengerén
és hányszor hitted
itt van már a part
pedig az a vágy, az a sóhaj
nem is Téged akart

hány dal van még
mit játszhatok Neked
hány táncot járhatok
önfeledt-boldogan,
lebegve a föld felett, Veled
és hányszor szoríthatlak magamhoz
amikor vége,
megint kacaghatunk boldogan
egymás szemébe nézve

szép szavak

Komáromi János

szép szavak szitálnak
elázik az idő
mellettem fekszik a bánat
hideg az utca-kő
fekete égbolton
csillag-vére villan
egy perc csak a boldogság
most még kicsit itt van

szép szavak szitálnak
beborít a fény
szörnyű volt az álom
nappal sem kerestél
kört rajzol a vízre
merülő kődarab
elmúlt a lendület
a süllyedés itt marad

Papp Fruzsina és Tolnay Lili

(A bemutatkozás megírása olyan nehezen ment, hogy az erről készült videót az amerikai hadsereg audiovizuális harakirivé nyilvánította és megnézését negyvenhárom államban betiltották.)

A pályázók eddig maguk mögött tudhatnak tizennyolc évet, egy-egy nyelvvizsgát, nyolc általánost, és három gimnáziumi évet és gőzerővel készülnek az utolsó év megpróbáltatásaira.

Papp Fruzsina eddig kilenc irodalmi pályázaton vett részt, ezek során kapott egy Corvin-különdíjat, és négy antológiában kapott helyet. Ezeken felül egy antológia megjelenése jelenleg is folyamatban van.

Tolnay Lili ösztöndíjas művészpálánta már túl van néhány kiállításon, és még vár rá pár a közeljövőben is. Ráadásul a páros korábban együtt dolgozott egy novellán, ami aztán egy antológiában is megjelent, így már jól összszokott csapatot alkotnak – ehhez hozzájárult a köztük lévő, immár nyolc évnyi barátság is.

Tolnay Lili festménye

Papp Fruzsina és Tolnay Lili írása

Bicegve lépdelttem lefelé a lejtőn. Mögöttem ropogott a tábor-tűz, a fejem fölött az ég éjszakához képest egészen világos kékje fénylett, a csillagok kedvesen ragyogva mutattak utat. Már majdnem telihold volt.

AJ ott ült a folyóparton. A vízen ügyetlenül botladozva táncolt a fény, visszatükrözve a Hold öreg, kerek arcát. Nekem háttal ült, homlokát összekulcsolt kezeire támasztotta.

A lábam alatt megreccsent egy ág, tudtára adva, hogy közeledem. Mégsem nézett fel. Nem vett rólam tudomást. Képtelen voltam elképzelni, mi kavaroghat benne. A bátyja halálát végignézni eleve felkavaró élmény lenne bárkinek. Még neki is, aki olyan makacsul ragaszkodik a tökéletes katona maszkjához. De aztán a nyakába szúrták azt a tűt, és most valószínűleg benne is ott lapang a vírus, ami miatt Zoey-t elvesztettük. És mi nem tehattünk semmit.

Így hát AJ feje felett ott lebegett Damoklész kardja, vészjóslóan himbálózva, mintha játszana velünk.

Egy pillanatig csak figyeltem. Olyan nyugodtnak tűnt, szinte sztoikusnak, mintha kitárt karokkal várná, mit vág hozzánk az elkövetkezendő pár nap. Sok veszteni valója már nem akadt, legalábbis ez ült az arcán, mióta kiléptünk abból a bunkerből. Csak ott ült, csendben. Nap közben vérbeli katonának tűnt, aki ha nem figyel, még az őt eltaláló golyókat se venné észre. Tökéletesen kiképzett, gyakorlott harcos. Aztán ott ült a sötétben, némaságba burkolózva, reményvesztetten és összetörve. Mintha egyszerre lett volna kisfiú és felnőtt férfi.

– Még van itt egy hely, ha esetleg le is akarsz ülni. – AJ hangja rázott vissza a jelenbe. Odabicegtem, és felé fordulva lehupantam egy sziklára; a lábam megadóan bicsaklott ki alólam. A lábamra kötözött golycon megjelentek az első vércseppek.

AJ csak akkor nézett fel rám, amikor már legalább fél perce némán ültünk egymás mellett.

– Mi szél hozott ide?

– Hm, nem is tudom – vontam vállat. – Ötleted sincs, miért

jöhettek?

– Nők – forgatta a szemét. – Ti sose tudjátok, mit akartok.

– Hé – tártam szét a karom. – Nélkülünk még így is kihaltatok volna.

– Most mondanám, hogy touché, de gyanítom azt megadásnak vennéd, így inkább nem mondom.

A mosoly lassan olvadt le az arcunkról.

– Tudom, hülye kérdés – kezdtem halkán –, de muszáj megkérdeznem, hogy érzed magad.

– Az emberek általában az ilyen kérdések feltevésére érzik a legnagyobb késztetést.

– Csak azért hülye kérdés, mert egyértelmű a válasz. De te mit kérdeznél ebben a helyzetben?

– Nem mondtam, hogy én jobb vagyok. – Habár AJ mosolygott, a szeme körüli ráncok nem gyűrődtek össze, a szeme sem csillogott, mint ahogy szokott. Keserű mosoly volt ez, mint egy hatalmas pirula, amit az embernek muszáj lenyelnie. – De azért jöttél ide, hogy az emberek ostobaságáról beszéljünk?

– Komolyan kíváncsi vagyok, hogy érzed magad. Zoey... – megköszörültem a torkom. Igyekeztem legyűrni a torkomban növekedő gombócot, de nem volt könnyű; alig egy nap telt Zoey halála óta, és Zac-re nézve minden pillanatban csak ő jutott eszembe. Annyira egyformák voltak, és olyan nagyon össze voltak növe. – A vége felé percről percre rosszabbul volt.

– A vége felé olyan sárga volt, mint egy narancs – jegyezte meg. Rám nézett, és szinte láttam az arcán a fájdalmat, amit a gúnnyal akart leplezni.

Csúnyán néztem rá, ő lehajtotta a fejét.

– Én még nem járok ott, mint Zoey. És reményeim szerint hamarabb visszaérünk, minthogy eljutnánk odáig. Én legalábbis úgy tervezem – vont vállat lezseren. Mégis láttam, hogy remeg a keze, mikor a hajába túrt.

Nem akartam kimondani, hogy sosem rettegtem még annyira, mint amikor rájöttem, hogy mi vár Zoey-ra és AJ-re, miután megkapták azt az injekciót a peremvidékiek bunkerében.

A peremvidékiek, akiket bűneik miatt száműztek a Városból,

mindig is nehezteltek a városiakra. Odabent viszonylagos jólét uralkodott, idekint mindenki a túlélésért küzdött. Persze, érthető volt a sérelmük, de mikor elraboltak egy Kerítésnél szolgáló katonát – nevezetesen az egyik Városi Elöljáró fiát, AJ bátyját –, túlmentek egy bizonyos határon, és a lakosok nagyrésze ezt már nem volt hajlandó tolerálni. Éppen ezért indultunk el, hogy megkeressük AJ bátyját. Egyikünk sem gondolt bele, hogy ezzel akár meg is ölhetjük a fiút.

Eleve halott küldetésre vállalkoztunk, amikor eljöttünk a Városból. Tudtuk, hogy veszélyes lesz, amikor elindultunk otthonról, de sosem számítottam rá, hogy ketten meghalnak, egy pedig lassú haldoklásba kezd, mikor már a célegyenesben vagyunk. Mentőakció még sosem siklott ennyire félre, mint a miénk, és ettől zokogni támadt kedvem.

Ő is ilyesmin gondolkodhatott, mert mikor ránéztem, csak egy összezuhanó roncsot láttam AJ helyén. Pedig még csak meg se mozdult, ugyanúgy nézett rám, mint egy perccel korábban. Mégis egy keskeny arcú, kiskutyaszemű fiút láttam a helyén.

Oda akartam menni és megölelni. Hazudtam volna a kedvéért, hogy majd minden rendben lesz; ha azzal össze tudtam volna kaparni. De AJ nem az az egyszerűen megvigasztalható típus. Az a fajta, aki igyekszik leküzdeni mindent egyedül, bár sosem tudja igazán jól elrejtetni a kínjait, és ezzel lelkiileg megöl mindenkit maga körül.

– Akarsz... beszélni róla? Nem tudom, segítene-e... – vetettem fel bizonytalanul. AJ olyan behatárolhatatlan volt érzelmi téren, hogy már ahhoz is bátorság kellett, hogy feldobjam a lehetőséget.

Nem felelt, csak a kezére támasztott állal nézett maga elé merően. Percekig nem szólalt meg, csak a patak halk csobogását lehetett hallani, és a fák zizegését. Ha nagyon figyelt az ember, talán a tűz ropogását is ki lehetett venni a neszek közül.

– Audrey... - nézett rám. Megrázta a fejét. Nem akart beszélni, de valamiért mégis meggondolta magát. – Amikor hét éves voltam, Nate születésnapján hazamentünk anya születési körzetébe a nagyszüleimhez – szólalt meg. – Nagymamám pedig meggyes pitét sütött, de olyan ipari mennyiségűt. – Lassan beszélt, tagoltan.

Elmélyedt a gondolataiban.

– Nagyon rossz kölykök voltunk – folytatta. – Tizenöt pite volt a nappaliban. Ne kérdezd, minek csinált annyit. A felét eldobáltuk, a felét megettük. Borzasztóan voltunk, és két vödör fölé hajolva töltöttük az estét. Aznap este anya megkérdezte, kinek az ötlete volt ez a butaság. – A szemét forgatta, mikor kimondta a szót, előttem pedig megjelent az édesanyja lágy és kedves arca, amint szigorúan mered a fiaira és próbálja őket szóra bírni, de azok csak zöldülő fejjel, sokatmondóan vigyorognak egymásra. – Az én ötletem volt, Nate mégis azt mondta, hogy az övé. Egy héttel több büntetést kapott. Sosem köszöntem meg. Sosem beszéltünk róla.

Halványan elmosolyodott.

– Vissza kellene mennünk – suttogta rekedten pár perccel később.

Bólintottam.

– Hogy van a lábad? – kérdezte, a kötésen lévő vércseppeket figyelve.

– Talán megmarad – vontam vállat.

– Át kellene kötni.

– Ne pazaroljuk a fáslit, még szükség lehet rá.

Ellenkezni akart és nem értett egyet ez tisztán látszott az arcán, résnyire nyíló száján, akadékoskodó pillantásán. De én biztos voltam abban, amit mondtam; még legalább két napi járásra voltunk a Város Kerítésétől, és szükségünk volt mindenre, ami segítséget jelenthet az úton. Így a gyógyszerekre és kötszerekre is.

– Ahogy gondolod – hagyta rám. Felállt, majd engem is felsegítve lassan visszabicegtünk a tűzhöz – legalábbis én bicegtem –, amit Sam kitartóan őrzött. Vagy annyira azért nem kitartóan, de őrizte, még ha időnként el is aludt közben egy-két percre.

Hosszú, fárasztó és nehéz napot tudtunk magunk mögött, és az ember azt hinné, hogy egy ilyen után az ember lefekszik és már alszik is, mint a bunda, azt remélve, hogy akkor a külvilág egyszer s mindenkorra megszűnik létezni, az összes makacs kis problémával együtt. Pedig nem.

Valamivel később hallottam Sam hortyogását a tűz túloldaláról, de csak az övét. Zac éberén bámulta a lustán pislákoló parazsat, habár AJ feladata volt, hogy őrködjön, miután Sam elaludt.

Képtelen voltam elaludni. Pedig annyira próbálkoztam; reméltem, hogy az majd elvonja a figyelmem a fájdalomról. A fájdalomról, ami a mellkasomat zárta percről percre kisebbre, vagy ami a lábamban lüktetett, illetve minden egyes izomrostomban.

Igyekeztem nem arra gondolni, mennyire katasztrofálisan sült el az egész mentő-akció. Hogy sosem kellett volna kiszökni a Kerítés túloldalára.

Pár órával korábban még azt gondoltam, majd agonizálva fekszem a sárban, és megállás nélkül zokogok, hogy az agyamban csak a gyász és fájdalom groteszk egyvelege fog a szívverésem ritmusára villogni. Ehhez képest csak ültem, és arra gondoltam, milyen furán reagáltam a történetekre. Kizártam a történéseket; mintha hangszigetelt tejüvegen át figyeltem volna, ahogy az érzelmeim harakirit követnek el. Elzárkóztam előlük, kitaszítottam őket, és még csak nem is tudatosan. Önző, de szükséges védekező mechanizmusként egyszerűen nem voltam hajlandó feldolgozni a történeteket.

– Aludnod kéne – suttogta AJ. Csak ekkor vettem észre, hogy percek óta engem figyelt.

Vállat vontam.

– Könnyű azt mondani.

– Mindkettőtöknek kéne – szólt közbe Zac. – Majd én fennmaradok. Úgysem tudok aludni.

Mindketten néztük egy ideig. A máskor vidám fiú arca most beesett, vonásai kiélesedtek, szemei alatt mély karikák sötétlettek. A hangja megremegett.

Ránk nézett és a pillantásában volt valami, ami meggyőzőtt, így egyikünk sem ellenkezett. Inkább csendben feküdtünk a földön és igyekeztünk nem szétmállani az események maró savában.

Nem alhattam sokat. Talán húsz percet, harmincat legfeljebb. Amikor Zac noszogató rázására felriadtam, a szemeim szinte ég-

tek a fájdalomtól, annyira fáradt voltam. Aztán kiélesedett az elém táruló kép, és megláttam Zac ijedt tekintetét, már nem is voltam álmos.

Amilyen gyorsan tudtam, talpra pattantam és olyan hevesen kezdtem ignorálni a belém hasító fájdalmat, ahogy csak tudtam.

AJ szó nélkül a kezembe nyomott egy fegyvert. Ekkor vettem észre, hogy Sam már össze is szedett minden holmit, amink még volt. Sam volt a legalacsonyabb a három fiú közül, és még így is tíz centi előnnyel indult velem szemben. Kicsit esetlen volt, nyurga, és nem ült az arcán más, csak rettegés.

Kedvem lett volna magamhoz ölelni, és azt hazudni neki, hogy nem lesz semmi baj, miközben minden porcikám kórusban üvöltötte, hogy semmi sem lesz rendben.

– Amennyire én kivettem – suttogta AJ –, körbevettek. Legfeljebb öten, de lehet hogy hatan.

Zac körbefuttatta a tekintetét. Összerándult az arca.

– Szóval többen vannak, mint mi.

– Ráadásul lépéselőnyben, tekintve, hogy nem tudunk merre elindulni – így Sam.

– Köszönjük az információkat, Sherlock, neked is Watson, de ez nekünk is leesett – forgatta a szemét AJ. A tekintete ide-oda ugrált, miközben a lehetőségeinket mérte fel, de valószínűleg ugyanarra jutott, mint én. Nem sok esélyünk volt, így személy szerint a legjobb védekezés a támadás elv alapján cselekedtem volna.

De ők gyorsabbak voltak.

Épp felnéztem az egyik fára, mikor észrevettem az első golyót száguldani felénk. A hangja csak később jutott el a tudatomig.

Gondolkodás nélkül, reflexből és pánikszerűen reagáltam a fegyver elsülésére, még azelőtt a golyó útjába ugrottam, hogy felfogtam volna mi történik. A lövedék egyenesen Zac felé száguldott, de így az én vállamba fúródott bele, és bár könnyedén áthaladt rajtam, Zacnek addigra volt ideje elugrani onnan. Sok ideje nem volt, mert szinte azonnal rátámadtak, így védekeznie kellett.

A seb körül forró vérrózsa öntötte el a vállamat, lustán terjedve szét rajtam, mintha megpróbálna bekebelezni. Először nem

éreztem semmit. Túl gyorsan történt ahhoz, hogy azonnal elérjenek hozzám az ingerek.

A következő percben azonban úgy éreztem, mintha izzó vassal szúrtak volna keresztül, és még meg is forgatták volna bennem. Ordítani akartam, de nem jött ki hang a torkomon. Izzott, szúrt, fájt. Nem kaptam levegőt.

Ziháltam és elöntött a víz. Térdre rogytam; épp időben, ugyanis a következő golyó elsüvített a fejem fölött. Még egy fegyver dördült, alig két méterre tőlem. AJ keze még csak meg sem remegett, amikor meghúzta a ravaszt. Egy fél perccel később hangos puffanás és jajveszékelés hallatszott a fák közül.

AJ közelharcot vívott egy megtermett fickóval, Zac két kisebbel próbált boldogulni, rám nem maradt senki.

Nem éreztem a karom, nem is tudtam mozgatni és nem is mertem, inkább az oldalamhoz szorítva előkaptam a kést, amit még Zoeytől kaptam, és rátámadtam az egyik férfira, akit Zac épp mellkason talpalt. Igyekeztem úgy szúrni, ahogy tanították, de nem talált, könnyedén kitért a csapásaim elől, majd taszajtott rajtam egyet, én pedig egy fának csapódtam. A fejem sajgott és megéreztem valami forró, lassú csörgedezését a fejbőrömön, de a másodperc törtrészával később már odébb is gurultam, kitérve egy alighanem halálos szúrás elől. Ahogy fél kézzel meg tudtam támaszkodni a földön, oldalba rúgtam a férfit, aki szerencsémre kisebbnek tűnt nálam, és nem is volt olyan gyakorlott vagy bátor. De elszánt volt, és heves, ami az ő malmára hajtotta a vizet. Megtántorodott, de el nem esett, és már ugrott is, hogy maga alá temessen, de visszakézből pofon vágtam, mikor elég közel ért, így egyszerűen oldalra csapódott, épp annak a fának a gyökerére, aminek korábban én is nekiestem.

Megtiltottam magamnak, hogy gondolkodjak, és ösztönös vehemenciával lendítettem a kezem, ami szorosan markolta a tör nyelét. Mielőtt eltalálhattam volna a mellkasát, maga elé kapta a tenyerét. A tör éle egyszerűen átszaladt rajta, de a nyelénél megakadt én pedig teljes súlyommal próbáltam tovább kényszeríteni a késemet, de ő minden erejével ellenem dolgozott.

A tör csúcsa éppen felsértette a mellkasa bőrét és kiserkent

egy csepp vér.

Ekkor hátulról megragadtak és lerántottak róla, de így az ő kése, amit válaszul kaptam, épp a combomba fúródott.

Először azt hittem, a társai siettek a segítségére és már lendítettem az ép karom, miközben ordítottam a másikba nyilalló fájdalom miatt, de akkor meghallottam Alex csittegését, és megláttam Zacet, amint befejezi helyettem a *dolgot*.

Még magamban sem tudtam *kimondani*, mégis képes lettem volna *megtenni*.

Alex talpra állított, de a kétszeresen is sebzett lábam felmondta a szolgálatot és kibicsaklott alólam, így leültetett egy farönkre. Először a vállamról tépte le a pólómat, hogy a sebhez férjen, majd odébb ugrott, és könyékig elmerült az egyik táskában, kötözött keresve. A lábamból ütemesen lövellt a vér. A többi sérülésemért hálát adtam, mert így azok elnyomták a késszúrás érzését. Az onnan érkező fájdalomingerek elkeveredtek a többi között és sosem találták meg a hozzám vezető utat.

Zac rögtönzött. Amíg Alex fejvesztés terhe mellett kereste a szükséges kenőcsöket, addig Zac a földre fektetett – közben elképedve konstataulta, hogy a fejem is vérzett –, és felemelte a lábam, a pólójából leszakított egy csíkot, majd nyomókötetést tett a lábamra.

– AJ... - sürgette a másikat, aki épp akkor ugrott a vállamhoz.

– Minden rendben lesz – hallottam a hangját, bár csak tompán. A fülemben hallottam a saját pulzusomat, a fejem zúgott. A dulakodás zajai visszhangoztak benne még mindig, az eldördülő fegyverek robbanásszerű hangja, és a saját testem elnyelt fájdalomsikolyai.

Ziháltam, levegő után kapkodtam, és hiába sóhajtoztam, mint ha semmi nem ért volna le a tudómba, és úgy éreztem fuldoklom. A vállam égett, perzselt, mégis fáztam, a hideg rázta minden porcikám.

Sam időnként felbukkant a látóteremben, de csak a kétségbeesett pillantásait tudtam kivenni.

Meg mertem volna esküdni, hogy pirosban látok. Összeszorított szemmel próbáltam kirázni a fejemből ezt a képzelgést, kon-

centráltni akartam, miközben ketten két sebemet próbálták ellátni.

Alex és Zac egymásra néztek, Zac bólintott, majd odébb lépett pár lépést. Nem hallottam mit beszélnek, de gyanítottam, hogy igyekezett Sambe lelket önteni, miután ő sokkos állapotba került.

– Most nekem kéne megkérdezni, hogy jól vagy-e – szólalt meg, miközben az ujjai összefonódtak az enyémeikkel.

– Akkor kvittek lennénk – krákogtam, már amennyire beszélni tudtam, két reményvesztett sóhajtás között. Megszorítottam a kezét. Igyekeztem elmosolyodni, de annyira remegtem minden porcikámban, hogy még ez sem sikerült; az arcizmain szinte rángatóztak.

– Minden rendben lesz, oké? Ne is kezdj búcsúzkodni, vagy ilyesmi – szögezte le AJ.

--Nem szándéko... - Köhögni kezdtem és nem tudtam befejezni a mondatot. Alex halványan elmosolyodott, de az nem érte el a szemét. Abban még mindig szomorú aggódás csillogott, a szemöldökét ráncolta, a kettő között mély ránc jelent meg.

Zac hirtelen ott is termett mellettem, és felemelve a fejemet egy kis vizet öntött a számba.

Meg akartam neki mondani, hogy sajnálom, ami a húgával történt, de aztán felnéztem rá és egy hang sem jött ki a torkomon. Rám nézett, bólintott egyet.

– Igen. Én is.

Eleredt az eső. Lassan, szemerkélve, de percről percre jobban esett.

– Köszönöm – suttogta Zac zavartan. Némán bólintottam. AJ lehajtotta a fejét, és simogatni kezdte a kezem.

Eközben Alex Jenkins megköszörülte a torkát, majd a behajtott könyv borítójára pillantott. A tetején az író neve, alatta egy sötét grafika, ami az erdő és város találkozását ábrázolta, majd alatta a cím cífrás, dombornyomott betűkkel. Már majdnem az egész könyvet felolvasta, és a napi húsz oldal is megvolt. A lapok közé illesztette a könyvjelzőt, majd a kórházi ágy melletti éjjeli-

szekrényre tette a könyvet. Odakint zuhogott az eső, és viharfelhők gyülekeztek a város felett.

Kinyílt az ajtó, Zoey feje bukkant fel. Amikor meglátta, hogy csak Alex van odabent, beljebb lépett, és egy kedves mosolyt vetve régi barátjára a folyamatosan pittyegő gépekhez lépett. Nyomogatott valamit, majd az adatokat feljegyezte Audrey kórlapjára.

– Van valami változás? – kérdezte Alex csendesen.

Zoey megrázta a fejét.

– Semmi. De a stabilitás nem feltétlenül rossz dolog – tette még hozzá gyorsan. – Bár teljes tájékoztatást csak az orvos adhatna. – Valójában Zoey-nak nem lett volna szabad Audrey-val foglalkoznia. A húgaként túlságosan érintett volt Audrey esetében, így csak időnként benézett rá, amikor akadt egy-két perce.

– Mennyi az esélye, hogy valaha felébred?

– Nem tudom, Alex. – Mindennap ugyanaz a kérdés, minden nap ugyanaz a válasz, ugyanaz a fáradt sóhaj, kedvetlen bólintás.

Pár percig csak csendben ültek egymás mellett, nézték a mozdulatlanul alvó lány összeesett, sápadt vonásait. Az elmúlt három év mindkettejüknek nehéz volt. És Alex egyre nehezebben tolerálta a mindennapos lebegést a tudatlanságban.

– Szerinted hall minket?

– Az orvosok azt mondják, van rá esély, hogy mindent hall maga körül. Még az is lehet, hogy álmodik is közben – felelt Zoey. Neki sosem volt olyan szoros a kapcsolata Alexszel, mint Audrey-nak, így nem is tudta, hogyan közeledjen az egyébként távolságtartó és merev férfihoz. A keze legalább egy percig lebegett Alex válla fölött, mielőtt ügyetlenül megpaskolta volna. Megölelni nem merte.

A következő pillanatban, mikor Zoey felnézett a képernyőre, a gép pittyegett egyet, majd még egyet; egyre gyorsabban és gyorsabban követték egymást a jelzések, az eddig egyenletesen ugráló vonal most örült és veszélyes táncba kezdett, majd a zöld értékek pirosba váltottak. Alex ijedten kapta fel a fejét, és hamarabb ugrott fel a székről, minthogy felfogta volna, mi történik körülötte.

– Mi történik? Zoey, mi történik? – kérdezte Alex, jobbra-bal-

ra pillantgatva. Legszívesebben ugrált volna, csak hagy csináljon valamit, nem tudott egy helyben maradni.

Zoey a géphez ugrott, majd Audrey-hoz fordult, hogy segítsen rajta, de akkorra már berobbant két illetékes nővér, és félrelökték őt is, és az egyre inkább ordítózó Alexszet. Az egyik nővér kapkodó mozdulatokkal odafordult, és kiterelte mindkettejüket, éppen mielőtt egy orvos is érkezett volna a szobába.

Ledöntötték a lány ágyát, kirántották a feje alól a párnát. Gyógyszert tettek az infúziójába, egy másikat a karjába fecskendeztek, a légzését hallgatták, közben a gépek majd' felrobbantak mellettük, és csak nem akartak elhallgatni. Latin szakszavak kezdtek röpködni a szobában, Alex pedig egyet sem értett közülük, és ez végtelenül frusztrálta.

Alex üvölteni akart, valakit megütni, vagy beleboxolni a falba, megrázni az egyik nővért, hogy mondjon már valamit. De közben tenni is akart valamit, segíteni, vagy igazság szerint ő sem tudta, mit is akar csinálni pontosan, de az, hogy ott álljon egy helyben és várja a csodát, nem az ő műfaja volt. És ebbe beleőrült.

Tekintve, hogy nem tudott mit tenni, csak állt a szoba ablaka előtt, keresztbe font karokkal a zokogás szélén álló Zoey mellett, és meredten bámulta a földre lökött könyvet, ami elhagyatva, kinyílván ült a földön, és várta, hogy valaki befejezze az elmesélésre váró történetet. Alexben felmerült a gondolat, mennyire sajnálja, hogy Audrey nem tudja a történet végét, de Alex nem tudta, hogy hangja hatására Audrey tudatalattija befejezte a képzelte világban játszódó mesét. Még ha egészen más véget is kapott. Alex azt sem tudta, hogy végig ő volt neki a főszereplő, hogy végig ők ketten voltak a történet főszereplői. Legalábbis Audrey számára.

A számok lenullázódtak, a vonal kiegyenesedett, a pittyegés magas, idegőrlő hangja folyamatossá vált.

Alex sosem tudta meg.

Tolnay Lili festménye

Rodé Klára és Sinóros-Szabó György

Rodé Klára:

Túl az életem delén harmadik éve, hogy írni kezdtem. Érlelte az idő, a biztatás a hozzáértőktől és a vég nélküli tapasztalás.

Az állandó a folyamatos változás volt az életemben, tanulással, tánccal, szerelmekkel, férjekkel, kegyetlen veszteségekkel, gyerekeimmel és unokámmal, hivatással, utazásokkal.

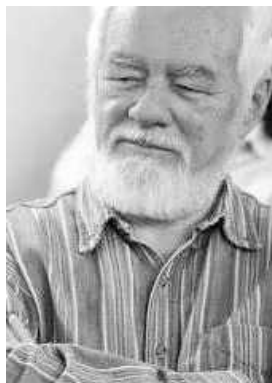
A történetek szomorú és humoros, néha ironikus vagy pikáns mozaikjait egy kötetbe gyűjtöttem a Hatfejű sárkányfemina novelláiban. Az Életre keltek egypercesei is megjelentek Melinda lányom fotóival.

Jó megfigyelő vagyok, mindenről írok, amit érdekesnek találok, sokszor magamnak, és az új íróbarátaimnak. A hobbim az életem része lett.

Próbálkozom versekkel és a bakancslistámon egy regény is várakozik...

Sinóros-Szabó György:

Nagypolgári, sőt, a Rákosi-rendszerben „osztályidegennek” minősített családból származom, ezért az általános iskola elvégzése után, 1950-ben, egy erről döntő hatóság nem javasolt továbbtanulásra, kitűnő tanulmányi eredményem ellenére. Egy ideig úgy tűnt, legfeljebb ipari tanuló lehetek. Aztán a sors úgy hozta, hogy mégis felvételt tehettem a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban, ahol 1954-ben érettségiztem, festő szakon, és még abban az évben (csodák csodája!) felvettek az Iparművészeti Főiskolára, a díszítő-festő főtanszakra. Itt festőművész-díszlettervező diplomát szereztem, 1959-ben. (Ja, közben volt 1956 is, mégis élek.)

1959-től 1969-ig díszlet- és bábtervező, szcenikus voltam az Állami Bábszínháznál, közben festettem, rajzoltam, illusztráltam, részt vettem kiállításokon.

1969-től 1996-ig, nyugdíjazásomig (illetve, szerződéssel, még hat évvel tovább is), a Magyar Külügyminisztérium berendezéstervezője, művészeti szakértője voltam. Külképviseleti székházak, nagyköveti rezidenciák berendezését terveztem és kiviteleztem világszerte.

Lépegettem felfelé a hivatali számlátrán: főtanácsosként, osztályvezetőként mentem nyugdíjba, külszolgálatot is teljesítettem Washingtonban, nagykövetségi irodaigazgatóként. Közben a képzőművészethez sem lettem hűtlen, máig festek és rajzolok, a magam örömeire. Írni is írtam, egész életemben, az első elbeszélésemet 8 éves koromban vettem papírra. Mai elbeszéléseim témáit főként a változatos, küzdelmes XX. század során velem és körülöttem történt eseményekből merítem.

Nemrég ünnepeltük feleségemmel házasságunk ötvenedik évfordulóját, asszonylányunk, felnőtt unokáink, családunk szerető körében.

*Igaz történetek a múlt század '50 -es éveiből***Hunyadi János út 4-6-8
Veszélyes játék
Rodé Klára**

Budai bérházunk három egymáshoz épült, többszintes épületből állt. Mint később rájöttem, a szorosság miatt került praktikusán együtt, egy táblára a három házszám. Így csak a középső épület nagykapuját zárta a házmester minden este, pontosan tízenegykor. Ezután óriás kulcsával kizárólag borravaló ellenében nyitotta ki a későn hazaérkezőknek.

A nappalok vidáman teltek tanulással, különórákkal, játékkal, csínytevéssel.

Hamar barátságok szövődtek a serdülő iskolatársak között. Majdnem mindannyian közeli szomszédok voltunk. Jobb híján az ablakunk alatt találkoztak velem. Nem kellett az utcára mennem, az ablakban könyököltem kényelmesen. Ezen a helyen pletykáltunk a lányokkal, a fiúk pedig az izgalmas, grundos „haditerveket” beszéltek meg.

A rock zenét is próbálgattunk Amerikából, a házból összeverődött gitáros bandával, a Ságiék lakásában.

Lélegzet visszafojtva hallgattuk a Szabad Európa rádió el-elhalkuló hangját, hogy a tiltott zene szövegét kapkodva leírjuk, persze fonetikusán, mert egyikünk sem beszélt angolul, legfeljebb kicsit oroszul.

Átellenben az okkersárga homlokzatú „katona” ház minden lakása hivatásos tisztek szolgálati bérleménye volt.

Az ottani gyerekek közül páran csapattagok lettek. Különös figyelem övezte a cigiző, nagydumás 15 éves srácot, akinek katonatörténeteit szájgátva hallgatták a nála fiatalabbak.

A házunkban az építkezések miatt a járdára, az ablakunk alá hatalmas homokdomb került a gyerekek nagy örömeire. A vári grundot elfelejtve az utcán maradtak és a homokban rugdosták a labdát.

Nem kis bánatomra ezt a játékot a puffogó zaj miatt még az ablakban könyökölve sem nézhettem, csukott ablaknál meg nem volt kedvem hozzá.

Anyám, hogy enyhítsen szigorán, a harmadikra engedett barátnőmhöz azon a bizonyos délután...

Mint később bebizonyosodott a labda dobálását, rugdosását megunva izgalmasabb játékba kezdtek a fiúk.

Hosszú, furcsa formájú fémtárgyat találtak valahol a környéken. Sejtették, hogy a háborúból maradhatott meg az ismeretlen szerkezet de azt nem, hogy mennyire veszélyes.

A titokban talált kézigránátot mint a labdát hajigálták a homokba. Egyszer elvétették, a falnak csapódott és azonnal felrobant.

A játszótér egy csapásra tragédia színtere lett. A hatalmas lényomástól a földszinti ablakok betörték, majd rövid csend után nyöszörgő, jajgató hangok hallatszottak az időközben megeredt esőben.

A látvány borzalmas volt. Barátaink egyike megcsönkített lábbal, a másik mozdulatlanul, megmenthetetlenül feküdt az útsiten, melyet elborított az esőpatakban folyó vér.

A film ami akkor lepergett előttem, több évtized óta is kísért...

A harmadik emeleti ablakból láttam, ahogy apám a szemközti, meredek utca lépcsőin, óriási léptekkel rohant a robbanás és füst irányába.

Összeszorult gyomorral, sírva kiabáltam, integettem, de nem nézett fel az emeletre. Ő is, ahogy a többi hozzátartozó, kapkodva próbálta azonosítani a gyerekeket, hálát adva az égnek, hogy nem talált közöttük...

Féltem lemenni a földszinti lakásunkba. Mikor hazamerészkedtem, anyám rémült kisöcsémet próbálta kicsalogatni a szekrény mögül, ahová ijedtében szorult.

A repeszdarabot, ami a könyöklős ablakom félfájába fúródott, évekig őriztem.

A baleset után mi, gyerekek rémálmokkal küzdöttünk, féltünk egyedül aludni, a nyugodalmunk még hosszú ideig nem állt helyre.

Sokáig beszéltek szülői felelősségről, gyerek csínyekről, tanulságokról és effélékről.

Majd elérkezett a nagy nap, mikor a lábát elvesztő barátunk mankóval hazaérkezett a kórházból.

A Hunyadi 4-6-8 készült... nagyon vártuk.

„Isten hozott” felirattal, virágokkal, sírással, öleléssel. És mi, a Ságiék lakásán a legfrissebb Cliff Richard dallal, amit elénekelünk neki boldogan, angolul – persze fonetikusan.

A házunkban élő filmrendező forgatókönyvet írt az igaz történetről. Az általa rendezett filmet a mozikban „A tettes ismeretlen” címmel mutatták be az 50-es évek végén.

*Igaz történetek a múlt század '50 -es éveiből***Hunyadi János út 4-6-8
Rágógumi
Rodé Klára**

Szeretett szüleim nagy elszántsággal és még több izgalommal Budára költöztették családunkat, örökmozgó kisöcsém nagy örömére, aki közülünk leginkább élvezte a cirkuszi mutatványokra hasonlító csomagolást, készülődést.

Városszéli kertes családi házunkból a Vár aljába csöppentünk, az első kerületbe, a „Hunyadira”.

A Lánchíd kőoroszlánjait magunk mögött hagyva a hatalmas, vörös csillaggal megfejelt alagút előtt kanyarodtunk felfelé.

A domboldalon meztelen „Polipölő” szobor vont a figyelmet. Nem egészen értettem a megkopott, mohás feliratot, míg nem szégyenlős kíváncsisággal fölfedeztem az erősen küzdő pucér férfialakra tapadó polipot.

Megérkezve új otthonunkba, a földszinten a Hunyadi 4-6-8-ban érdekes, új élet kezdődött. Volt házmesterünk, aki mindent tudott az ott lakókról. Segítője a viceházmester söpörte a lépcsőházakat, az udvart és kukázott. Mindig ugyanabban a kopott mintás otthonkában és kitérdelt tréningben láttuk, elől a homlokánál csomóra kötött fejkendő, tetején kikandikáló csavaróval és a szája sarkába ragadt filter nélküli cigarettával.

Lassan hozzászoktunk a bérházak egyhangú játékszabályaihoz.

Viszonylag csendes, biztonságos életünket olykor tarkította csak néhány esemény.

Az esték színfoltja, a latyak részegen hazatántorgó „Petőfi bácsi” volt, polgári nevét nem is tudtuk. Foglalkozására nézve gyári munkás, két műszakban dolgozott. Lapos aktatáskáját – intelli-

genciája jelképét – keresztbe szíjazta mellén, hogy el ne veszítse. Így két kézzel hadonászva szavalhatta a „Talpra magyart” rendületlenül, a hét majdnem minden napján.

A hirtelen ébredők még az utcán nyakon lódították, mielőtt az álmos házmester füstölögve beengedte századszor is, borraivaló nélkül.

A második felvonásba is bekapcsolódtunk olykor a belső udvarra terpeszben kiálló bérlő frappáns felhívására. A”pofa be oszt kuss!” világos beszédre a szavaló csöndben botorkált haza, a korlátba kapaszkodva az emeletre.

Lassan megismertük szomszédainkat, a kötöst, a műszerészt, a presszóst, a filmrendezőt és persze a ház gyerekserégét is.

Beilleszkedésünket kis idő múltán valami megzavarta.

Először szüleink furcsa viselkedése tűnt fel. Suttogó beszélgetések, elkapott mondatok,” ne a gyerek előtt”, szófoszlányok, hogy „lőttek, „elfogták”, „oroszok”...

Aztán a késő őszi napok egyikén nem engedtek iskolába bennünket. Apám véleményét óvatosan, de határozottan nyilvánította ki.

Mikor anyám nem engedett vásárolni, rájöttem, hogy nagy baj van. A tejes és a fűszeres is kiakasztotta a „zárva” táblát az ajtóra. Az ezt követő napokban a lakást már nem hagyhattuk el. A Hunyadi 4-6-8 óvóhelye is lassan megtelt.

A ház valaha kaszárnya és istálló volt, hihetetlenül vastag falakkal, ezért mi nem költöztünk le, apánk így rendelkezett. Arra az esetre, ha lőnének – magyarázta – a lakás közepébe, a fürdőszobába cuccoltunk.

A legjobb helyet, a fürdőkádat a rácsos kiságy lakója, az öcsém foglalhatta el, benne a paplan és párna, onnan nem tudott kiesni, legurulni. Mi pedig a szüleinkkel a kövön matracoztunk. A mosdó és a kád közötti sáv az én kuckóm lett éjjelre és nappalra.

Titokban élveztem a kényszer-kempingezést, amit azonban

egyre gyakrabban fegyverropogás szakított meg.

Aggodalmunk ellenére apánk beszerző körutakra kényszerült, mert az ennivalónk elfogyott a befőtteken, meg a lekváron és némi zsíron kívül. Aztán vekni kenyerekkel, liszttel, egyszer sok apró hallal jött haza.

Soha nem felejttem a piros zománcos fazéknyi olajos halat, amit anyukám készített. Ő igazán mindent tudott, mert nagy várázló volt! Frissen sültött pogácsával ettük az olajos halat napokig.

Engedély nélkül a szobába is belopakodtunk, bár az szigorúan tilos volt.

A függöny mögül láttuk, ahogy karnyújtásra az ablakunk előtt dübörgő, csattogó lánc talpas tankok kapaszkodtak a Vár felé, a nyitott tetőn derékig kilátszó katonákkal, akik gépfegyverüket az ablakokra szegezték.

Nehezen vártuk a forradalom végét, de egyszer csak bekövetkezett...

Aztán megérkeztek a Vörös Kereszt segélycsomagjai Svájcból, Amerikából, Hollandiából. Kivétel nélkül minden család kapott ruhaneműt, csokoládét, tejport, sajtot. A csomagoló papírokat összegyűjtöttük, csereberéltük, mint a színes papírszalvétákat.

Nekünk a legértékesebb mindközül a sajt papír volt. Összeaprítottuk és rágtuk egészen addig, amíg viaszos „rágógumi” nem lett belőle. Legalábbis mi annak neveztük Budán, a forradalom után...

*Igaz történetek a múlt század '50 -es éveiből***Önkéntesként a szénecsatában**
Sinóros-Szabó György

Az úgy volt, hogy 1952-ben Magyarországon dúlt a szénecsata. Gimnazistaként nem sokat tudtam a részletekről, csak annyit, hogy „szocialista hazánknak, amelynek mielőbb a vas és acél országává kell válnia, nagy szüksége van szénre, sok szénre.” A sok szén kibányászásához pedig sürgősen szükség van sok munkás-kézre, bányászokra. „Fiatalok! Vár a bánya! Jelentkezzetek!” – kiáltották öles plakátok városszerte, hirdették felhívások pártunk és kormányunk napilapjában, a Szabad Népből, melyből naponta – ha akartuk, ha nem – megtudhattuk aktuális teendőinket, hiszen a kollégiumban minden reggel (reggeli előtt, éhgyomorra) a Szabad Nép-félóra keretében kötelezően meg kellett hallgatnunk az aznapra rendelt, felolvasott iránymutatást. Nem kerülte el a figyelmemet, hogy magas munkabért, és több más anyagi előnyt is ígértek a felhívások. Így aztán mikor véget ért a tanév, nem sokat törtem a fejem, hogy hová menjek dolgozni a nyáron, hol kereshetnék némi pénzt, melyből például cipőt, nadrágot vehetnék magamnak, kiegészíthetném (enyhén szólva hiányos és viseltes) ruhatáramat. Vettem egy fapados vonatjegyet Tatabányára.

Sorba kellett állni a felvételi iroda előtt, de gyorsan haladt a sor, nem piszmogtak sokat egy emberrel. A munkásfelvevő rám nézett, megtekintette a tanulói igazolványomat, és megkérdezte: – Hány éves? – Tizennyolc... leszek – válaszoltam, és tényleg reméltem is, hogy leszek. Valójában csak tizenhat és fél voltam, de a születési időm jól el volt mosódva a tintával kitöltött, vacak kis igazolványban. Nem véletlenül, közreműködésem által. Ezért is adtam oda nyugodtan. Az adminisztrátor kitöltött egy papírt – Segédmunka, egy hónap? – kérdezte. – Igen – mondtam. – Munkás-szállás? – Igen. – Teljesítménybér, üzemi étkezés. Fel van véve. Kap egy heti bérátalányt, előleget, tessék. Holnap reggel

nyolckor munkavédelmi oktatás, aztán megkapja a beosztását meg a munkaruháját. Itt írja alá.

Nem állítom, hogy fényűző volt a munkás-szállás, de már a kollégiumban hozzászoktam a vaságyhoz, meg a szűrös, szürke pokróchoz. Rendnek, tisztaságnak itt nyoma sem volt, sőt. Kosz volt és bűdös. Viszont kiderült, hogy rögtön enni is adnak. A vacsora hatalmas adag, masszív kelkáposzta főzelék volt, két jókora fasírttal, kenyérrel, alig bírtam megenni. Lehetett repetát is kérni, rajtam kívül mindenki kért és kapott körülöttem. Hallgatagon faltak, senki sem szólt, nem beszélgetett. Nem ismerték, de nem is érdekelték egymást. A körülöttem ülőket már láttam a felvételnél, őket is mind ma vették fel, segédmunkásnak, mint engem. Ahogy elnéztem őket, kétségkívül a munkásosztályhoz tartoztak, ha nem is a hatalmat gyakorló felső tízezerhez, inkább a legalsóhoz. Momentán, velem együtt.

A munkavédelmi oktatás másnap reggel érdekes lett volna, ha értettem volna a főleg német eredetű bányászati szakkifejezéseket, melyek megmagyarázására az előadó nem pazarolta energiáját. Az egyértelmű volt, hogy a bánya veszélyes munkahely, de ezt eddig is sejtettem. A munkavédelmi oktató elvtárs mondanójának jelentős hányadát politikai meggyőzésre fordította. Nyomatékosan hangsúlyozta a bányászat, a szénkitermelés „népgazdasági jelentőségét és fontosságát, különösen ebben a mostani békeharcban, mikor a nyugati imperialisták és láncos kutájuk a jugoszláv Tito, háborúra készül a Szovjetunió vezette béketábor ellen. De mi, bányászok, a terv sikeres teljesítésével megghiúsítjuk aljas terveiket, itt, a széncsata frontján”, jelentette ki az oktatás befejezésekor, és bányász-köszöntéssel „Jó szerencsét!” kívánt. Lehet, hogy tapsot is várt tőlünk az elvtárs, de a hallgatóság vagy nem tudta, hogy ilyenkor tapsolni kell, vagy aznap reggel nem volt kedve hozzá. A munkavédelmi előadót egy szemüveges, sovány, kopaszodó alak követte, aki se nem köszönt, se nem mutatkozott be, hanem rögtön olvasni kezdte a neveket, és hangos Jelen!-nel kellett válaszolni. Mindenkinek megmondta, hogy hová

kapott beosztást, és hol, mikor kell munkába állnia. – Simonos...? Simoros...? Szabó György – silabizálta a nyilván rosszul írt nevet – tizennégyes akna, Kátai-csapat, csapatcsillás, a száma: K-12, itt a bilétája. Műszak-kezdés: 14 óra. Jelentkezik 13.30-kor a XIV. aknánál.

A munkaruha kiadása egy közeli épületben olajozottan, rutinosan ment végbe. A ruha-kiadó végigmért, felbecsülte nem túlságosan testes alkatomat, és már vágta is elem a pultra az agyonmosott, de tiszta overált, pamutinget, alsóneműt. A gumicsizma ránézésre nagynak látszott, félénken megjegyeztem, hogy 42-es a lábam, – Ez van – mondta közömbösen. – A kobakra vigyázzon, ha összetöri a fejlámpát, kifizeti, nincs másik – mondta, mikor kíméletes mozdulattal elem tette a kemény, bőrből készült, lámpával ellátott bányász-sisakot. Tényleg hasonlított egy kobak-tökre. Fejemre tettem, felnyaláboltam a holmit, és elballagtam a többiek után az öltözőbe. Ott egy mogorva ember kinyitott nekem is egy keskeny, szürke, fém öltözőszekrényt, megnézte a nyakamban lógó számomat, a szekrényajtóra krétával felírta, hogy K-12, a markomba nyomott egy lakatot, azt mondta, a kulcsot nem elhagyni. Végignézett rajtam, megfordult és elment, de hallottam, hogy azt morogta magának, elmenőben: – Nagy szar lehet, ha ilyen kis kölyköket is felvesznek.

Szoknom kellett magamat a bányász munkaruhában, kiváltképp a nagy, bűdös, lötyögős gumicsizma volt szokatlan. Tükör nem volt a puritán öltözőben, de talán jobb is, hogy nem. Rákattintottam civil ruhámra a szekrény lakatját, zsebre vágтам a kulcsot. Zsebre tettem a karórám is, nehogy összetörjön. Még csak negyed egy volt, műszak-kezdés – itt úgy mondták: sihta – előtt, fél egykor mehettünk ebédelni.

*

A XIV. aknánál, amit régebben Szent István aknának neveztek, úgy háromnegyed kettő táján, Kátai csapatvezető vájár, azaz K-1, a főnökünk, számba vette a csapatát. Azt mondta, faléz, em-

berek. Kisvártatva rájöttem, hogy ez a munkakezdés előtti névsorolvasást jelenti. Sorszám szerint, a számával, nevével kellett mindenkinek jelentkeznie. A végén én is mondtam a magamét: K-12, Sinóros Gyuri. A vágár belenézett a névsorába, azt hiszem, ott is rosszul írták a nevem. K-1 rám nézett, akkor látott először. – Hogy hívnak – kérdezte. – Gyuri – mondtam. Gondoltam, ennyi elég. Úgy is volt. Nem szólt többet, de némileg kételkedő kifejezés volt az arcán. Hát, tényleg nem tűntem egy izomkoloszsusnak. Bánya-segédmunkásnak se nagyon, a jelmez ellenére.

Az utolsó ember, aki belépett a személyliftbe – itt kasnak neveztek – behúzta a rácsajtót, megnyomott egy gombot, megszólalt egy csengő, és a vasketrecel zuhanni kezdtünk a mélybe. Egyre gyorsabban futott fölfelé a liftakna csupasz, sötét fala, melyet alig világított meg a kasban égő gyenge fényű izzó. Szorosan álltunk, éppen befért a Kátai-csapat, tizenkét bányász. A kas csak zuhant, zuhant, mintha a pokol mélyéig meg se akart volna állni. Egyre füledtebb, melegebb lett a levegő a liftaknában. Itt se szólt senki semmit, de nem is hallhattuk volna egymás szavát a süvítő, csikorgó zajban. Aztán sziszegni kezdett valami fék, lassult a zuhanás, rányomódtunk a kas vaspadlójára, zökkenve megállt a ketrec. Leértünk a tárnába, úgy 140 méter mélyre. Dübörgő, patogó zaj, a fejtőkalapácsok csattogása, párás, kissé záptojás-szagú, langyos levegő, derengő félhomály fogadott, mikor kiléptem a kasból. Valahogy hasonlóan képzeltem el a bánya mélyét, még odafönt, de a valóság még ijesztőbb, nyomasztóbb volt. Kicsit összeszorult a gyomrom, hát ez tényleg kemény hely, gondoltam, de ha már belevágta, Gyuri, ne tojod össze magad rögtön az első percben. Követtem a többieket, a nyirkos, bűdös, zajos sötétben. Néhány lámpa világította meg az ácsolatot, amely a tárna felső felületét határoló kőzetet, a mennyezetet, a főtét támasztotta alá. Erről már beszélt reggel a munkavédelmis. Alig láttam a tárna járófelületét, melyen útnak indultunk munkahelyünk, a front felé. Az egyenetlen talajt nyirkos fekete szénpor, szén-sár borította, lépten-nyomon fekete víztócsák csillogtak, ezeken egyszerűen keresztülgázoltunk. A főtéből időnként hideg vízcseppek hullot-

tak ránk. A hátunk mögül légáramlat haladt velünk egy irányba, a földfelszínről, légvezetékeken át, friss levegőt nyomtak ventilátorok a bányába. Nemsokára megálltunk egy ácsolt állvány-féle előtt, szerszámok sorakoztak ott, a csapat tagjai elvették a magukét, a vágárok fejtőkalapácsot. Itt rögtön kiderült, hogy ki az újonc: rajtam kívül még hárman nem tudták, mi a teendő. Vegyetek egy cájgot, mondta Kátai, és három segédmunkás társamnak a kezébe nyomott egy-egy jó nagy lapátot. Én maradtam utolsónak. Kátai nekem is adott egyet, aztán visszatette, kicserélte egy kisebbre.

A tárnából mellékvágatba kanyarodtunk, itt még ritkábban voltak izzók, feketébb volt a sötétség. Bekapcsoltuk a fejlámpáinkat, furcsa volt, hogy fejem legkisebb mozdulatára is ide-oda cikázott a lámpám fénysugara. Lég-ajtókon haladtunk át, megvillantak a vöröses bordafák, a vágat bélelésére szolgáló, karvastagságú, fenyő gömbfák. Felnéztem az alacsonyan fekvő főtefákra, a két függőleges támfán fekvő, vízszintes gerendákra, melyek a faácsolat felső részét képezték, aztán gyorsan elhessegettem a gondolatot, hogy ezek tartják a felettünk lévő 140 méter vastag közetet. Nem, nem, mondtam magamban, a vágat, a kőbe vájt alagút tartja saját magát, ezek a fák itten csak a netán lehulló kődaraboktól óvnak, legalábbis így mondta reggel az oktató. Nincs az az ácsolat, amely egy hegy súlyát elbírná, ha az omlik, de hát csak nem...

Talpfákon, síneken botladozva, végre odaértünk a frontra, ahol a fejtés, a munkahelyünk volt. Egy oldalirányú, hosszú üreg volt, csille-sínpálya vezetett az üregbe. A lyukban szenes, poros bányászok álltak, elődeink, a reggeles harmad, éppen befejezték a munkát. Szürke palakő darabok borították a fejtést. Szemben másfél méternyi szélességű, mély rés volt a kőzetben, kissé ferdén, lejtősen futott. Az a szén-telér, gondoltam, de a mély, hosszú, ferde üregben már nem látszott a szén, onnan kifejtette ez a csapat. Szenet csak egy csillében láttam, most lapátolta bele az utolsó darabokat két ember. Kátai elővette a zsebéből a bőrburko-

latú óráját, jók vagyunk, két perc múlva kettő, mondta, és kezét fogott a reggeli műszak vezető-vájárával, T-1-gyel, aki már letette a fejtőkalapácsot. Szénporral borított arcából csak a szeme világított. A reggeli harmad befejezte a műszakot, két csapatcsillésük kitolta az utolsó csille szenet a fejtésből. T-1 felvette a Davy-lámpáját a szénfal mellől. – Nem volt metán ma – mondta – csak kétszer villant be lilába, de csak egy pillanatra – tette hozzá. A lámpa alacsony, kis sárgásfehér lánggal égett, a dupla, sűrű dróthálón belül, ahogy Kátai lámpája is. Pont olyan volt, mint az a Davy-lámpa, melyet a gimiben mutatott be nekünk a kémia-tanárnő. – Lőni kell – mondta T-1 – anélkül nem értek hozzá. Kettőre jön a lőmester, nemrég járt itt. Jönnek az ácsok is. Jó szerencsét! – köszönt el a vezető vájár, és a szénporos, fáradt reggeli műszak, cájgjaival elvonult. Pontban kettőkor dudaszó jelezte a műszakváltás időpontját.

Azonnal kiderült, hogy mi lesz a dolgom. Üres csillét kellett betolnunk a fejtésbe a közelből, bele kellett lapátolnunk a meddő kőzetet, majd egy másik segédmunkással el kellett tolnunk a megrakott csillét a szállítóvágathoz, ahol két másik ember átvette, és eltolta valahová, ahová kellett. Sok mindent megtanultam közben, például azt, hogy aki csilletoló, azt urasági-nak hívják, az elnevezés, gondoltam, az elmúlt századokban eredhetett, elég hülyén hangzott. A csille-tolást laufolás-nak nevezik. A régi, kifejtett üregeket meddővel, palakővel töltik fel, ezt magyarul tömedékelésnek, bányász-kifejezéssel ferzeccolás-nak mondják.

Hát, a lapátolás nehezebb munka, mint a csilletolás, ezt elég hamar megállapíthattam. A szürke, idomtalan palakő darabok nehezek voltak, mint a kő. Kezdtém értékelni, hogy Kátai kicserélte a nagy lapátomat egy kisebbre, erre nem fért annyi kő, mint a társaim nagyobb lapátjaira. Akadtak nagyobb kődarabok is, ezeket nem lapáttal, hanem kézzel emelve kellett a csillébe dobni. Megizzadtam, kezdett elborítani a pala sötétszürke pora, ami azonnal beletapadt az izzadságba. A kezemnek annyi, gondoltam egy félóra múlva, a karom is sajogni kezdett, és még csak egy félóra telt el a műszakból.

Mire kitisztítottuk a fejtést a meddőtől, a lömester is befejezte a robbantási előkészületeket. Készen volt három mély fúrólyuk, hosszú töltőruddal beléjük tolta a robbanóanyag rudacskákat, betapasztotta a lyukakat, elvezette az elektromos robbantóvezetékeket. Körülnézett, sipjába fűjt, mire mindannyian kiiskoltunk a fejtésből, mindenki vitte a cájgját is, és egy távolabbi vágatba vonultunk. – Lövés! – kiáltotta a lömester, megszólalt egy vijjogó szirénahang, szólt vagy fél percig. Utána tompa dőrej hangzott, és meglódult a poros levegő a vágatban. Még vártunk egy percig, amíg elült a por nagyja, megszólalt a lömester sipja, visszamehettünk a fejtésbe. Ismét teli volt meddővel, palakővel, de a széntelér fölötti és alatti tömör közet eltűnt, és előttünk csillogott a fekete szénfal. Na, ezért vagyok itt, gondoltam. A szénfal tényleg szép volt. A bánya-ácsok beállították a támfákat, elkészült a biztosítás. – Nyomás, ki a meddőt! – utasított minket, uraságikat K-1, minden segédmunkás nekiugrott a meddőnek, hogy a vájárok mielőbb kezdhessék a fejtést. Miközben lóhalálában raktuk és toltuk ki a meddővel a csilléket, a segédvájárok behúzták a fejtőkalapácsok sűrített-levegős csővezetékeit, rácsatlakoztatták a fejtőkalapácsokat, bevilágították villanylámpákkal a frontot. Alig várták, hogy nekieshessenek a szénfalnak. Megértettem: tényleg csata volt ez, harc a szénért. Azaz: harc a teljesítményért, küzdelem a norma, az előírt munkamennyiség teljesítéséért. Harc volt ez, a teljesítmény-bérért. – Itt nincs kecmec – mondta K-11, mikor a harmadik csillét toltuk kifelé.

Valahol távolabb dörmögő hangon beindult a légkompresszor, sziszegni kezdtek a fekete, gumicső légvezetékek. K-1 beállította a vájárokat, mindegyiknek kijelölte a fejtés-frontját, ő is beállt középre, és mintha kitört volna a háború, iszonyú hangos puffogással, mintha gépfegyverek szóltak volna, nekiestek a fejtőkalapácsok a szénnek. Pattogott, törmelékesen omlott, porzott a szén, ahogy a vájárok folyamatosan nyomták a kalapács hegyét a szénfalba. Úgy láttam, nem is maga a szénfejtés volt nehéz fizikai munka, hanem az ormótlan, súlyos fejtőkalapács vállmagasságban való tartása, fölfelé és lefelé fordítása lehetett igazán kegyet-

lenül fárasztó. Mikor már térdmagasságig állt előttük a leomlasztott szén, leállították a szerszámot, letették, és fújtak egyet, míg mi ellapátoltuk előttük a kitermelt mennyiséget. Raktuk, töltük a csilléket, dőlt a szén, csengett a fülem a pokoli zajban. Szállt a szénpor, lehorzsoltam a kezeimet, kiszáradt a szám, fájt a karom, remegni kezdett a lábam. Összeszorítottam a fogam, csinálni kell, kibírod, ne nyavalyogj, mondtam magamnak.

*

K-1 még nyomott egyet a légkalapáccsal a szénbe, aztán leállította, letette a szerszámot, megnézte a bőrtokos óráját, visszatette a zsebébe, és intett. Minden vājár abbahagyta a fejtést. Mikor csend lett, K-1 azt mondta – 18 óra, fájront –. Ebben a pillanatban megszólalt a duda is. Munkaszünet. Harminc perc ebédidőnk volt. Mindenki leült valahová, a szénre, a csille kerékvédő vasára, és elővette a hideg ebéd-csomagját, vagy, a csapatvezető vājár és helyettese K-2, a hazulról hozott ennivalót. Előkotortam én is a kimustrált katonai kenyérzsákot, amiben az étkezőben kapott élelmet hoztam. Egy darab szalonna, fél kiló barna kenyér, és egy alma volt az estebédem. Áldottam az eszemet, hogy nem felejtettem el elhozni a bicskámot. Körbe járt egy horpadt alumínium vízeskanna, a kandli, annak a fedeléből ittunk. Kézmosásról szó se lehetett. Egy ideig szenes, poros lett a szalonna és a kenyér a koszos kezemtől, de aztán elég tiszta lett az ujjaim vége. Mindenki szótlanul evett, senki sem szólt egy szót sem. Eszembe jutott a József Attila vers sora: „Csak esznek, esznek, nem beszélnek, esznek...” Erősen fizikai dolgozónak éreztem már magam, testileg mindenesetre.

A harminc percből 15 alatt eltüntettem az ennivalót, ittam rá egyet, aztán csak ültem a földön, azaz a palán, nekitámasztottam a hátamat a hűvös kőzetnek, és próbáltam erőt gyűjteni. Gondolkodni nemigen tudtam, inkább csak a nyomasztó kétely motoszkált bennem, hogy hogyan fogok én itt egy hónapot kibírni, hiszen csak az első műszak fele telt még el, és úgy ki vagyok ütve,

mintha Papp Laci knockoutolt volna. Nyamvadt, sovány, rosszul táplált gimnazista voltam, a kollégiumi menza-koszt, amin eddig éltem, nem sok kalóriát tartalmazott. Úgy éreztem, minden erőm elfogyott. De az akaraterőm még nem.

A műszak utolsó negyedében túljutottam a holtpontra. Ezidáig alig használt izmaim bemelegedtek, a mozgás, erő kifejtés megszokottá vált. Rájöttem apró fogásokra, melyekkel erőt takaríthattam meg. Észrevettem, hogy sokkal nehezebb a lapát, ha a hegyén van a pala vagy a szén nagyobb tömege, és sokkal könnyebb, ha ugyanolyan mennyiségű anyag hátrább fekszik a lapát öblében, közelebb a nyeléhez. Könnyebb megemelni a lapátot, ha fejéhez közelebb fogom a nyelét. Könnyebben elindul a megrakott csille, ha előbb kétszer-háromszor kissé meglökjük, és utána toljuk meg teljes erőből. Lógni, lazálni nem lehetett, de a fázasztó gyaloglást, bukdácsolást meg lehetett spórolni, mikor üres csillét kellett a fejtésbe tolni. Ilyenkor K-11-gyel (aki Ferinek mondta magát) felálltunk hátul a meglökött, üresen könnyen guruló csille kerékvédő vasára, és a csille szépen elgurult velünk a fejtésig, ahol egy – a sínre fektetett jó nagydarab – palakő megállította.

Úgy 21 óra körül K-11-Ferivel éppen indultunk egy szénnel telerakott csillével, mikor K-4 segédvájár letette a fejtőkalapácsot, és csatlakozott kettőnkhez. – Megmutatom, hogy kell rákoppelni a csillét a slepperre, – mondta bányász-nyelven. Látva, hogy hülyén nézünk, lefordította: – Hogy kell rákapcsolni a csillét a vontató drótkötélre. – Eltoltuk, szokás szerint a csillét a feladó állomásra, ahol – eddig – ott dolgozó bányászok vették át tőlünk és akasztották rá a földfelszínre vezető hosszú, meredek lejtaknában futó, örökmozgó drótkötélre, amely a felszínre vontatta a szenes csilléket. Most K-4 készült elvégezni a műveletet. – Megmutatom – mondta –, kurvára figyeljete, ezt nem lehet elcseszni. Itt a kupli, na, kötélakat, ezzel kapcsolod rá a csillét a drótkötélre. Ez egy önzáró szerkezet, ha jól rácsukod, már viszi is a csillét. Ha nem csukta rá jól, nemsokára kinyílik, elengedi, és

a csille visszagurul, neki az utána jövőnek, és az rohadt nagy baj, mert ha megszaladnak, az isten se fogja meg őket. Csak majd messzebb, a bika, a főtébe szerelt csillefogó berendezés. De addigra már kiborultak, kisiklottak a csillék. És az kurvára sok munkát jelent, mindent nekünk kell rendbe tenni, és lőttek az aznapi teljesítményünknek. Értitek? Na. És a lábatok sose legyen a sínen! Ezek 800 literes csillék, ha rámegy a kerék a lábadra, nem kapsz másikat az SZTK-ban. Csak fából.

Rátoltuk a csillét a lejtakna pályájára, az emelkedő kezdeténél. A két sínzál között surrogva futott a drótkötél. – Figyelni kell a distancot – mondta K-4 –, meg kell legyen a kapcsolási távolság két csille között. Most – mondta, és egy gyors, határozott mozdulattal rákattintotta a kuplit a drótkötélre. A csille megremegett, és engedelmesen elindult felfelé. – Na, ennyi – mondta –, még kétszer eljövök veletek, de már ti fogjátok csinálni. Menni fog, kölyök? – kérdezte, rám nézve. – Ha nem, most szólj, és menj vissza az óvodába. – Igen... remélem – tettem hozzá, és ezt aztán tényleg, szívből reméltem.

*

Végre-valahára véget ért a műszak, pontosan 22.00 órakor megszólalt a duda. – Fájront – mondta K-1, és kezét fogott a már ott készülődő éjjeles harmad vezető vágásával. Az ablérolás (a műszakváltáskor szokásos megbeszélés, a fejtés átadása) után én is vállamra vettem a cájgot, és ha kissé támolyogva is, de megnyugodva és némi elégtétellel tartottam a többiekkel. Teljesítettem a napot, sikerült rákoppelnem a csillét a slepperre, nem csináltam hibákat, nem kiabált velem senki – igaz, nem is igen szólt hozzám senki. A szénbánya nem egy beszélgetős hely, szinte so-sincs csend, dörögnek a fejtőkalapácsok, ha nagyon muszáj, a bányászok kézjelekkel kommunikálnak. Egynapos bányászként, hullafáradtan, izzadtan-koszosan, nagyjából elégedett voltam magammal.

Felfelé menet a kasban egyre frissebb lett a levegő, a felszínen a nyári este erdő-illatát hozta a szellő. Nagyot lélegeztem. Beszálltunk a Fakarosz-ba, ami egy személyszállításra átalakított Csepel teherautó volt, melyre furnérlemezből nagy fa-karosszériát tákoltak, deszkapadokkal. Jólesett leülni. A Fakarosz megállt a tatabányai Népháznak nevezett műintézménynél, ahol mindenki leszállt. Én is. Kiderült, hogy egy normális bányász sihta után a Népház büféjében leöblíti az aznapi szénport egy Kőbányai Világossal. Vagy kettővel. A Fakarosz ezután hazaviszi a társaságot a munkásszállásra, ahol kész a késői vacsora. Hogy nem voltam még normális bányász, azt, gondolom, az is mutatta, hogy én nem sört, hanem málnaszörpöt ittam, ami némi derűtséget eredményezett a környezetemben.

Vacsora és zuhanyozás után rázuhantam a szalmazsákra, és átvillant az agyamon, hogy egy nap híján még pont egy hónap ugyanilyen napom van hátra. Aztán elaludtam, mint akit leütöttek.

*

Lehet, hogy egy hétig is aludtam volna, de volt egy szobatársunk, aki nagy ételéssel, teljes hangerővel és hamisan magyar nótákat énekelt reggel a fürdőben, arra még a süketek is felébredtek volna. Ő szolgált vekker gyanánt. Nagy erőfeszítéssel felkeltem, minden porcikám sajgott, olyan izmok is jelezték túlterhelésüket, melyekről eddig fogalmam sem volt. Még a fejbőrömnek is izomláza volt, valószínűleg a súlyos bányász-sisaktól. Valahogy összeszedtem magam, és úgy döntöttem, nem veszek tudomást az izomlázról. Illetve nem hagyom, hogy eljusson a tudatomig. Sándor bácsi, nagyapám bátyja mondta egyszer: – Nem könnyű, de meg lehet csinálni. Ki lehet kapcsolni a fájdalomérzést. Minden fejben dől el. – Sándor bácsi az első világháborúban három olasz gránátrepesszel a testében visszakúszott a saját lövészárokgig, belezuhant, és attól a pillanattól kezdve négy nap múlva tért magához a tábori kórházban. – Akarni kell, akkor meg

tudod csinálni – mondta Sándor bácsi. – Fejben dől el, Gyuri.

Hát, Sándor bácsit bizonyára keményebb fából faragták, mint engem, mert az izomláz fájdalma sajnos eljutott a tudatomig aznap, és bizony legszívesebben sziszegtem volna minden lehajlásnál, minden lapát-emelésnél. De hamarabb túljutottam a holt-ponton, mint az első napon. Az izmok talán kezdtek beletörődni, hogy ezt kell csinálniuk, működniük kell.

*

Igen, pár nap múlva kezdtem megszokni a munkát. Két hét múlva már tudtam magamtól, hogy mikor, mi a teendőm. Tudtam, hol billeg a csille egy kilazult talpfa alatt, tudtam, hogy hol csepeg a jéghideg víz a főtéből, tudtam, hogy hogyan lehet a legkisebb erőfeszítéssel tolni a súlyos csillét, tudtam, hogyan kell egy gyors, erős mozdulattal rákapcsolni a vontatókötélre. Tudtam mikor, hol, melyik felhagyott, meddő vágatban van a hordozható illemhely (a kibli), hová kell elcipelni, ha megtelt (annak az uraságinak, akire rákerül a sor). Tudtam, milyen kézjelt kell adni, mihez. Tudtam, milyennek kell lennie a Davy-lámpa lángjának, ha minden rendben, és tudtam, milyenné változik a láng, ha metán van a levegőben. Tudtam, hogy minden csapattagnak kötelessége, hogy rendszeresen figyelje a metán-jelző lámpát, mert az életünk függ attól, időben észrevesszük-e a veszélyt. Tudtam, hogy nem kell félni, ha recseg az ácsolat, sóhajt a főte. Megszoktam a bánya szagát, nehéz, poros, záptojás-szagú levegőjét, fekete sarát, éles köveit, sötétségét és vakító fényű, meztelen izzóit. Megszoktam a kas visító zuhanását lefelé, a szénfekete alvilágba. Megszoktam a dübörgést. Ha már túl sok szénpor volt a számban, hegyeseket köptem én is, és már észre se vettem, ha leettem a koszt az ujjaimról. Megszoktam, hogy fekete gyász-szegély van a töredezett körmeim alatt. Megszoktam, hogy karcolások, horzsolások, kisebb-nagyobb sebek borítják a karomat, kézfejemet. Néha lenyaltam róluk a koszt. Megszoktam, hogy ha megütöttem magam valamibe, káromkodtam, mint a többiek. Megszoktam,

hogy kérges lett a tenyerem, és megvastagodtak az ujjaim. Megszoktam (bár meg nem szerettem) az ormótlan, nehéz, büdös gumicsizmát. Nem szoktam meg, de tudomásul vettem a saját testszagomat, és a társaimét is, pár hét múlva a szagukról felismerem őket. Ahogy múltak a napok, a hetek, megszoktam a munkásszállás körülményeit, megszoktam, hogy az alig takarított fürdőben ragacsos a betonpadló, szenes szappan-kosz borítja a csempét, nincs zuhanyrózsa, hogy ritkán kapunk új lepedőt és törölközőt (pedig gyakrabban kellene, mert nagyon nehéz teljesen tisztára mosakodni, ha a bányász kutya fáradt). Megszoktam a tömény, masszív üzemi kosztot, ami energiát adott. Megszoktam az alumínium evőeszközt és az ütött-kopott, zománcozott kis vándlingot, amiben enni kaptunk. Megszoktam a bánya-munkahely katonás légkörét, a munkafegyelmet. Megszoktam a főnök, K-1 ellenőrző pillantásait, már a szemével utasított minket, csapatcsilléseket. Megszoktam a vasárnapi ivászatokat a Népház büféjében, a sörszagú, füstös helyiség hideg fénycsóvilágítását, megszoktam a csapos sunyiságát, aki pontosan tudta, kinek kell színültig sörrel csapolni a korsóját, hogy a hab kiálljon, és ki az, aki akkor se reklamál, ha csak félig kapja sörrel a poharát, és a pohár felső fele csak hab. (Többször próbálta, hogy rábeszéljen a sörre és nekem is ilyen adjon, de maradtam a málnaszörpnél, ezt ő szokta meg nehezen.) Megszoktam a bányász kultúregyesület rendezvényeit, minden vasárnap volt valami ilyen, főleg dalárda, meg népi tánc. Egyszer valami pesti haknizók is felléptek, de nagyon erősen politikai töltetű volt a műsoruk, nemigen figyelt rájuk senki. Megszoktam a cigarettafüstöt, a füstszűrő nélküli Kosuth- vagy Munkás-cigaretta keserű bagószagát, és bár magam nem dohányoztam, jutott belém is füst bőven. Elüldögéltem egy sarokban a málnaszörpömmel, és keresztretjtvényt fejtettem. Eleinte gyanakodva méregettek, odajöttek megnézni, hogy mit firkálok, aztán megszoktak engem, és tudomásul vettek, mint afféle különös városi csodabogarat, aki annyira hülye, hogy iskolás kölyök léteire beállt bányásznak. Aztán megtanultam a bányászhimnuszt, amit az ivászatok vége felé teli torokból együtt énekelt a büfében az összes bányász, és aminek kesernyés, szívbe marko-

ló dallama és szövege jól kifejezi ennek a munkának minden nehézségét és veszélyét, és mindezek mellett a szépségét is. „Szerencse fel, szerencse le... Ilyen a bányász élete...” Én is velük énekeltem. Már nem volt izomlázam, megvállasodtam, megerősödtek az izmaim, még híztam is egy kicsit. Hát igen, a vége felé kezdem magam bányásznak érezni, és tán úgy is néztem ki.

Megtanultam és megszoktam mindent, amit lehetett és kellett.

Azaz... majdnem mindent.

Nem tudtam megszokni a beszélgetés, az emberi szó hiányát. Sohase beszélgettünk.

Munkakezdés előtt csak a faléz, a névsorolvasás volt, más alig hangzott el. Munka közben lehetetlen volt beszélgetni a nehéz fizikai munka, a munkára való erős koncentrálás és a fülsiketítő zaj miatt. Kézjelekkel kommunikáltunk, mutogattunk, ha valami fontos volt. Nem beszélgettünk ebédidőben, mindenki az evésre összpontosított, utána – ha még maradt egy kis idő – behunyta a szemét és eldőlt. Munkavégzéskor, az ablékolásnál, többnyire csak a vezetővájárok beszéltek egymással, pár szakmai tudnivalót. Nem beszélgettünk a Fakaroszbán, ott is zaj volt, és fáradtak voltunk. Nem beszélgettünk az étkezdeben, az evés, az étel volt a fontos. Nem beszélgettünk még vasárnap, a kocsmában sem – voltak, akik ultiztak, mások csak bagóztak, fogták a söröskorsójuk fülét és maguk elé néztek. Egy-két szónál több nem esett. Nem beszélgettünk a hálóteremben, a pihenés, az alvás volt a fontos. Alig tapasztaltam baráti kapcsolatot, legfeljebb a vájárok, segédvájárok, a hivatásos bányászok között. A sokféle, sok helyről jött, verbuvált segédmunkás idegennek érezte a másikat. Kényszerűen dolgoztunk együtt, de nem éreztünk közösséget egymással, mindenkit magába zárt a megfeszített hajsza, a fáradtság, a küzdelem a teljesítményért. Persze, ezt akkor, kamaszként, nem gondoltam így végig, de ezt éreztem. Nem volt más, csak a munka, a túlfeszített munka. Munkaverseny – versenyezniük kellett a csapatoknak, a brigádoknak, ki termel többet. Nem

volt elég teljesíteni, túl kellett teljesíteni a normát. Ezt szigorúan ellenőrizték és megkövetelték – tőlünk, a Kátai-csapattól a főnökünk, a brigádvezető, tőle az ő főnökei, azoktól meg azok, akik a munkaversenyt és a széncsatát kitalálták.

Minden fontosabb volt itt, mint a szóbeli kommunikáció. Lasan olyan lettem, mint egy néma karthauzi barát. Elidegenedtem magamtól is, már alig társalogtam magammal, önmagamban sem. Néha úgy éreztem, hogy géppé váltam, jól működő mechanizmussá, amely elvégzi a feladatát, de többet nem is várnak tőle. Nem kell tudnia beszélni, minék. Igaz is, gondoltam, ez csata, széncsata, melyben győzni kell. És a csatában csak a nyers küzdelem van, legfeljebb parancs-szavak. Csatában nincs beszélgetés. Csatában nincs emberi szó.

Ezt lehetetlen volt megszoknom. Ez volt a legnehezebb.

*

Letelt a hónapom. Az utolsó nap ugyanolyan volt, mint az összes többi. Új frontot fejtettünk, itt már sokkal rosszabb minőségű volt a szén, már talán nem is igazi szén volt, hanem valami átmenet a szén és a palakő között. – Háztartási tüzelőnek még elmegy – mondta a brigádvezető, mikor ellenőrizni jött a minőséget – ha nagyon biztatják, még el fog égni. Salakja lesz bőven. Csak nyomjátok, Kátai.

Nyomtuk. Mindig 100 százalék fölött teljesítettük a napi normát, volt 118, 126, egyszer még 134 is. Rajtunk nem múlt, megvolt a teljesítmény. A minőségről meg nem mi tehettünk.

Ebédszünetben aztán váratlan dolog történt. Már megettük az estebédet, pihentünk, a kőzetet támasztottuk. K-1 is elrakta a kis alumínium éthordó edényét, ivott a kannafedélből, visszatette a kannára, aztán rám nézett és intett, hogy menjek oda hozzá. Ilyen még nem történt eddig, nem tudtam mire vélni. Feltápáskodtam és odamentem. Maga mellé mutatott, mellé ültem a pala

halomra. K–1 rám nézett.

– Hát letelt, kölyök, holnap már nem jössz? – kérdezte. – Letelt, főnök, holnap már nem – válaszoltam.

Kis szünet következett. Kátai maga elé nézett, aztán rám tekintett és megcsóválta a fejét, miközben elmosolyodott. Még sose láttam mosolyogni, fehér fogsora kivillant szénporos arcából.

– Mikor beálltál, nem hittem volna, hogy kibírod a hónapot. Nem néztem ki belőled. De aztán láttam, hogy igyekszel, nagyon akartad. Megcsináltad, Gyuri. Jól van! – mondta, és mintha csak véletlenül tenné, egy pillanatra megveregette a vállamat. Rámósolyogtam.

Aztán csak ültünk szótlantul, amíg meg nem szólalt a fájront végét jelző duda. Még hátra volt a fél műszak, végighajtottuk szokás szerint, teljes erőből.

A sihta után, fent a felszínen már ott várt ránk a Fakarusz, de páran, mint máskor is, a biciklijükhöz indultak, köztük Kátai is. Melléléptem.

– Elköszönök, főnök. – mondtam – Jó szerencsét!

Kátai kezét nyújtott.

– Szerbusz, gyerek. Amíg én itt leszek, mindig lesz nálam helyed. Bármikor visszajöhetsz. Jó szerencsét! – mondta, és elkarikázott.

Majdnem lemaradtam a Fakaruszról, mert addig néztem Kátai után, míg el nem tűnt a sötétben.

Rodé Klára és Szepte Melinda

Rodé Klára:

Melinda lányommal úgy tűnik jó páros vagyunk, ugyanis egy novella szövege képi megjelenítéssel bizonyára maradandóbb élményt nyújt az olvasóknak.

Bővebb bemutatkozó szövegem a oldalon olvasható, ahol egyik kedves barátommal, alkotótársammal közös munkáim is.

Szepte Melinda:

Nagy örömmre szolgál, hogy édesanyámmal már a harmadik közös alkotásunkon dolgozhatunk együtt. Modern korunk teszi mindezt lehetővé, ugyanis a projektek során nem is találkozunk személyesen. Bécsben élek férjemmel már negyedik éve. Angoltanárként és fotósként dolgozom, nagy álmom, hogy egyszer csak a fotózásnak éljek. Szerteágazó érdeklődési köröm miatt nehezen tudom magam kizárólag egy témához kötni. Vállalok portréfotózást, tárgyfotózást, de nemrég két osztrák magazin is felkeresett, hogy rendezvényekről készítsék nekik életképeket. A fotózás mindennapi életem részévé vált, az évek során egyre több helyről kaptam visszaigazolást, hogy jó úton haladok. Legnagyobb ezek közül a National Geographic által meghirdetett egyik pályázat első helyezése volt. Fényképezőgépem mindig velem van, szinte testrészemmé vált, mert szemem a lencse, ami mindenben témát lát.

Múzsák és szerelmek

Szente Melinda fotója

A tehetség oltárán

Rodé Klára

A művészek többségének életeleme a műtermek harsogó kesze-kuszasága, dohányfüsttel keveredett jellegzetes festékszaga. Sokszor alkotótársaikkal közösen, modelleken osztózva inspirálják egymást műveik megalkotásában.

Hátat fordítva ennek a kihívó világnak egymaga készül utolsó portréjára a korosodó, ősz hajú festő.

Élő modell nélküli, saját világába zárkózik. A számára nehezen elviselhető néhány magányos hónap után az idő elérkezettnek látszik a csodálatos arc megörökítésére.

A csendes helyszínt tudatosan választotta szerelmére, múzsájára, életének egyetlen társára emlékezve.

A tragédia előtti meghitt évek szobája valójában semmit sem változott, meg sem kopott.

A porcelán hasas váza hiányzik csak az ablakból a mindig gondosan választott kedvenc virágokkal. És a heverőről az aszszony halványzöld, levendula illatú selyem köntöse.

A szobasarok puritán egyszerűsége fontos a festő számára. Semmilyen zavaró körülmény nem akadályozhatja emlékei felidézésében. Elhatározása szerint megismerkedésük évfordulóján, ezen az estén fogja befejezni művét.

A szoba szűk, a festőállvány épp csak elfér a közepén. A bezártság érzését a kinyitott fehér spaletták oldják, megbontják az udvarra telepedett kora esti sötétség komor látványát.

A heverő melletti falra gondosan felakasztja zakóját és meglátítja nyakkendőjét. Alig feltűrt ingujjban, szándékosan ünnepi öltözetben készül.

Maga elé képzei a felejthetetlen mélybarna szemeket szikrázó arany pöttyöcskéivel, a fekete hajú nőt, finom ívű szájával, kissé ovális arcával. Gondolataiba merülve dolgozni kezd.

Az asszony szerette a rendszeres kiruccanásokat a közeli Krúdy hangulatú kisvendéglőbe, a ráérősen meghitt sétákat a közeli fasoros parkban. Olykor csak egy pohár hűvös Hárslevelűre szomjazva tértek be törzshelyükre.

Kedvelte a férfi öltönyviselését, a hófehér inget nyakkendővel, mellénnyel, nadrágtartóval és az elmaradhatatlan nagy karimás kalapot. A leheletvékony fémkeretes szemüveget is együtt választották.

Ő maga mindig kiskosztümöt hordott. Krémszínű selyemblúza magasan záródott keskeny fodros gallérral. Éppen a fülönfüggő-kig ért, kicsi csupaszágot hagyva a levendula illatú kölnivíznek.

A festőállványon, a vásznon lassan kirajzolódik a férfi kedvesének arca. Fejében a régi emlékekkel, a portré nagy része ráérősen, de flottul készül, majd az orr alatt a festő keze lelassul...

Alázatos figyelemmel közelíti ecsetét a száj vonala felé. Gondolatai belekapaszkodnak a közös vasárnapi ebédek jó hangulatú nevetésébe, a becéző szavakat kísérő sóhajtásokba.

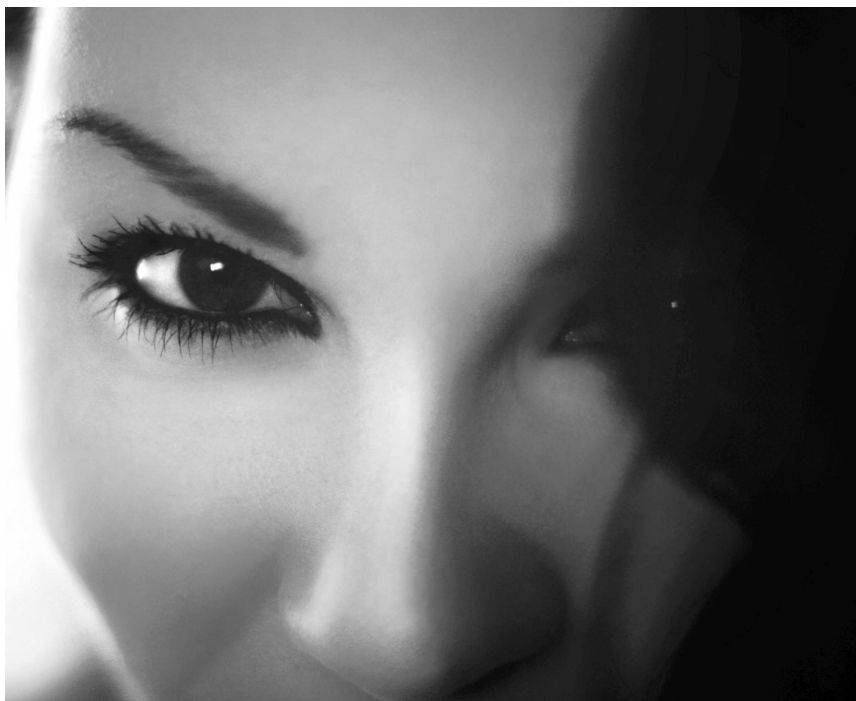
Testével kissé előredől. A tehetséges kéz, mint mindig, most is engedelmeskedik és a képzelet unszolására, ecsetével összehangolódva előhívja műzsája felejthetetlen mosolyát.

A mű hamarosan elkészül. Végeztével alig láthatóan a művész neve a vászon szélére kerül. A festő szomorú elégedettséggel, utolsó pillantással búcsúzik kedvesétől.

Zakóját leakasztja, a spalettákat bezárja. A különleges vásznat a szoba fogságában hagyja...

Az ezredforduló egyik nagy eseménye a Titokzatos remekművek kiállítása, mely eddig ismeretlen festmények felfedezését ígéri.

A vernisszázsra érkező zajos baráti társaság elcsendesedik a tárlat egyik intim hangulatú sarkában elhelyezett kép előtt. Megbabonázva csodálják a remekművet, a szikrázó barna szemű, titokzatos mosolyú asszonyt, aki fél évszázad távlatából néz rájuk szerelmesen...

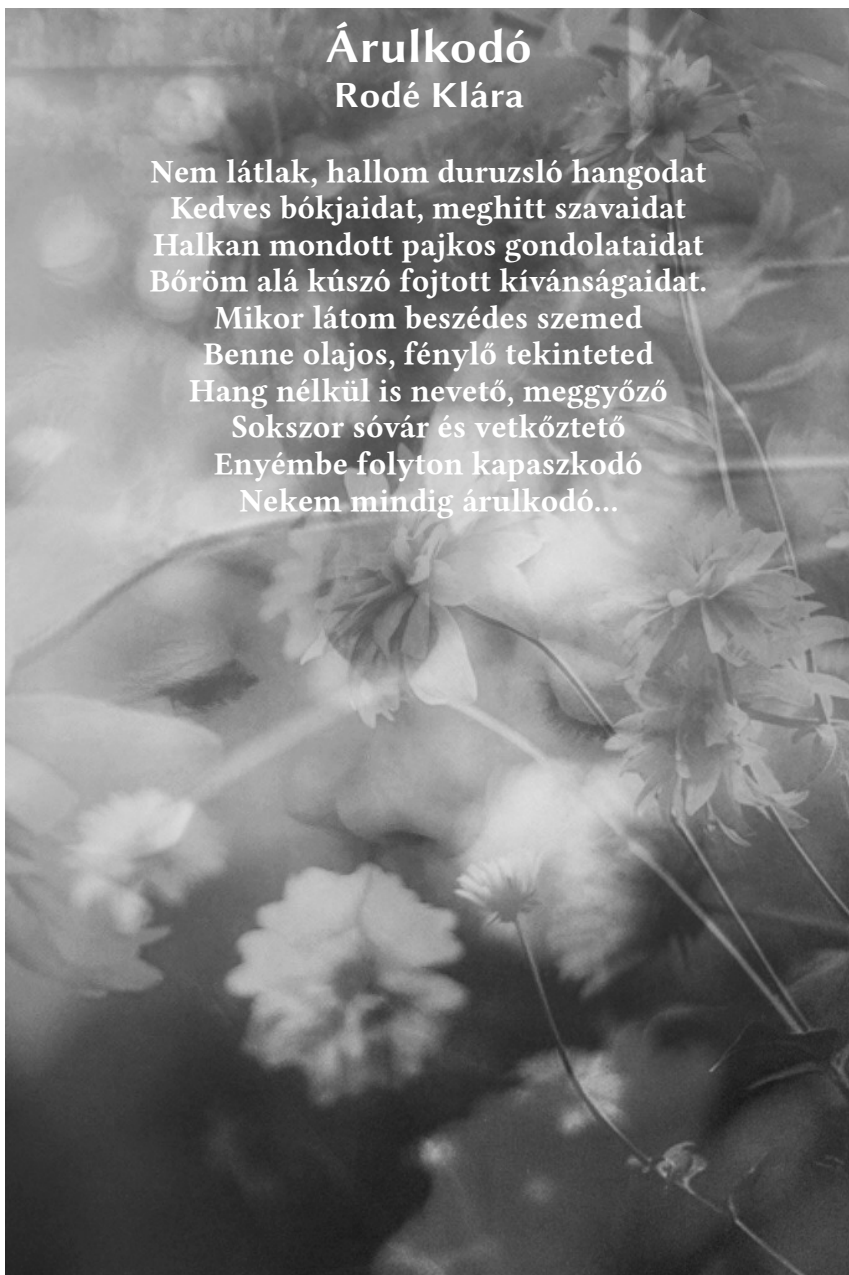
Szente Melinda fotója

Árulkodó

Rodé Klára

Nem látlak, hallom duruzsló hangodat
Kedves bókjaidat, meghitt szavaidat
Halkan mondott pajkos gondolataidat
Bőröm alá kúszó fojtott kívánságaidat.

Mikor látom beszédes szemed
Benne olajos, fénylő tekinteted
Hang nélkül is nevető, meggyőző
Sokszor sóvár és vetkőztető
Enyémbe folyton kapaszkodó
Nekem mindig árulkodó...

Szente Melinda fotója

Soós Katalin és Tolvaly Márta

Tolvaly Márta: Marosvásárhely mellett Pókában született és az ősi családi birtokon nőtt fel. Érettségi után éppen emiatt, politikai okokból nem tanulhatott tovább. Rövid ideig azonban lehetősége volt tanítani volt iskolájában. Később a helyi lapokban megjelent írásai alapján Kolozsvárra hívták dolgozni az újsághoz. Ekkor azonban már két gyermekes anya volt, nem hagyhatta őket egyedül betegeskedő férjére. A helyi iskolában vállalt adminisztrátori, majd könyvtárosi munkát.

Csak titokban, az “asztalfiókjának” ír.

Soós Katalin: Budapesten született. Már középiskolás kora óta mindig ő volt az az ember, akit bármikor fel lehetett kérni, hogy a faliújságra vagy a munkahelyi lapba, szakfolyóiratokba írjon, vagy szerkessze azokat. Később vidéken élve állandó munkatársa volt a helyi lapnak, majd országos napilapokban, magazinokban rendszeresen jelentek meg tudósításai, riportjai, interjúi. Az utóbbi időben érdeklődése a szépirodalom és a történelmi múlt eseményei felé fordult. Különböző pályázatokon szokott részt venni, ahol írásai az első – harmadik hely egyikén szerepelnek.

Ez a novellája is valós eseményeken alapul, amely Erdélyben Tolvaly Mártáéknál, nagynénjénél és családjánál történt. Jogosan nevezi nagynénjének, hiszen nagybátyja és Márta másod-unokatestvérek voltak.

A csodák közöttünk vannak

A hőség nem akar szűnni, pedig már jócskán alkonyodik. Kókadtt levelű fák szegélyezik a meredek utcát, amelyet a nagy kavicok és kövek tesznek göcsörtössé.

Klára kapkodja a levegőt és a lábát. Az egész napi járkálás, a gyerekkorból ismert helyek felkeresése, mint a temető is, kiszívták az erejét. Próbál lépést tartani Lajoskával, az unokaöccsével, de rendre lemarad.

Könnyű neki, sóhajtja, Lajoska itt nőtt fel az erdélyi havasok között. Két méteres, szép szál ember. Ha gondol egyet, csakúgy átsétál a hegyeken keresztül a harmadik faluba. Most lassabban megy, nem csak rávaló tekintettel. Zsemle boldogan poroszkál mellette. Három napi tekergés után kissé megtépázva most került elő. Medvével, farkasokkal találkozott? Vagy csak vetélytársakkal udvarlás közben? Ki tudja...

Klára Gergővel, kamasz fiával, látogatóba érkezett a családhoz. Lajoska fia, Frici és Gergő egyidősek. A két fiúból az egymásra találásuk örömeiben ömlenek a viccek, ellenállhatatlan nevetésre készítetve őket. Jobbra-balra dülöngélnek tőlük. Szinte olyanok, mint két kiszabadult kiscsikó, nyerítő nevetésük hol a baktató felnőttek előtt, hol mögöttük harsan fel.

Amikor végre elérik a tetőn épült házat, – ahonnan visszanezve fehér foltokkal pettyezetett zöld szőnyegként jól látható a domboldalban fekvő temető – a már kopottas székeykapun keresztül lépnek be és kerülnek hátra az új tornáchoz.

– Bocsánat, hogy megkéstünk! – lihegi Klára a kisiető Franciskának.

– Zsemle előkerült ám! – újságolja asszonyának Lajoska. – Az úton kapta el a szomszéd. Ráismert. Aztán meglátott minket és csak átadta a kutyát, azzal elköszönt. Én meg a nadrágszíjamat

kötöttem a haszontalan tekergő nyakára. Hát ez nagyon magába van. Né, milyen sovány lett és tépett a pofája is.

– Jöjjenek csak, a vacsora még meleg! – biztatja őket Franciska. A többiek már befejezték. Jó is így, legalább elférnek az asztalnál.

A nagy szétnyitható asztal családi örökség, ismer rá Klára. Kár, hogy nincs hely a konyhában mindenkinek körbeülni. A terítéken mély tálban ott gőzölög a vacsora. A háziasszony a tejfölt is melléje készítette egy öblös csuporban.

– Lucskos káposzta! Jaj de finom! Hát persze, hogy zamatos, hiszen együtt főtt a disznóhús rezgős, bőrös részeivel! Csombor! Igen, ez a jó erdélyi fűszer adja ezt a jellegzetes illatot. Franciska, te egy varázsló vagy! – lelkendezik Klára. – Én már vagy tizenöt éve nem főztem ilyet! Alig emlékszünk rá, ugye Gergő?

A fiúk is jóízűen falatoznak, de közben ki-kibuggyan belőlük a nevetés.

– Hát veletek mi van? – néz Franciska a fiára.

Lajoska felel helyette:

– A sírhantok között Frici felfedezett egy üres helyet, rajta a táblán a felirat: "FOGLALT". Azóta nem bírják abbahagyni.

Erre megint kitör belőlük kacagás, miközben a felnőttek beszélgetése folyik:

– Aztán megmutattad nekik a temetőt, Lajoska? Hogy hogyan vannak a sírok?

– Nagyapó kopjafáját megtaláltam volna magam is, emlékeztem rá gyerekkoromból. De Nagymami és Dezső bácsi sírkövéhez a férjed vezetett el.

– Az írások már megfakultak, lekoptak – szomorodik el Lajoska.

Frici veszi át a szót, jelezve, hogy ő is ott volt:

– Klára fogott egy marék földet és bekente az írásokat. Aztán Apja is segített neki, ettől láthatók lettek a betűk. Gergő lefotózta, hogy megörökítsük.

Igen, Nagymami márványtáblája jól olvasható, – kalandoztak el Klára gondolatai a délutáni temetői jelenet felé. Sajnos a beton sírkeret oldalt már beomlott. Amíg ő a nagybátyja láthatatlanná kopott sírfeliratán dolgozott, Lajoska elcsendesedve, befelé fordulva ült a nagyanyja sírján. Talán imádkozott? Vagy az apjára gondolt?

Dezső bácsi sírkövén bevésve ott állt Sári néni neve és születési éve is – a halál dátumának helye üresen. Ezt a szokást Klára soha nem értette meg. Viszolygást váltott ki belőle. Hiszen Sári néni él! Hála Istennek jól van. Tegnap délután találkoztak is. Igaz, kicsit süket lett, de érdekes módon, az ő szeret-teljes kérdéseire, kis gondolkodás után, sorra válaszolt. Ez természetes, hiszen az idős asszonynak a messzi múltból kellett előhalásznia emlékeit. Van már vagy 60 éve is, hogy találkoztak Dezső bácsi-val....

Nagynénje egészen kivirult mesélés közben. Az emlékezéstől szeme felragyogott. Sovány arca horpadt és homorú, akár egy holdsarló. A még mindig sok haja, most mint szétálló ezüst sugarak keretezik kerek arcát. Jó érzéssel gondolt vissza erre a találkozásra.

– De hát hol is van Sári néni? Vacsorázott már?- riad fel álmodozásából Klára.

Franciska csak legyint rá.

– Ő akkor eszik, amikor akar. Tudja mi, hol van. Elveszi magának. Egyszer itt tűnik fel, másik percben már a kertben csipegeti a gazt. Beszedi a tojásokat. A tyúkokat is ő szerezte, ő látja el. Jön-megy, amikor ő gondolja.

Lajoska eltűnt a konyhából. Biztosan kint eteti Zsemlét és ápolja a sebeit. A két fiú csendben már a vacsora után meglógott. Rengeteg a megbeszélnivalójuk. Ki kell használják a látogatás még hátralévő idejét.

A konyhába Gyöngyi, Frici nővére lép be. Gyógyszert keres, vinné Apjának, aki odakint a kutya elcsúfított pófáját vette kezébe.

– Kicsi Petra alszik-e már?- fordul lányához Franciska.
– Tudja Anyuka, milyen.... Mindig új mesét akar, addig nem alszik el.

Klára elnézi a magas, karcsú fiatalasszonyt és belesajdul a szíve, hogy ezt a szép-arcú, mély-érzésű, okos lányt az esküvő napján hagyta ott a vőlegénye, amikor megtudta, hogy gyerekük lesz. A család az összetört, megcsalatott lány mellé állt. Az otthon egy újabb taggal bővült. A kis jövevény Petra. Értelmes, gyönyörű leányka. Most kezdi felfedezni a világot, próbálgatja az első szavakat.

Gyöngyi megtalálja a kutyának szánt szemcseppeket s mint kincset viszi Lajoskának. Klára pedig visszafordul a vacsoraasztalhoz. Az ablak melletti széken, szokott helyén a nagynénjét pillantja meg. Felpattan és odasiet hozzá:

– Sári néni, hogy vagy? – üdvözlí csaknem kiabálva, és megöleli.

– Ejszen, hogy vagyok? – jellegzetes mozdulattal rántja vállát az öregasszony.

Azután minden előzetes jelzés vagy bevezetés nélkül olvasni kezd a kezében lévő papírlapokból. Klára fölébe hajolva szemével követi a sorokból előgördülő rímeket:

Ne hagyd magad!

2005. június 20.

..... Ne hagyd magad!
Legyen benned száz akarat!
Ezrekre menő kitartás,
minden kudarcot vállalás.
Gáncsoskodjék csak az élet,
törje össze a reményed.

Sebet hozzon minden harcod,
üldözzön bárhogy a balsors.
..... Ne hagyd magad!
Akkor se ha csontig apad
minden porcikádon a hús
és szereped mindig a “kuss”.
Minden utad csetlés-botlás
mintha biza titkon – itthon
Dionüszosznak hódolnál.
Jó, hogy ismernek a kövek,
ha te alig látod őket.
Öregséged, betegséged
ki tudja mikor ér véget?
..... Ne hagyd magad!
Mégha abszolút közönnyel,
éppenséggel gyűlölettel
néznek reád az emberek
– legalábbis te úgy érzed –!
– Hová lett hát a szeretet?
..... Ne hagyd magad!
még akkor se, ha magányod
falán a hibbanás kopog.

Valamikor – vagy csak sejlik? –
volt egy életed, egy meghitt.
Nevezhetném boldogságnak
– elpárolgott, mint a harmat –,
de azért csak ne hagyd magad!

Klára szeme kikerekedik a csodálkozástól. Megdöbben e költemény hallatán. Ez lenne az ő Sári nénije? A nagybátyja özvegye? A gazdálkodással, a két gyerek nevelésével elfoglalt halk asszony, aki gondoskodó szeretettel biztos háttérrel nyújtott betegeskedő férjének?

Szólni sem tud a meglepetéstől, csak összeszoruló szívvel fo-

gadja be, hallgatja a feltörő vallomást. Mennyi rejtett kincs lehet még ebben a "jön-megy, amikor akar", borzas, ősz hajú asszonyban? Mi mindenen mehetett keresztül? Mennyi kimondatlan, mert kimondhatatlan fájdalom szorult belé az évek, az átélt események során? Könnyeivel küszködik, a sajnálattól torkát fojtogatja a sírás.

Franciska kezében is megáll a mosogatórongy. A becsattogó Gergő és Frici is megilletődve torpan meg az ajtóban.

A vers utáni csendben Klára döbbsen keresi a szavakat. Ez gyönyörű! – suttogja, majd észbe kap és jó hangosan ismétli:

– Sári néni ez gyönyörű! Van még?

Nagynénje feláll és a ceruzával teleírt többi lapot is Klára kezébe nyomja.

– Fogjad lányom!

Valami lehet a levegőben, mert a gyerekszoba ajtóban feltűnik Gyöngyi, szoknyájába kapaszkodva Petra szőszke feje bukkan elő.

– Sári néni, van verse kicsi Petrának is?

– No várj, mindjárt megnézem!

Ezzel Sári néni bemegy a szobájába. Néhány várakozásteljes perc után pár irkalappal a kezében újra feltűnik. Komótosan lépked az ablak melletti helyére, majd huncutul Petrára nézve skandálja:

Bújócska

Kicsi Zsóka
reggel óta
folyton zsörtöl.
Még a földből
alig látszik
ki, de máris
milyen csúnya
méregduda!

Dédanyóka
kézen-fogja
és így ketten
titty-totty mennek,
lássák, hogy a
tegnap óta
mi újság van
a tyúkházban.
Tyúkok, rucák,
libák, pulykák,
mind kimentek,
szedegetnek.
Valahol csak
a sarokban
szalma fészken,
bölcsen, békén
kotlegat a
kotlelmama.
Csupa pihe
első csibe
kotlelmama
tollazata
közé bújva,
ki-kidugja
kerek fejét
s szeppenve néz
a világba-
nagy újság a'!
Kicsi Zsóka
nézi, hogy a
csibe hova
bújik folyton
s olykor-olykor
honnán dugja
fejét újra
elé vajon?

Jaj, de nagyon
jó játék ez!
Zsóka mérges
kedve elszáll
s nevetve már,
bújik ő is
dédi földig –
érő, ráncos
szoknyájához.
Csibe s Zsóka
– gyerek-móka –
bújócskázna
ketten. Hárman!
Mert a fészken
kibújt éppen,
ni csak még egy
csupa pihe
újabb csibe.

– Na most már aztán menjél aludni! Ha jó leszel holnap is lesz mondóka!

A kicsi lány nagy kék szemekkel nézi, nézi a dédijét, majd a fejét szégyenlősen az anyja szoknyájába fúrja. Gyöngyi meg felkapja őt, úgy viszi az ágyba.

Sári néni méltóságteljesen, mint egy álruhás királynő, aki kopott köpenye alatt egy pillanatra látni engedte ragyogó, pompás öltözetét bevonul a szobájába. Int Klárának, hogy kövesse, mert még akad a számára néhány költeménye.

A többiek az ámulattól szólni sem tudnak. Franciska a belépő férjének csak annyit tud mondani:

– Ezt nem is tudtam róla! Ez az öregasszony egy csoda! Lajoska, a te ANYUKÁD valóságos csoda! És csak úgy rejtőzködött itten közöttünk?!

Közben a másik szobában Klára leül Sári néni mellé a díványra és együtt nézik az irkalapot, melyről az öregasszony felolvas:

Üldözöttek

1950 – 52

Mikor a biztonság büszke talaján feszítők
magamutogatását már nem bírhattam tovább
s üldözött voltomban hiába vártam a csodát,
apám kulák volt,
sötéten-magas kőfalat raktam magam köré.

Ínszakasztó harc volt, megszállott makacsságomban,
ahogy önkéntes börtönöm tömbjein dolgoztam!
Most, ülök az állványzat hamukupaca mellett,
s beletúrom hólyagosan sajgó tenyeremet;
kábán markolgom egyre, selymes hűvösségét
s valami ködösen pedzi: van-e bennem ép ész?

S akkor egyszerre – hallgasd csak, –
valami szívemen ragad:

a magasság friss dalnoka
– egy kis mezei pacsirta –
vigaszát hozzám bedobja.

Klára meghatódva karolja át nénjét:

– Hát ezért nem tanulhattál tovább és lehattél tanítónő?
– Ő azért taníthattam. A főnökanya a zárdában felfigyelt rám
és még az érettségi évében rám bízta a kicsiket. De egyetemre
nem mehettek. Később már ő sem merte vállalni, hogy ott foly-
tathassam a tanítást. Nagyon ellenőrizték őt is.

A lapok között Klára szeme megakad egy címen:

Életre ítélve

Kérdő tekintetével biztatja nénjét, hogy ezt is olvassa fel.

Életre ítélve

2005. augusztus 07.

Istenem, hogyha Te tudnád
mennyire várom a halált,
rögtön elküldenéd hozzám!
Mit bánom milyen a képe,
hogy képzelhetetlen rém-e,
riasztó torzónak vésve.
Milyen vele hadakozni,
vagy nem is harc az, csak holmi
szédület a velős-csontig.
Esküszöm, hogy nekem mindegy,
kibírok én most már mindent,
csak egyet nem: az életet!
Mindent csak balul csinálni
egyre lötyyettebbé válni,
minek rosszabbat kívárni?????

Teljesítsd hamar Úristen,
hisz értelme már úgyszincsen.
Hogy már dolgozni nem tudok,
milyen érzés, ezt Te tudod?

Hát életre ítelt vagyok??

Klárában bennakad a szó. Eszébe jut Franciska tegnap esti megjegyzése: Dezső bácsi halála után Sári néni teljesen elhagyta magát – mi azt mondanánk teljes depresszióba süllyedt – nem akart enni, felöltözni, felkelni, elmenni otthonról. Semmit sem akart. Élni sem. De nem mondott semmit, csak gubbasztott, mint egy árva, beteg madár. Sok időbe telt, amíg Lajoskával és a gyerekekkel összefogva vissza tudták hozni az életbe. Tehát ebben az időben születhetett ez a vers.

Klára csak simogatja nénje vállát, karját. Nehéz megszólalnia. Majd kiszakad belőle:

– Sári néni, de jó, hogy élsz. Hogy itt vagy nekünk! Hála legyen Istennek, hogy megtartott!

És az öregasszony, mint egy nagy-sokára megtalált kisgyerek, belesimul az ölelésbe.

Szőkéné Kakucsi Erzsébet és Tímár Nikolett

Szőkéné Kakucsi Erzsébet: 1963-ban születtem. Ez év szeptemberében 35. évemet kezdem a Földesi Karácsony Sándor Ált. Iskolában, tanítóként. Későn érő típusnak tartom magam, mert komolyabban csak 2-3 éve kezdtem el a versírással foglalkozni.

A 'Szárnypróbálgatók' 2015. évi országos pályázatán bronz oklevelet nyertem. Még 2015-ben a Mese 2 antológiájában és a Csigabiga Gyermekház Tőled kapott szavakkal dicsérlek című antológiájában jelentek meg verseim. A versírás a pedagógiai munkám fontos kiegészítője.

A verseim ebben a kötetben kedves kis menyem illusztrációival jelennek meg.

Tímár Nikolett: 1994-ben születtem. Tanulmányaimat 2009-ben kezdtem el a Szent-Györgyi Albert Szakközépiskola és Gimnázium Grafika szakán. Négy csodálatos évet töltöttem itt. Nagy örömömről szólgált, hogy műveim számtalan kiállításon szerepeltek az iskola berkein belül és kívül is. Később Londonban újra részt vettem pályázatokon és kiállításokon. Ezzel egy időben a 'Coffee latte art' vagyis a kávérajzolás művészetébe is betekintést nyertem. Munkaköröm, amelyben dolgozom szintén lehetővé teszi, hogy minden nap gyakorolhassam eme művészetet, mivel a Képzőművészet nagyon közel áll hozzám gyermekkorom óta.

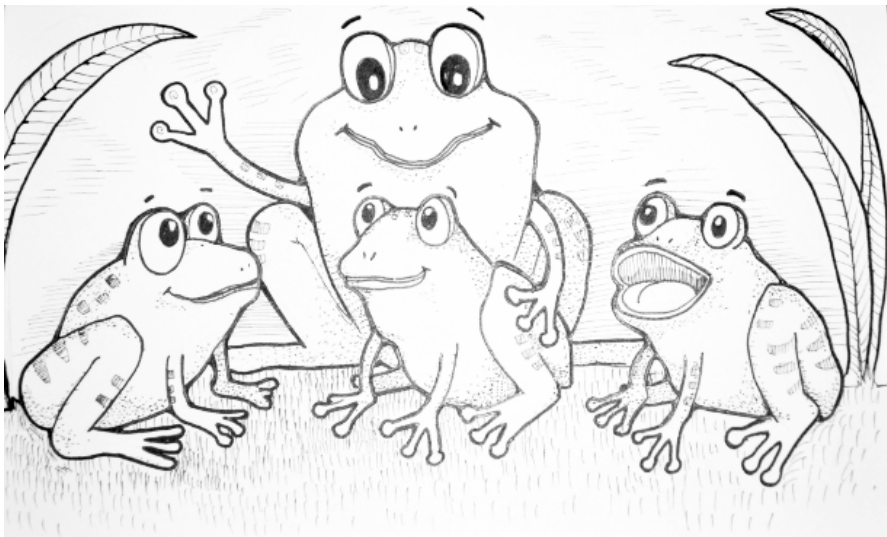
Béka

Szőkéné Kakucsi Erzsébet

Volt egyszer egy béka,
Békának nótája,
Minden este rázendített,
Soha meg nem unta.

Apró ivadéka
Mind a fülét fogta,
– Ne vartyogj itt kedves papa!
– Játssz velünk most nyomban!

Papa ugrik egyet,
Béka szíve enged,
Bújócskáznak mind ahányan,
Víg életet élnek.

Tímár Nikolett: Béka

Hangya Hanna **Szőkéné Kakucsi Erzsébet**

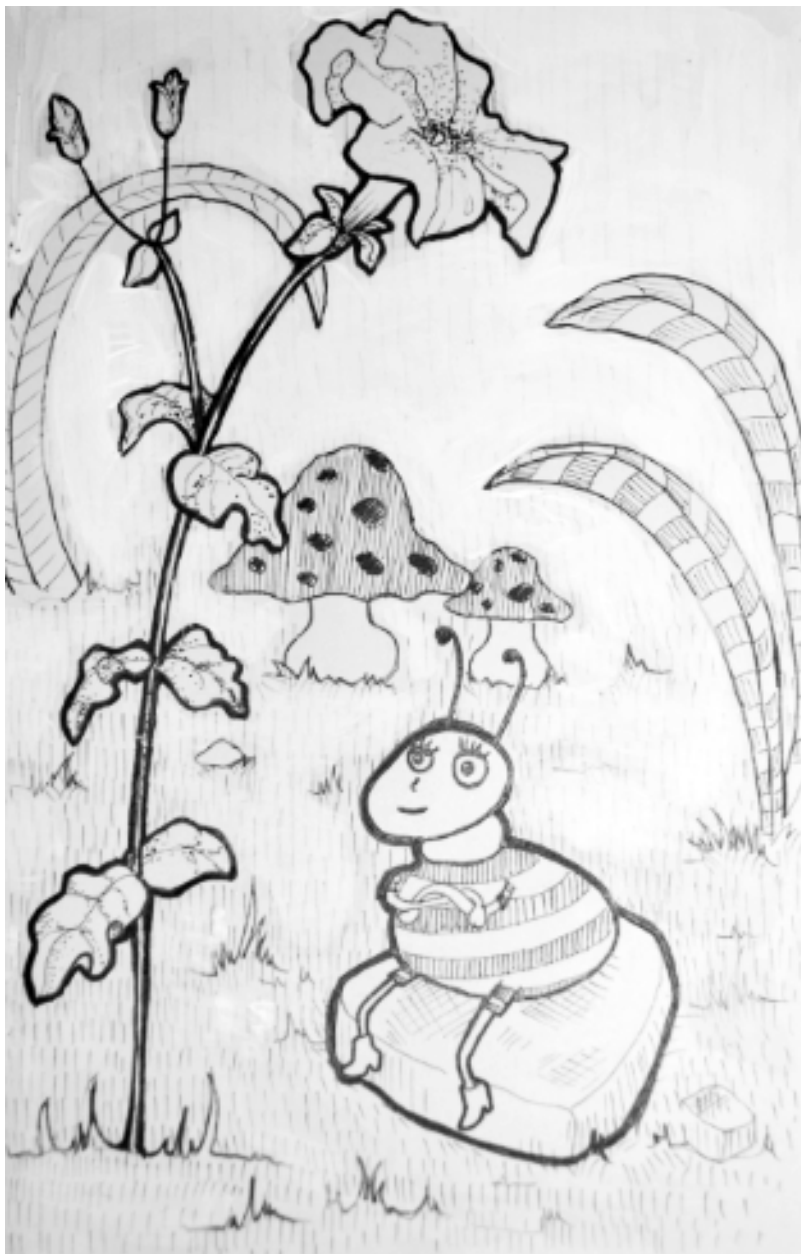
Hangya Hanna sütkérezett
Kenyérhéjon nevelkedett
Fordult jobbra, fordult balra,
Kicsi kezét karba fonta.

Sedert hozzá hangya papa,
Hangya fejét ingatgatta,
– Mit csinálsz itt lányom Hanna?
– Kezed miért fontad karba?

Hangya lányka izgett-mozgott,
Kenyérhéjról gyors' leugrott,
– Cipekedtem drága papa,
– Lábacskámnak reszket ina.

– Kifeküdtem sütkérezni,
– Kenyérhéjon elmerengni,
– De már megyek, cipekedek,
– Húzom a nagy kenyérbelet!

Papácskája fejét rázta,
Miért lusta kicsi lánya?
Ha nem dolgozik nem is ehet,
Tudja ezt már minden gyerek.

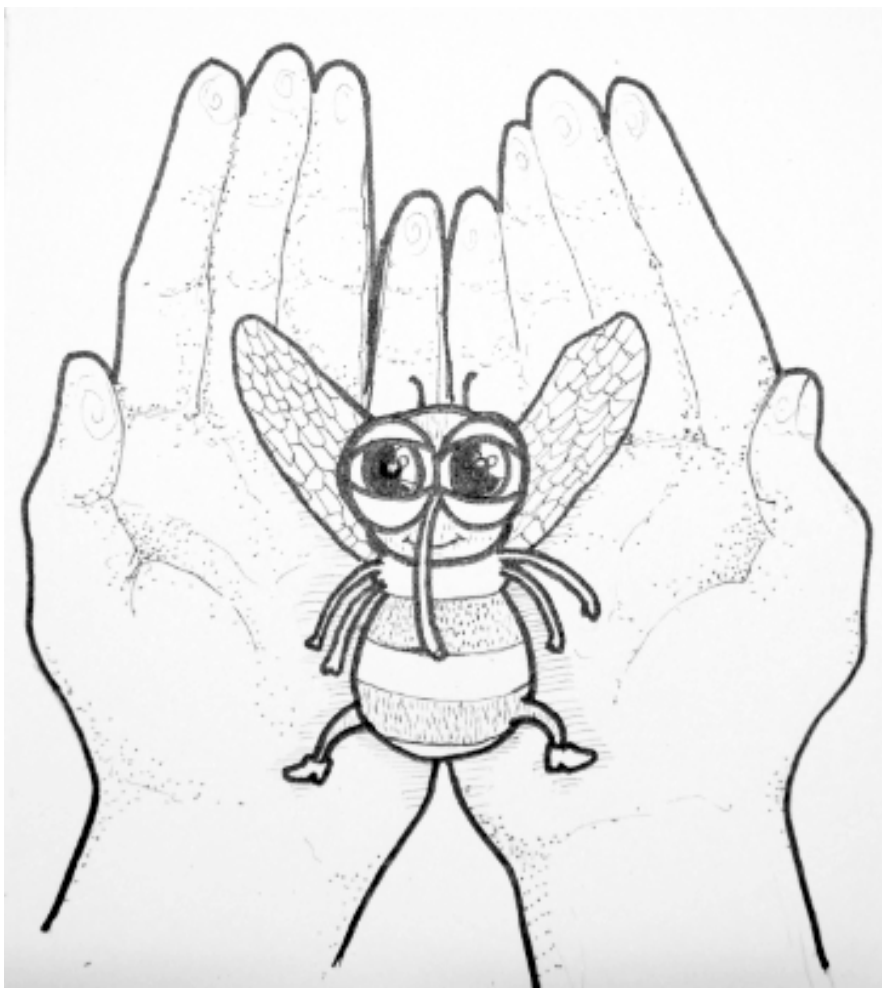
Tímár Nikolett: Hangya

A szúnyog

Szőkéné Kakucsi Erzsébet

Egyik este a szobámban a szúnyog,
Kiverte nálam a biztosítékot.
Mikor már sokadjára mart belém,
Elhatároztam, megleckéztetém.
Csapkodva kapkodtam a komisz után,
De sehogy sem találtam el úgy igazán.
Éreztem, huncutkodni kezd velem,
Még nagyobb méreggel kergettem.
Mikor leszállt, a fehér falon landolt,
Párnámat kézbe vettem, de ő eliszkolt.
– Megállj! – gondoltam. – Véged lesz azonnal!
S rá hatalmasat csaptam a párnával.
A szúnyog megszédült, a szőnyeget érintve,
Gyenge lábacskáját kiterítette.
Ekkor megsajnáltam őt nagyon,
Tudtam, a földön nem hagyhatom.
Kezembe vettem a kicsi testet,
Szárnyacskája meg-meglíbbent.
Az ablakhoz siettem azonnal vele,
Kiengedtem őt a komor, sötét éjbe.
– S láss csodát! A szúnyogom életre kelt,
Apró szemecskéjével engem figyelt.
Szárnyát mozdította, s felrepült,
Az éj sötétjébe elmenekült.
Így ért véget a szúnyogos történetem,
Tudom, ezután emberszámba veszem.
Hiába szívja a szúnyog a véretem,
Egy legyintéssel elintézem az egészet.

(Ha tettemet siker koronázza,
A szúnyogot a hideg is kirázza.)

Tímár Nikolett: Szúnyog

Csacska macska

Szőkéné Kakucsi Erzsébet

Volt egy kicsi külön macska,
Huncut volt, buta és csacska.
Szót senkinek sem fogadott,
Nagy rendetlenséget csapott.

Mit tett ő, a csacska macska?
Békát fogott, azt ugratta.
Nem evett és nem ivott,
A békucival hancúrozott.

Ha a játékot megunta,
Lefeküdt kint a pamlagra.
Lustán heverészett ott, míg
Észre nem vett egy galambot.

Pici nyelvét nyújtogatta,
Fájt a foga a galambra.
Lassan kúszott csak előre,
Nehogy ebédje észrevegye!

Aztán a kis csacska macska,
Ráugrott a madárkára.
Meglátta ezt a Bell kutya,
Ő a galamb pártfogója.

Hopplá! Uzsgyi! Fel a fára!
Csacska macska, nyávogásba
Kezdett ott és reszketett,
A kutyától úgy megijedt.

Pórus jártál, kicsi macska!
Hiába fújsz a kutyára!
Tanuld meg mit szabad és mit nem!
Csak egeret foghatsz serényen!

Tímár Nikolett: Csacska macska

Ürge Übülke

Szőkéné Kakucsi Erzsébet

Ürge család legkisebbje,
Ürge Bürge Übülke,
Mezőt átszelt egy-kettőre,
Ürge bőrét nem féltette.
Egyik napja sem sivár,
Két lábra áll, kandikál.
Ha veszélyt észlel, csak perdül,
Ürgelyukba menekül.
Mamácskája bajtól óvja,
Übülkének mondogatja,
– Messze ne menj ürgelyuktól!
– Bőröd féltsd a nagy karmostól!
Übülke csak nevet, kuncog,
– Anyácskám, én fürge vagyok!
– A nagy karmost bíz' észreveszem!
– Nem jár túl a csöpp eszemen!
– No-no, Übül! Jobb lesz félni!
– Cidrizni, mint megijedni!
De Übül mintha süket lenne,
Nem hallgat az intelemre.

Tímár Nikolett: Ürge

Fürge lába mezőn nyargal,
Versenyt fut a madárdallal.
Hirtelen az ég beborul,
Sas szem figyel a magasból.
Sziklaszirten szárnyát bontva,
Észlelte az ürgét nyomban.
– Fuss, te ürge! – Lódulj gyorsan!
Kárált a varjú mozdulatlan!
És az apró Ürge Bürge,
Ellenségét észrevéve,
Iszkolt a lábát kapkodva,
Menekült egy földvárba.
Mire a sas lecsapott,
Übül a várban tanyázott.
– Szerencsém volt! – mondogatta,
– Hogy e vár került utamba,
– Azóta már étel lennék!
– A sas gyomrában pihennék!
Ürgelyukba hazatérve,
Szerencsáját elmesélte,
Ígerte ő szót fogadva.
Hogy többet
Nem viszi bőrét vásárra.

Vilcsek Adrienne és Vörös Eszter Anna

Én 2005. óta írogatok, írásaimat 2009-ben jelentettem meg először a Verselő Antológiában, s azóta Komáromi János jóvoltából rendszeres szereplője vagyok az éves és tematikus antológiáinak.

Lányom, Vörös Eszter Anna 2013.januárjában egy álom hatására kezdett el rajzolni 10 év kihagyás után. Rajzai is álomszerűek, tele szimbolikával. Az ő képi világa közel áll mindahhoz amit én a verseimben ki szeretnék fejezni és átadni magamból másoknak.

Fogadjátok szeretettel néhány gondolatomat, melyet az ő „álomlátomásai” ihlettek.

Láthatatlan ölelés

Vilcsek Adrienne

Öllelek, de te nem érzed.
Rád nézek, s te elfordítod arcodat.
Bezárulok én is, mi más tehetnék.
Őrzöm néma szenvedéllyel
a láthatatlan ölelést.

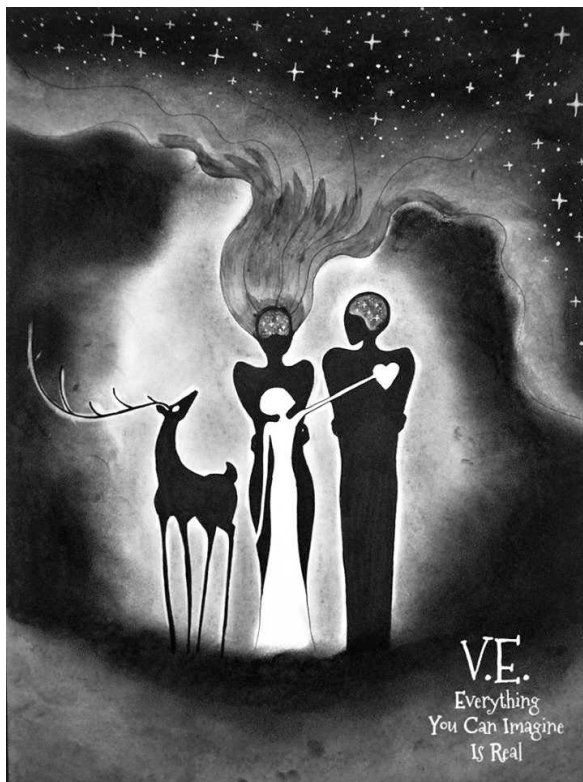
Vörös Eszter Anna festménye

Mi más lehetek Vilcsek Adrienne

Mi más lehetek,
mint csönded neked,
Óvón figyelem
léptedet.

Mi más lehetek,
mi több, s mi szebb,
hisz veled vagyok, akár
a lélegzeted.

Mi egyéb lehetnék,
hisz hozzád tartozom,
tőled távol is
benned lakozom.
Téged súg a hajnal,
érted ébredek,
S ha megérszel végre,
mindened leszek!

Vörös Eszter Anna festménye

Ne a földet nézd! Vilcsek Adrienne

Ne a földet nézd!
Rögök között nincs válasz.
Felfelé figyelj!

Vörös Eszter Anna festménye

Egy másik dimenzió

Vilcsek Adrienne

Voltam, vagyok és leszek.
bennem lebegnek évezredek.
Lelkemben őrzöm a kezdetet,
Titkokat, vágyat, s szerelmeket.
Életem nem ez az élet csupán,
Születések várnak a halál után.
Bátran haladok, sírásom elhalkult,
Megtaláltam végre
a dimenzió-kaput.

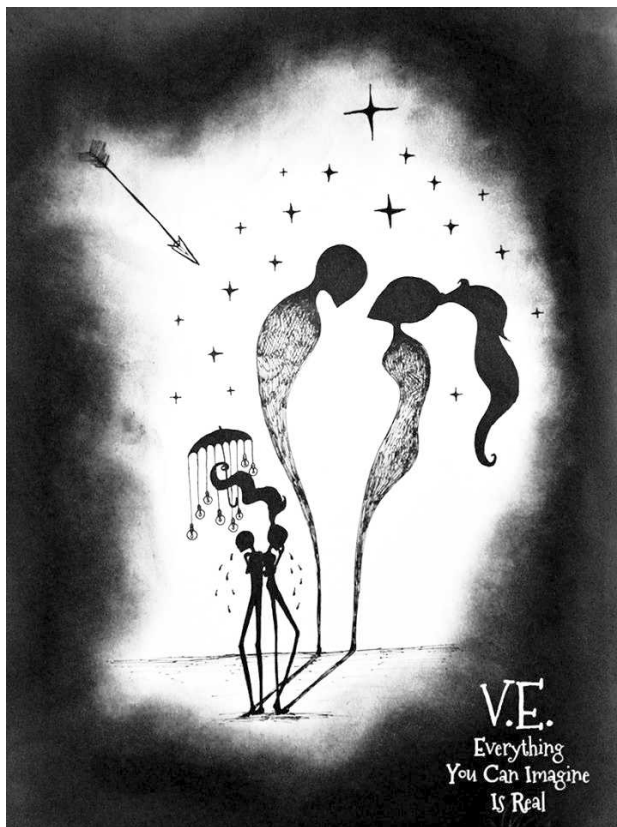

Vörös Eszter Anna festménye

Téren és időn át Vilcsek Adrienne

Téren és időn át
Állunk egymás mellett,
két külön világ.
Rám nézel,
s én bezárulok.
Felém fordulsz,

s nem nyitom rád szememet.
De legbelül téged várlak,
S csakis hozzád igyekezem.
Ölelésem rád talál
láthatatlanul,
téren és időn át.

Vörös Eszter Anna festménye

**Szeretne alkotásai által fennmaradni?
... scripta manent – ... az írás megmarad**

Pályázat – Önálló kötetek kiadására

Álmodozott már arról, hogy egy elegáns könyvet tart a kezében, amit már megérinteni is élvezet? Megsimogatja a borítóját, elolvassa a címet, érzi az ujjai alatt a kellemes bizsergést, érzi a kezében a kötet súlyát, vastagságát, látja a színét és ahogy megfordítja, szeme megakad a szerző nevéen. Annak a nevéen, akinek az alkotásai ebben a csodálatos könyvben szerepelnek. ...és akkor hirtelen meglátja a saját nevét! Elönti a boldog izgalom, az a jóleső érzés, amit olyan ritkán élhet át. Kinyitja a kötetet, gyönyörködve nézi a betűket, vagy a képeket amelyek a saját gondolatait, legőszintébb érzéseit tartalmazzák...

Mostantól a valóságban is átélheti ezt!

Kis példányszámban is kedvező áron és magas minőségben!

Kedves Versírók, Kedves Olvasók!

Sok éve ad teret a Verselő Antológia a magyar nyelven író emberek szavakba öntött gondolatainak, érzéseinek. A kemény-táblás, fűzött, domború-hátú kiadvány egyedi színvonalat képvisel a magyar amatőr irodalmi kiadványok sorában. Különleges minőség, könnyű kezelhetőség, elérhető áron!

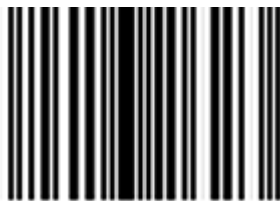
A sorozat folytatódik!

Már szerzője volt valamelyik antológiának és szeretne a következőben is jelen lenni? Még nem volt a szerzők között, de a következő évben örömmel olvasná a saját gondolatait a könyvlapokon? Érdeklődését minél előbb jelezze! Így mindig az elsők között kapja meg a Verselő Antológia részletes kiírását!

Weboldal: <http://legyenkonyved.hu>

E-mail: infoszponzor@gmail.com

Kapcsolat: Komáromi János / 06-70-31-20-900

ISSN 2416-2620

The background of the page is a collage of images. The top half features close-up photographs of hands: a wedding ring on a finger, hands clasped in prayer, and hands holding each other. The bottom half shows the silhouettes of a group of people holding hands and raising them in the air against a bright, hazy sky.

Antalffy Yvette-Hildegard és Vass István-Pál

Antal Gergely és Molnár Kati

Borsos Irén, Nógrády Andor
és Pataki Katalin Glica

Bukovinszky Mária és Kulcsár Edina

Daneva Georgieva Borbála, Dr. Gligor János
és Peták Éva

Kaposi Ildikó, Rácz Ildikó, Rácz Kata,
Tillman Zsófia és Timli Irén

Komáromi Anna, Áron, Bogdán és János

Papp Fruzsina és Tolnay Lili

Rodé Klára és Sinóros-Szabó György

Rodé Klára és Szenté Melinda

Soós Katalin és Tolvaly Márta

Szőkéné Kakucsi Erzsébet és Tímár Nikolett

Vilcsek Adrienne és Vörös Eszter Anna